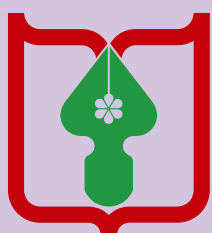

PEDAGÓGUSFÓRUM

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének lapja ■ X. évfolyam ■ 2011. május-június ■ 5-6. szám ■ Ára: 1,20€ (40,-Sk)

*Minden kedves kollégának
és tanulónak kellemes szünidőt,
jó nyaralást kívánunk!*

Megalakult az SZMPSZ Nyitrai Területi Választmánya

Szigeti László és Jókai Tibor
előadás közben

A Zoboralji Információs és Kulturális Központ szervezésében az Alsóbodoki MTNY Magán-szakközépiskola előadótermében, Szórványban, magyarul címmel oktatási konferenciára került sor, melyen közel negyvenen jelentek meg a nyitrai régió pedagógusai, polgármesterei, önkormányzati képviselői közül. Nyitóakkordként a nagykéri, illetve a gimesi alapiskolából egy-egy tehetséges tanuló előadását hallgathatták meg a megjelent vendégek. Ladányi Lajos, a Zoboralji Információs és Kulturális Központ elnöke betegsége miatt nem tudott részt venni a rendezvényen, de felolvasásra került a konferencia résztvevőit üdvözlő és köszöntő szövege. Az előadások sorát Répás Zsuzsanna, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium nemzopolitikáért felelős helyettes államtitkára nyitotta meg, ezt követte Ulicsák Szilárd, a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. elnök-vezérigazgatójának előadása, a vendégeket Berényi József, az MKP elnöke is köszöntötte. A szakközépiskola igazgató-

ja, Hajtman Béla elmondta, hogy az oktatási konferencia része annak a szakmai-pedagógiai hétnek, melynek keretében délutánonként a régió pedagógusaival a Comenius Pedagógiai Intézet munkatársai foglalkoznak. A szakmai hét részét képezte a Pozbai Alapiskola egy héten át tartó Alsóbodokon való tartózkodása is. A pozbai tanulók délelőttönként a szakközépiskola épületében tanultak, délutánonként pedig különböző foglalkozásokon vettek részt.

A konferencia második részében Szarka László, Szigeti László és Jókai Tibor tartotta meg előadását. Az SZMPSZ irodavezetője külön szolt a „Szülőföldön magyarul” nevelési, oktatási, valamint tankönyv és taneszköz-támogatásigényléséről. A konferencia fontos része volt, hogy hivatalosan megalapításra került a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége Nyitrai Területi Választmánya, melynek elnökévé Hajtman Bélát választották. A rendezvény után kötetlen beszélgetésre került sor a megjelent vendégek között. A szakmai hét fő témája a pedagógiai programok írására, elkészítésére, az intézményi pedagógiai programok fejlesztésére, a célok és stratégiák meghatározására vonatkozott. A képzést Fodor Attila, a Comenius Pedagógiai Intézet igazgatója és Takács Erika, a Szenci Molnár Albert MTNY Alapiskola igazgatója vezette. A szakmai héten résztvevő pedagógusok kifejezték abbéli szándékukat, hogy a jövőben is szívesen részt vennének a Comenius Pedagó-

Fodor Attila: a minőségi munka alapja a jó pedagógiai program

A csoportfeladatok alapos elemzést igényeltek

giai Intézet által szervezett továbbképzéseken. A szakmai héten tréningező pedagógusok a pozbai, nagykéri, nagycétényi, gimesi és pogrányi alapiskolákból érkeztek, akik a házigazdák, az alsóbodoki szakközépiskola pedagógusaival együtt vettek részt a különböző foglalkozásokon.

A június 8-án zajló oktatási konferencián Szarka László kihangsúlyozta, hogy modellszerűen jól működő szórványiskolákra van szükség. Ezt segíthetik elő a különböző konferenciák, szakmai foglalkozások és prog-

ramok. Remélhetőleg a jövőben az újjáalakult területi választmány szervezésében és koordinálásában továbbra is lesz lehetőség hasonló konferenciákat, összejöveteleket, szakmai találkozókat megszervezni. Az SZMPSZ Nyitrai Területi Választmányának alelnökévé Nagyné Lehocky Zsuzsát, a nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Karának oktatóját, pénztárossá a Pogrányi MTNY Alapiskola igazgatóját, Sonkol Zoltánt választották meg.

(szerk.)

Tartalom

Megalakult az SZMPSZ Nyitrai Területi Választmánya (szerk.)	2
Susla Béla: Egy kicsi(vel több) mozgás...	3
Stirber Lajos: Újra felcsendült a kórusmuzsika Kodály városában	4-5
Juhász Dósa János: Keresetlen gondolatok a XX. Tompa Mihály Napok után és a XXI. elé	6-7
Fodor Mária: A 4. Szabó Gyula Rajz- és Művészettörténeti Verseny	8-9
Gyurenka István: II. Generációk találkozója – Sport és nosztalgia	9
Sztasko Mónika: Anya, anyukám, édesanyám...	10
Rozsnyórol jelentjük (Szekciótítkárok beszámolóiból)	11
Králik Zsuzsanna: Zrínyi Ilona Matematikaverseny 2011	12
Madleňák Andrea: Ismét helytállunk	12
Králik Zsuzsanna: Gimnáziumunk büszkesége, Farsang István	13
Német Henriett: Az ipolyási Szalma József szép sikere Veregyházán	13
Hajtmán Béla: Nyelvünk, nyelvjárásaink sokszínűségének és a tudománynak a szolgálatában (interjú)	14
Peternainé Juhász Zsuzsa-Kónya István: Könyvtárháznál és olvasási szokások mérése a debreceni Ady Endre Gimnáziumban	15-20
Kracsencs Renáta: Magyar iskolák és óvodák igazgatóinak szakmai találkozója Kovácspatakon	20
Hecht Anna: A capella rekviem a költő szüleinek emlékére (Tóth Árpád – Koncsol László: Csontok)	21
Cseri Ilona: Megvan „A legszebb magyar iskola”!	21
Dániel Erzsébet: GIMI konferencia Párkányban	22
Tóth Tibor: Hétköznapi nacionalizmus	23
Molnár Marietta, Várközi Patrícia: Az Élet menetén Auschwitzban	23
Birke Éva: A mi kis iskolánk életéből (MTNYA, Battyán)	24-25
Csicsay Alajos: „Az élet nagy játszma szemelt ki bennünket” (Stafétabot)	26-27
Pelle István: Az „áruló” halála (Történelmi évforduló)	28-29
Stirber Lajos: Jubilálnak a komáromi Jókai Mór Alapiskola kórusai	30-31
Csicsay Alajos: Találkozás a szeretettel II.(Interjú)	32-33
Gálfi Mária: 2011 – a család éve	34
Paluska Zsuzsanna: Szemeztetés a diákélet eseményeiből	35
Czakó Attila: Vágai iskolások az Atlantis Tudományos Központban	36
Futó Mária: Kirándultunk	36
Gálfi Mária: IQ vagy EQ?	37
Benkő Timea: Csillagászati előadás a gimnazistáknak	37
Bálint Katalin: Médiasztár II. – 2011	38
Benkő Timea: A jövő újságírói?	39
Lajos Marianna: A XVI. Komáromi Pedagógiai Napokról még egyszer	39
Pék László: Tantárgyi felületek az SZMPSZ honlapján	40
Darnai Zsolt: Irodalomtanítás az alapiskolák felső tagozatán	41-43
Gálfi Mária: Egymástól tanulni	44
Magyarországi továbbképzési lehetőségek	45
Felhívások	46
Dohányos Katalin: Ünnepel a Vágsellyei Pázmány Péter Alapiskola és Óvoda	47-48

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének lapja

Felelős kiadó: Pék László

Tel./fax: 031/780 7928, e-mail: pek@szmps.sk

Főszerkesztő: Hajtmán Béla

Tel.: +421-37-7876 240, mobil: 0917842919, e-mail: hajtmán94@gmail.com

Nyelvi szerkesztő: Szanyi Mária

Tel.: +421-31-780 4864, mobil: +421-911 451 024

e-mail: szanyi.maria@gmail.com

Grafika, tördelés, nyomás: PRINT-K, Komárno

Címlapkép: Illusztrációs fotó

A szerkesztőség postacíme:

SZMPSZ, Villanytelep u. 2., P.O.BOX 49., 94501 Komárno 1

Tel.: 035/77 77 313, fax: 035/77 14 756

e-mail: pedforum@szmps.sk, szmps@szmps.sk

honlap: www.szmps.sk

Engedélyezési szám: EV 3408 / 09, ISSN 1338-1296

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!

A lap támogatói:

Pázmány Péter Alapítvány

az MK Oktatási Minisztériuma

az SZK Kulturális Minisztériuma

Szülőföld Alap, Budapest

Egy kicsi(vel több) mozgás...

Ismerős, ugye, csak egyszerűsítettebb változatban: „Egy kicsi mozgás mindenkinek kell...” Anno a Magyar Televízióban esténként sugároztak vagy ötperces torna- és mozgásgyakorlatokat, hogy a híradó, vagy az esti film elé letelepedő nagydémű némelyest megmozgassa izomzatát. A nóta ma még hatványozottabban aktuális, mint vagy három évtizede volt. Mert miképpen is van ez mostanság? A reggeli első iskolacsengezés előtt kétkerekű járgányomon a közeli nagykereskedelmi üzletláncba karikázgatók, amikor az alapiskola előtt forgalmi dugóba keveredek. Ezt tessék felfogni! Reggel hét óra tájban, vagy mondjuk inkább fél nyolc körül, óriási dugó az alapsuli előtt. A személygépkocsi-áradatban – szerencsére – nem adtak egymásnak egy-egy hatalmas cuppanóst négykerekűjűnkkel a sofőrök, csak éppen nebulókat hozták el: egészen az iskola bejárati kapujáig. Nehogy szegény gyerek már korá reggel gyalogoljon vagy száz métert, de még csak ötvenet se! A gyerek aztán szépen kiszáll a kocsiból, ismétlem, szinte a bejárati kapunál, talán még félig csipásan, anyuka vagy apuka kiadja a táskáját, aztán elköszönnek egymástól, miközben jönnek a további kocsik... Aki meg kerékpáron szeretne végighaladni a forgatagban, az várjon, szálljon le a járgányáról, karikázzon körbe, vagy csináljon, amit akar. Mert a sulis előtt most éppen a reggeli csúcsforgalom ideje zajlik. Viszonylag hosszasan, talán húsz percen keresztül is...

Ez van, a huszonegyedik század második évtizedének kezdetén. A gyermeki tunyaság, a számítógép-mánia, a Coca-Cola, a Pepsi-Cola, a chips, a kényelem világában. Közben meg arról papolnak illetékes helyeken illetékes képviselők, hogy az iskolákban több tornaóra lenne szükség, hogy a tanulók legalább az iskolában mozogjanak valamennyit. Mozognak a frászt! Nem gond hozni az orvosoktól a felmentő igazolásokat, ha éppen úgy gondolják, hogy ők már bizony nem fognak hetente két-három alkalommal átöltözni tornaszerelésbe, netán futni néhány száz métert, nem is beszélve a magasugrásról, a súlylökésről, a távolugrásról, a labdajátékokról... Persze, szerencsére kivételek is akadnak szép számban, akik imádják a tornaórákat, akik élvezik annak bármely fejezetét, legyen szó éppen atlétikáról, kézi- vagy kosárlabdáról. De aki nem akar, az egyszerűen kijátssza a tanárt, megkerüli az előírásokat. Ezzel kapcsolatosan természetesen kérdések egész sorozata vetődik fel. Kik a hibások, hogyan kell lépni, hogy a tanulók ne csináljanak bohócot az igazgatókból és a tornatanárokból egyaránt? Utánanéznünk, hogy az orvos mennyire becsületes? Hogyan kell meggyőzni a szülőt, hogy gyermeke ne hozza az orvostól az igazolást a tornaórák alóli felmentésre? Milyen módon kell előadni, lelkébe magyarázni a gyerekeknek, hogy szüksége van egy kicsi mozgásra? A válasz egyik kérdésre sem egyszerű. Vagyis: az igazgató, a tornatanár jobban nézzen utána az igazolás hitelességének. Ez a legbonyolultabb feladat valamennyi közül – és most nem védelmezem pedagóguskollégáimat. Az orvos legyen becsületesebb, főleg szem előtt tartva a gyermek későbbi egészségi állapotának alakulását. Ez is kemény fába való fejszevágás! Ugye, ismerős a szitu?! Marad a szülő és a gyermek. Ők ketten, mint a folyamat fő részesei. S főképpen a gyerek. Mert neki kell akarnia. Hiába noszogatja anyuka-apuka drágálatos gyerkőcét, hogy mozduljon már ki abból a szobából – és sportoljon egyet. Nem kell mindezt órákon át tenni. Elég napi bő fél óra. Persze, a rendszereség felettébb lényeges!

Szóval: tessék nekifogni, hátha éppen most lehet újraénekelni a nóta, mások előtt ugrándozva, röpizve, görkörizve: „Egy kicsi mozgás...” Sőt, még annál is több!

Susla Béla

Újra felcsendült a kórusmuzsika Kodály városában

„Állj közénk és mondjuk: hála égnek! Még van lelke Árpád nemzetének.”

(Vörösmarty Mihály)

Kodály Zoltán Galántai táncok című zenekari művének partitúrájában olvasható: „Galántán töltötte a szerző gyermekora legszebb hét esztendejét.” Mi sem természetesebb, hogy 1969 óta a magyar kóruskultúra megteremtőjének szeretett városa, Galánta jogosult a Szlovákiai Magyar Felnőtt Énekkarok Országos Fesztiválja, a Kodály Napok megrendezésére. Most is, három napon át (2011. május 27–29.) zengett a dal, a kórusmuzsika Galántán. A Kodály Napok fő rendezői a Csemadok keretében működő Szlovákiai Magyar Zenebarátok Társasága (SZMZT) és a Csemadok Galántai Területi Választmánya; a rendezvény fővédnöke Kodály Zoltánné Péczely Sarolta volt.

A fesztiválon résztvevő kórusokat Hrubík Béla, a Csemadok Országos Tanácsának elnöke üdvözölte. Hrbáček Réka Vörösmarty Mihály: Liszt Ferenchez című versét adta elő, majd Mézes Rudolf, a Csemadok országos alelnöke, a Csemadok Galántai Területi Választmányának titkára mondott köszöntőt. Őt idézem: „Tizenötödik alkalommal köszöntjük Mátyusföld központjában a versenyre jelentkezett kórusokat és fesztiválunk vendégegyütteseit. A több mint négy évtized alatt háromévente megvalósuló ünnepre, kórusversenyre több mint félszáz hazai kórusunk

nevezett be és hasonló a száma a rendezvényünkön résztvevő külföldi és hazai vendégkórusoknak, együtteseknek is. A XV. Kodály Napok szervezői, rendezői nevében kívánom, hogy töltsenek felejthetetlen órákat, napokat rendezvényünkön.”

Több évtizede már, hogy a kórusok művészi teljesítményét a bírálóbizottság egy nemzetközileg elfogadott pontozás alapján minősíti, azokat ún. sávokba – bronz, ezüst, arany sáv – sorolja be a kiemelkedő teljesítményt az „aransáv a zsűri dicséretével” minősíti. Az idei versenyre bejelentkezett 21 énekkar tel-

jesítményét a következő összetételű bírálóbizottság értékelte: Erdei Péter, Liszt-díjas és Bartók-Pásztory díjas karnagy (Kecskemét), az értékelő bizottság elnöke; Erdélyi Ágnes, karnagy (Veszprém); Kertész Attila, Liszt-díjas karnagy (Pécs); Kollár Éva, Liszt-díjas karnagy, a KÓTA elnöke (Budapest); Kneifel Imre, karnagy (Székesfehérvár). A bírálóbizottság titkára Hritz Júlia, az SZMZT tagja volt.

A szombaton lezajlott verseny értékelésére vasárnap került sor. A városháza üléstermét megtöltő hallgatóságot, az értékelő bizottság elnöke, Erdei Péter üdvözölte. Mon-

danivalóját így kezdte: „Folyamatosan épülő, művészileg egyre értékesebb mozgalom, amely egyre fiatalabb generációt von be.” Mint a továbbiakban mondta: „A nehézségek ellenére, nemzeti büszkeségre támaszkodó folyamat. Az ügy fontossága, a mozgalom ereje abból is látszik, hogy tele van a terem. A kultúra egyre kevésbé támogatottsága ellenére, a mozgalom lényege: a barátságból, a hagyományból eredő továbbépítkezés: a kórusok műsorában egyre több az igényes Kodály mű, sőt az énekkarok már Bartók műveket is mernek vállalni.” Az elnök úr azt is nagyra értékelte, hogy a karnagyok számon tartják a nagy évfordulókat, s hogy most Liszt Ferenc születésének bicentenáriuma évében, néhány kórus Liszt műveket is énekelt. „A továbbépítkezni akarást bizonyítja az is – hangsúlyozta Erdei Péter tanár úr –, hogy egyre több azoknak a felvidéki karnagyoknak a száma, akik jelen vannak a kórusélet sodrásában: vállalják a magyarországi továbbképzéseket, részt vesznek a kórussemináriumokon is”. A zsűri elnöke arra buzdította és bátorította a kórusokat és karnagyaikat, hogy a repertoárjukat újítandó, a magyar kórusirodalom mellett bátran nyúljanak az európai irodalomhoz is. Majd szólt a kórus – mint hangszer – kezeléséről, az énekkar hangzásának fejlesztéséről, egy műsorblokk helyes felépítéséről; a vezénylésről, mint szavak nélküli kommunikáció-

ról. Pozitívként nyugtázta, hogy a zsűri elé került – a karvezetők által leadott – kották arról is tanúskodnak, hogy a kollégák, hol-mindenütt megfordulnak, hogy az énekkarok gazdag kóruséletet élnek. Arra bízta a karvezetőket, mind magukkal, mind kórusukkal szemben legyenek igényesek: „célozzák meg mindig a fejlődési sáv tetejét!”

Erdei Péter után Kollár Éva kért szót: „Tisztelettel gratulálok a szervezőknek a fesztivál csodálatosan gondos előkészítéséhez. Már maga az is példaértékű, hogy a Kodály Napok még ma is létezik!” A karnagy-nő afelett is örömét fejezte ki, hogy a fesztiválon mindvégig a szeretet légköre volt érzékelhető, hogy a kórusok kölcsönösen meghallgatták és tapsal buzdították egymást. Szólt arról is, hogy – legfontosabbnak tartva a hagyományok őrzését – üdvös lenne, ha a kórusok új népdalfeldolgozások alkotására inspirálnák a zeneszerzők ifjabb nemzedékét. Kertész Attila számára – aki a többi zsűritaghoz hasonlóan nem először volt jelen a fesztiválon „a Kodály Napok mindig a magyarságtudattal való feltöltődést jelenti”. Kneifel Imre, mint mondta: „A gyerekekkel magyarságot tanulni jövünk ide. Különböző óriási a fejlődés.” Erdélyi Ágnes azo-

nosulva az előtte szólók által mondottakkal, azokat azzal egészítette ki, hogy számára azért is megtisztelő itt lenni a Kodály Napokon, mert érezni, hogy „Még van lelke Árpád nemzetének.”

Mint krónikás, – abban a szerencsés helyzetben voltam, hogy végighallgathattam az összes kórus szereplését, sőt a kulisszák mögé is betekinthettem – hadd fűzzem hozzá az elhangzottakhoz: örömmel tapasztaltam, hogy minden úgy igaz, ahogy az értékelőn elhangzott. A körütekintő, mindenre maximálisan odafigyelő előkészítés azt eredményezte, hogy minden és mindenki mindenkor a helyén volt. Hritz Juliának arra is kiterjedt a figyelme, hogy a rendezvény eseményeiről telefonon tájékoztassák dr. Duka Zólyomi Emesét, az SZMZT elnökszékét, hogy lélekben jelen lehessen, s hogy mielőbb felépüljön betegségéből. A rendezvény mindvégig zökkenőmentesen, oldott légkörben zajlott. Öröm volt tapasztalni a valóban nemes versengést; látni az egymásnak gratuláló karnagyok ölelkezését; hallgatni a szép magyarsággal beszélő Csenger Ferenc műsorvezetőt.

A versenyt záró gálaműsort és díjkiosztó ünnepséget jelenlétükkel megtisztelték a

Csemadok részéről: Hrubík Béla; Görföl Jenő és Huszár László, a Szlovák Köztársaság Kormányhivatala részéről Petőcz Kálmán. A fesztivál záróhangversenyt – amely Galántán a Szent István király római katolikus templomban zajlott – jelenlétével megtisztelte Rudolf Chmel, a Szlovák Köztársaság Kormányának alnőke is.

A jubileumi XV. Kodály Napok sikeres előkészítéséért köszönetet kell mondani a rendezvény fő-, szervező- és műsorbizottsága tagjainak; a rendezvény lebonyolításáért, a „stáb” minden egyes tagjának – élén Mézes Rudolfal, „a fesztivál lelkével”; a főrendező Kazán Józsefnek, valamint a bírálóbizottság minden egyes tagjának, fáradságot nem kímélő, odaadó becsületes munkájukért. Továbbá köszönet illeti a társrendezőket és a fesztivál támogatóit: Galánta városa, Galántai VMK, a Magyar Köztársaság Kulturális Intézete, Nagyszombat Kerület Önkormányzata, KÓTA, a Szlovák Köztársaság Kormányhivatala; s csakúgy köszönet illeti a gálaműsorban közreműködő helyi Kodály Zoltán Alapiskola Gyermekkarát és karnagyát Balogh Csabát és a Kodály Zoltán Gimnázium

Kórusát Józsa Mónika karnaggyal az élen.

A kórusünnep záróakordjaként az egyesített énekkarok közösen énekelték Liszt Ferenc–Kerényi György: Magyar ünnepi dal című művét Stubendek István; az Ág Tibor által – Bartók gyűjtéséből – összeállított népdalcsokkot Orsovics Yvette és Kodály Zoltán–Berzsenyi Dániel: Magyarokhoz című kánonját Erdei Péter vezényletével. A „nagy Harmóniát” a közönség állótappsal köszönte meg. Végezetül a kórusok és a jelenlevők közösen énekelték el nemzeti imánkat, Erkel Ferenc–Kölcsy Ferenc Himnuszát.

Magam is, mint az „ügy” elkötelezettje, szeretném hinni, hogy a jövőre esedékes XV. Csengő Énekszó fesztiválon Érsekújvárott majd azt tapasztaljuk, hogy a XV. Kodály Napokon vezénylő fiatal karnagyok – biztosítandó felnőtt kórusaik számára az utánpótlást – gyermekkarokat is alapítanak; hogy megszaporodnak gyermekkaraink is. Biztatásul álljon itt egy kodályi üzenet: „Másképp énekel a felnőtt is, ha magával hozza a gyermekkori ének rajongó lelkesedésének emlékét!”

Stirber Lajos,
nyugalmazott zenepedagógus

Keresetlen gondolatok a XX. Tompa Mihály Napok után és a XXI. elé

A Tompa Mihály Országos Vers- és Prózamondók, Verséneklők és Lírai Színpadok versenyében lezárult egy fejezet. Ahogy Köteles László, a Csemadok országos alelnöke (sajnos Hrubík Béla országos elnök nem talált időt arra, hogy megmutassa magát a jubileumi rendezvényen) feledékenységéből vagy a józan észnek engedelmessé meghirdette a XXI. Tompa Napokat (egymás között csak Tompikát), csak remélhetjük, hogy jövőre már egy sokkal átgondoltabb, a gömöri jelleget is kihangsúlyozó rendezvénynek tapsolhatunk majd Gömörország fővárosában.

Megfáradt, sótlan volt az idei verseny (vagy fesztivál?), konzervműsorokkal körítve, amelyből mind a versenyjelleg, mind a hangulat elveszett.

Szóljunk először a versenyről, s az évek óta felmerülő gondokról.

Húsz év óta minden az országos döntőről szól, s szinte senkit sem érdekelnek a járási és kerületi versenyek, holott nagyon sok minden itt dől el. Ezeket a versenyeket a kezdetek óta kisebb érdeklődősségek irányítják, így nem ritka, hogy évekig ugyanaz a zsűri, s a színvonal senkit sem érdekel. Ahogy az egyik komáromi tanárnő panaszkodik, amióta egy bizonyos társaság dönt mindenről, azóta az ő diákjai labdába sem rúghatnak. Holott évtizedekig hozott díjnyertes gyerekeket Rimaszombatba. Ez a bizonyos komáromi társaság annyira zokon vette, hogy az idén Léván megrendezett országos elődöntőben nem az ő emberei ültek a zsűriben, hogy Rimaszombatba el se jöttek. S ez nagyon jól tett az országos döntőnek. A tavalyi botrányos szakmai döntések után (lásd az idei versenyen a tavalyi győztesek labdába se rúgtak) végre igazságos és a semleges néző számára is elfogadható döntések születtek. Most is voltak persze, akik szerint a közép- és kelet-szlovákiai gyerekek ismét hátrányba kerültek, de e sorok írója, végigzúszkálva az ipolyneki, kassai és galántai országos elődöntőket, nyugodtan, de nem keserű szívvel írhatja le, hogy a bajok másutt keresendők.

Visszatérve az eredeti gondolathoz, más hasonló fel-

építésű versenyeken (lásd pl. Hviezdoslavov Kubín) nagyon fontos szerepet kapnak már a járási és a kerületi versenyek, amelyeknek állandó helyszínük, nevük és igen komoly hagyományaik vannak, amelyre eljutni és helyezést elérni komoly sikerélmény versenyzőnek és felkészítő tanárnak egyaránt. Az elmúlt évek szakmai döntései közül talán a leginkább vitatható döntés az országos elődöntő megszüntetése. Ha ugyanis versenyről van szó, akkor talán elvárható, hogy egy Rimaszombatba eljutott versenyző repertoárjában legalább két mű szerepeljen, nem beszélve arról, hogy a jelenlegi lebonyolítási rendszerben a nagyközönséget kirekesztik a versenyből, míg a szombati nap gyakorlatilag fölöslegessé válik. A már említett komáromi tanárnő a döntő átalakítása mellett főleg a szakmai háttérrel hiányolja, s mint mondja, a Csemadok Művelődési Intézetének egyszemélyes intézménye nem pótolhatja azt a háttérmunkát, amit pl. a jelenleg tetszhalott állapotában leledző Szlovákiai Magyar Vers- és Prózamondók Egyesülete kezdeményezett.

Az idei versenyen is (semmi új a nap alatt) a szervezők konzervanyagokra hagyatkoztak kiegészítő műsorokként, így láthattuk Mácsai Pál éppen tízéves Örkény-estjét, Gál Tamás és Lakatos Róbert Jöttünk külfönből c. Tóth László versestjét, s a nem túl sikeresen felújított Fesztiválklubban Jakubecz László és a Deja vu közös műsorát. Szó, mi szó, a maguk műfajában remek előadásokról van szó, a kérdés csak az, hogy mennyire tudtak ezek a műsorok szervesen be-

épülni a verseny menetébe. Sajnos, nem igazán. Nem beszélve arról, hogy a mezőny nagy részét kitevő I.-III. kategória korosztályáról teljesen elfeledtek, s egy rövid játszóházon kívül semmit sem kaptak. Kínos volt a megnyitón szöszmötölő, nagyokat ásító gyerekek látványa, de nem vált a szervezők dicsőségére a szombaton 15 ember előtt lebonyolított irodalmi kávéház sem, amelyen olyan gömöri nagyjúk szerepeltek, mint Tözsér Árpád, Koncsol László, Kovács Magda, Hizsnay Zoltán vagy a beszélgetést vezető Szászi Zoltán. Igen szomorú, hogy a szervezőknek a huszadik fesztiválon semmi érdemleges nem jutott az eszükbe, meghívni pl. más, a Felvidéken bővelkedő szavalóversenyek legjobbjait, vagy az egykori győzteseket egy gálaműsor keretében, netán ha már Gömörben vagyunk, megmutatni ennek a kulturális is igen sokszínű régiónak az értékeit. Talán olcsóbb is lett volna, bár az is igaz, hogy ezzel

dolgozni is kellett volna. Ahogy a Csemadok Művelődési Intézetének egyik munkatársa mondja, végignézzvén a versenyt, semmi sem utalt arra, hogy azt Rimaszombatban rendezték volna.

Pár szót szólnunk a verseny színvonaláról is. Mivel a vitatható lebonyolítás miatt földi halandó nem nézheti végig az egész mezőnyt (annak csak egy pici szegmensét), így elődöntős élményeimre, s a gálán látottakra kell hagyatkoznom. A gála mezőnye összehasonlíthatatlanul jobb volt az előző évinél. Láthattunk egészen kivételes tehetségeket (Haris Katalin, Galamb Krisztián, Matusek Attila), egészen érdekes és még el nem koptatott szövegeket (Selmeczi Tibor, Gyüre Lajos, Sütő András, Tóth László, Örkény István, Tóth Elemér, Szászi Zoltán). Az elmúlt évekhez képest ismét megerősödött az I. kategória mezőnye, s mintha több lett volna a fiú, mint az előző években.

Díjazottunk - Szvorák Zsuzsanna

Virágzik a megzenésített versek kategóriája

A IV. kategória viszont igencsak átlagosnak mutatkozott, holott itt szoktak kiugró, a színészi pályával kacérkodó ifjú tehetségek megmutatkozni. A legproblematisabb kategória ezúttal is

az V. kategória, ahol alig akadt jelentkező. Pár éve elindult egy kezdeményezés, amelynek segítségével szerették volna bevonni az egyetemistákat, de mintha gyorsan megfeneklett volna. Elhangzottak olyan vélemények is, hogy fölösleges ezt a kategóriát erőltetni, én messzeemenően nem értek vele egyet. Sokkal több munkát és befektetést – tenném inkább hozzá. Virágzik viszont a megzenésített versek kategóriája, amely az elmúlt tíz esztendő legjobb ötletének bizonyult. Azóta nem egy, ebből profitáló együttes indult el Rimaszombatból (gondoljunk csak a Kicsi Hangra), akik ma már szerte a magyarlakta területeken népszerűsítik a költészetet. Az idén is több egészen

kivételes előadónak örülhetünk (a szabadverset is egészen hihetetlen módon működtető farnadi Saróka Liliána vagy a világzenét a hangzásvilágába beépítő galántai Traband együttes), akik bizonyították, hogy a vers, ha nem is eredeti formájában, de énekelt változatában rendületlenül él tovább. Beilleszkedett a Tompika világába a lírai színpadok kategóriája is, s a Rimaszombatban látott öt csoport a kezdetekhez képest már látványos fejlődést mutat, s új tavlatokat nyitott meg a szép szó előtt.

Az idén is átadták a Kulcsár Tibor-díjat, amelyet Szvorák Zsuzsa füleki pedagógus kapott meg, aki Aprópó Diákszínpadával már számtalan sikert aratott

határokon innen és túl is, de nincs év, hogy ne legyen három-négy diákja a rimaszombati országos döntő mezőnyében.

Jelentem, a huszadik Tompika nagyobb zökkenők nélkül, a tavalyihoz képest tényleg kevesebb vitát generálva lebonyolítódott.

De sokak igénye, hogy a XXI. már tényleg a XXI. század, a mozgalom és a gömöri régió követelményeit is szem előtt tartva fogadja a szép szó szerelmeit.

Juhász Dósa János,
fotó: Gecse Attila

XX. Tompa Mihály Országos Vers- és Prózamondók, Énekelt versek, Lírai színpadok Versenye

Helyezés / Név / Iskola / Felkészítő pedagógus

I. kategória – Vers

1. **Haris Katarína**, AI Naszvad, Holka Gizella
2. **Forró Dávid**, Corvin Mátyás AI Gúta, Kaldrovits Szilvia
3. **Davitko Olivér**, Márai Sándor AI és Gimn., Kassa, Tóth Erzsébet

I. kategória – Próza

1. **Galamb Krisztián**, MTNYAI Csákányháza, Bali Renáta
2. **Gyürky Mátyás**, Munka Utcai MTNYAI Komárom
3. **Balog Patrik**, MTNYAI Boly, Kondás Viola

II. kategória – Vers

1. **Orbán Dávid**, Munka utcai MTNYAI Komárom, Jókai Éva
2. **Renczés Zsófia**, AI Deáki, Renczés Nóra
3. **Gál Réka**, Tarczy Lajos AI Hetény, Csintalan Márta

II. kategória – Próza

1. **Cserepes Zoltán**, Móra Ferenc Alapiskola Nemesócsa, Fekete Irén
2. **Köles Bence**, MTNYAI Nyárasd
3. **Moravcsík Kinga**, Kossányi József Alapiskola és óvoda Szentpéter, Lacza Aranka

III. kategória – Vers

1. **Kanyicska Bálint**, Csongrády Lajos AI Szögyén, Bartal Ilona
2. **Török Máté**, Nyényei Alapiskola, Balázs Éva
3. **Renczés Viktória**, Deáki MTNYAlapiskola, Renczés Nóra

III. kategória – Próza

1. **Aranyosi Zsolt**, Jókai Mór Alapiskola Komárom, Juhász Mónika
2. **Lakatos Lili**, Jókai Mór Alapiskola Komárom, Varga Ilona

3. **Hostomská Fanni**, Gáspár Sámuel Alapisk. és óvoda Csicsó, Nagy Edit

IV. kategória – Vers

1. **Dékány Nikolett**, Selye János Gimnázium Komárom, Farkas Adrianna
2. **Tóth Nikolett**, Márai Sándor Gimnázium Kassa, Bodon Andrea
3. **Hernandez Franco Vivien**, Komárom

IV. kategória – Próza

1. **Matusek Attila**, Ipari Szakközépiskola Komárom
2. **Dékány Nikolett**, Selye János Gimnázium Komárom, Farkas Adrianna
3. **Tóth Viktória**, Gimnázium Nagykapos, Bodnár Mária

V. kategória – Vers

1. **Till Tímea**, Komárom
2. **Szabó Marietta**, KFE Nyitra, Tóth Anikó
3. **Foglár Gábor**, Gömöralmágy

V. kategória – Próza

1. **Kontár Piroksa**, KFE Nyitra
2. **Demeter Katalin**, Uzapanyit

VI. kategória – Énekelt versek

1. **Saróka Liliána**, Farnad
2. **TRABAND**, Galánta
3. **Farkas Csaba**, Rimajánosi

VII. kategória – Lírai színpadok

1. **MÚLT-„ALAKÍTÁS”**, Zselíz
2. **SZEGŐ**, KOMÁROM

A 4. Szabó Gyula Rajz- és Művészettörténeti Verseny

(Tehetségnap a Kodály Zoltán Alapiskolában, Dunaszerdahelyen)

Bizonyára nem mondok újat azzal, hogy a mai kor gyermeke arra fogékony, ami számára újszerű, érdekes és legfőképpen: gazdagon vizualizált. Ilyen a világunk, ilyené alakítottuk, és valószínű, egyre inkább ilyené válik. És mivel a gyerekek szocializációs hátterében nem azonos szintű a vizuális kultúra és a művészetek jelenléte, a rajztanár kiemelt felelőssége és feladata, hogy az első önkifejezésektől az alkotó folyamatig eljutó vizuális nevelés során biztosítsa a gyerekek helyes látásmódjának kialakítását.

Éppen ezért szerveztük meg immár negyedszer a Szabó Gyuláról elnevezett rajz- és művészettörténeti versenyt. Évről évre egyre több iskolából jelentkeznek be a versenybe, az idei évben az ország 25 iskolájából mintegy 170 alap- és középiskolás diák kapcsolódott be a megmérettetésbe.

A Katedra Társaság által meghirdetett négyfordulós levelezős verseny első két fordulójában az alapiskolások hosszabban időzhettek a barokk korszak világában, lehetőséget kapva arra, hogy megismerjék a kor nagyjait, mind az építészetben, mind a szobrászatban és a festészetben. A gyakorlati feladatok közé tartozott többek között: barokk szobrok készítése, egy-egy ismert mű illusztrálása a korszak irodalmából, barokk díszítőelemek készítése vitrázs technikával, de gyönyörű domborművek, ékszer-ek, az eredeti alkotással versengő képmásolatok, csendéletek, tájképek is születtek az ügyes kezeknek köszönhetően. Az utolsó fordulóban képelemzéssel is megpróbálkoztak a tanulók, ezzel közelebbről megismerhették a romantika korszakára jellemző vonásokat, az ismeretek megszerzése mellett pedig eljutottak oda, hogy a választott műalkotás elgondolkodtasson és hatással legyen az érzelmeikre. A műelemzés összetett folyamat, meg kell alaposan ismerni a mű alkotóját,

egyéniségét, stílusát ahhoz, hogy a diákok megfelelő véleményt alkothassanak az általuk választott képről. Ez volt az első alkalom, hogy ilyen jellegű feladatokkal találkoztak a verseny résztvevői, ennek ellenére néhány igazán jól sikerült, frappáns elemzéssel is találkoztunk.

Az előzőekből kitűnik, hogy egy-egy kérdés helyes megválaszolása alapos felkészülést igényelt, főleg az igaz-hamis kérdéskörben kellett nagy odafigyeléssel válaszolni, és kiszűrni az esetleges hamisnak tűnő állításokat. Némelyik feladat az előző években megtanult ismeretekre épült, és nagy örömünkre szolgált az a tény, hogy ebben az évben találtunk a legkevesebb hibát a feladatmegoldásokban. Ez azt jelenti, hogy komolyan vették a versenybe kapcsolódó diákok a feladatokat, és megfelelő időt szántak a megoldásukra.

Nem titkolt célkitűzése ennek a versenynek az, hogy a tehetséges diákok számot adnak képességeikről, kreativitásukból, a művészettörténet világát is jól megismerjék és megszeressék. Így felnőtt korukra művészetet kedvelő, múzeumba járó művelt emberekké válhatnak.

Örömmel fogadtuk, hogy a középiskolásoknak meghirdetett versenyre többen kapcsolódtak be, mint tavaly, és szinte kivétel nélkül nagyszerű és értékes alkotások születtek. Ennek a

korosztálynak a témája a tavaly megkezdett modern művészeti irányzatok voltak, mint a kubizmus, a futurizmus és az expreszszionizmus. Hasonlóan fiatalabb társaikéhoz, a középiskolásoknak az elméleti feladatok megoldása mellett az adott stílushoz kapcsolódó munkákat kellett készíteniük.

A Szabó Gyula Rajz- és Művészettörténeti Verseny országos döntőjére Szabó Kinga fővédnökségével, a Katedra Alapítvány főszervezésében, illetve a dunaszerdahelyi Kodály Zoltán Alapiskola és a dunaszerdahelyi Kortárs Magyar Galéria társ-szervezésében került sor 2011. április 29-én. Mintegy 80 diák és 25 felkészítő pedagógus érkezett Dunaszerdahelyre, hogy átvegyék a megérdemelt jutalmat a versenyen nyújtott kiváló teljesítményükért és tehetségükért. De még mielőtt erre sor kerülhetett volna, a délelőtti folyamán a Kodály Zoltán Alapiskolában a versenyzők a felkészítő pedagógusaikkal együtt gyakorlati foglalkozáson vettek részt. Az országos versenybe bejutó tanulók feladatot kaptak, amelyre ott-hon kellett felkészülniük. Ezzel a rajzzal dolgoztak tovább, miatt újabb technikákat sajátíthat-tak el.

Mialatt az alapiskolások munkálkodtak, addig a középiskolásoknak és a felkészítő tanároknak egy másik helyi-

ségben gyakorlati foglalkozást nyújtott Egyházi Dóra és Dénes Éva, akik a gútai Schola Privata Gutaiensis iskolából érkeztek. Miután 2011. februárjától a Kodály Zoltán Alapiskola és a gútai Schola Privata Gutaiensis iskola is akkreditált Tehetségpontként működnek, az együttműködési szerződésben foglaltak alapján kölcsönösen segíti egymást a két intézmény.

A délelőtti folyamán elkészült tűzzománc képekből rögtönzött kiállítást szerveztünk a Galériában. A délután két órákor kezdődő kiállítás megnyitóján került sor a Szabó Gyula Rajz- és Művészettörténeti Verseny díjazottainak kihirdetésére.

A résztvevő diákokat és tanáraikat a város polgármester-helyettese, A. Szabó László köszöntötte, majd Iván Péter, a Kortárs Magyar Galéria vezetője, és Ibolya Olivér, a Kodály Zoltán Alapiskola igazgatója szólt a közönséghez. Ezután Krascsenits Dániel, a zsűri elnöke értékelte a versenyre beérkezett munkákat.

Végezetül Hodossy Gyula, a Katedra Alapítvány igazgatója méltatta a versenyt, majd átadták az okleveleket és az értékes ajándékokat a verseny díjazottainak. Senki nem ment haza üres kézzel, hiszen a szervezők mindegyike ajándékot osztott gyerekeknek és tanárnak egyaránt, ezen kívül a versenyt támogatta a Partnerség a Képzésben Polgári Társulás is.

A Szabó Gyula Rajz- és Művészettörténeti Verseny díjazottjai:

5. évfolyam:

1. *Farkas Cynthia* (Kodály Zoltán Alapiskola, Dunaszerdahely, felk. tanára: Fodor Mária)
2. *Nagy Péter* (Kodály Zoltán Alapiskola, Dunaszerdahely, felk. tanára: Fodor Mária)
3. *Kovács Veronika* (Kodály Zoltán Alapiskola, Dunaszerdahely, felk. tanára: Fodor Mária)

6 évfolyam:

1. *Szabó Lilla, Nagy Fanni* (Kodály Zoltán Alapiskola, Dunaszerdahely, felk. tanára: Fodor Mária)
2. *Bereznai Zsuzsanna* (Kodály Zoltán Alapiskola, Dunaszerdahely, felk. tanára: Fodor Mária)
3. *Diószeghy Dániel* (Pázmány Péter Alapiskola, Vágsellye, felkészítő tanára: Berec Katalin)

7. évfolyam:

1. *Babindai Renáta* (Perbetei Alapiskola, felk. tanára: Jakab Katalin)
2. *Szabó Annamária* (Kodály Zoltán Alapiskola, felk. tanára: Fodor Mária)
3. *Kis Norbert* (Kodály Zoltán Alapiskola, felk. tanára: Fodor Mária)

8. évfolyam:

1. *Hodul Nikolett* (Ifjúság utcai MTNYA, Fülek, felkészítő tanár: Tomolya Adrianna)
2. *Ollári Anna* (Kodály Zoltán Alapiskola, Dunaszerdahely, felk. tanára: Fodor Mária)
3. *Patócs Viktória* (Kodály Zoltán Alapiskola, Dunaszerdahely, felk. tanára: Fodor Mária)
3. *Gyetvai Zsófia* (Ifjúság utcai MTNYA, Fülek, felkészítő tanár: Tomolya Adrianna)

9. évfolyam:

1. *Fodor Dávid* (Kodály Zoltán Alapiskola, Dunaszerdahely, felk. tanára: Fodor Mária)

2. *Zöld Júlia* (Kodály Zoltán Alapiskola, Dunaszerdahely, felk. tanára: Fodor Mária)
3. *Kulich Gizella* (Nagyboldogasszony Egyházi Gimnázium, Gúta, felk. tanár: Németh Csilla)

A középiskolások versenyén 1. helyezettek:

- *Vida Kitti*, 1. évf. (Vámbéry Ármin Gimnázium, Dunaszerdahely, felk. tanára: Pintér Judit),
- *Sátor Dénes*, 4. évf. (Vámbéry Ármin Gimnázium, Dunaszerdahely, felk. tanára: Pintér Judit),
- *Kara Barbara*, 3. évf. (Schola Privata Gutaiensis, Gúta, felkészítő pedagógusok: Egyházi Dóra, Dénes Éva)
- *Mester Zsanett*, 2. évf. (Schola Privata Gutaiensis, Gúta, felkészítő pedagógusok: Egyházi Dóra, Dénes Éva)
- *Kovács Balázs*, 3. évf. (Schola Privata Gutaiensis, Gúta, fel-

készítő pedagógusok: Egyházi Dóra, Dénes Éva)

- *Jónás Attila*, 3. évf. (Márai Sándor Gimnázium, Kassa, felk. tanára: Fecsó Szilárd)

A kiállításon szereplő diákok munkái a következő iskolákból érkeztek: Kodály Zoltán AI, Dunaszerdahely; II. Rákóczi Ferenc AI, Gúta; Ifjúság Utcai AI, Fülek; Bartók Béla AI, Nagymegyer; Majthényi Adolf AI, Udvard; Pázmány Péter AI, Vágsellye; Zselízi Alapiskola; Nagyboldogasszony Egyházi Gimnázium, Gúta; Szombathy Viktor AI, Feled; Szabó Gyula AI, Dunaszerdahely; Vámbéry Ármin Gimnázium, Dunaszerdahely; Osztyényi Leander AI, Sókszelőce; Felsőpatonyi Alapiskola, Vámbéry Ármin Alapiskola, Dunaszerdahely; Schola Privata Gutaiensis, Gúta; kassai Márai Gimnázium, Kassa; Pázmány Péter Gimnázium, Érsekújvár.

Fodor Mária, versenyszervező

II. Generációk találkozója – Sport és nosztalgia

„Generációk találkozója” – ezzel a mottóval került ismét megrendezésre április 1-jén a Selye János Gimnázium testnevelőtanárai (Gyurenka István és Diósi Viktor főszervezők) által szervezett tizenkét órás focimaratonon, amelynek a komáromi sportszarnok adott otthont. Az iskola mellett működő Klapka György Sportklub megalakulásának 70. évfordulója alkalmából tavaly szervezett rendezvénynek akkora sikere volt, hogy idén másodszor is megrendezésre került, amivel eredményeink szerint egy szép hagyomány alapjait raktuk le.

A reggel nyolc órai megnyitón Bastrnák Tibor, a komáromi régió parlamenti képviselője és a Klapka György Sportklub elnöke, Héder Ágnes, a komáromi sportbizottság elnöke, Szarka László, a Selye János Egyetem dékánja, valamint Andruskó Imre, a gimnázium igazgatója is köszöntötte a megjelenteket.

Ezt követően megkezdődtek a mérkőzések, amelyek során először a legifjabb generáció általános iskolás korú résztvevői mérték össze erejüket, majd a gimnázium jelenlegi diákjai mérkőztek a budapesti Szent István Gimnázium legjobbjaival. A következő egy óra a Selye János Egyetem csapataié volt, amit a gimnazista lányok mérkőzése követett.

Délután két órától következtek az öregdiákok mérkőzései, akik közül a legfiatalabb 2010-ben, míg a legidősebb – dr. Both László – 1975-ben érettségizett. Nagy élmény volt mindannyiunk számára, hogy ezeken a mérkőzéseken Németh Szilárd 59-szeres szlovák válogatott labdarúgó is rúgta a bőrt. Zárómérkőzésként az öregdiákok válogatottja játszott a gimnázium tanárválogatottjával. Nyolc óra után egy gulyásparti keretében nyílt alkalom a nosztalgizásra, amellyel éltek is az öregdiákok, hiszen legnagyobb örömünkre jóval nagyobb létszámmal jelentek meg a vacsorán, mint tavaly.

Köszönet illet mindenkit, aki bármilyen módon hozzájárult a sportrendezvény megvalósításához. Legfőképp Ódor Lajosnak, Ollári Viktornak, Both Lászlónak és Németh Szilárdnak, akik nagyobb összeggel támogatták a rendezvényt. Természetesen köszönjük minden volt diákunknak, akik kisebb-nagyobb összeggel hozzájárultak a sportesemény méltó megrendezéséhez.

A Generációk találkozásának közel 160 aktív résztvevője volt, az alábbi csapatok ütköztek meg egymással: Selye gim – lányok, Eötvös Utcai Alapiskola, Selye gim – fiúk, Szent István Gimnázium, Selye János Egyetem hallgatói, Old Boys csapatok, Selye gim tanárai.

Az egykori diákok közül is sokan megtisztelték részvételükkel a sportrendezvényt.

Gyurenka István – TB vezető

Anya, anyukám, édesanyám...

Anya. Oly rövid, mégis sokat mondó szó ez. Mondjuk bárhogyan – anya, anyuka, anyu, édesanyám – mindig csak egyet jelent. A biztonságot. Történiük bármi, egy anya mindig jelen van életünkben. Ő az, akire a születésünk percétől kezdve számíthatunk. Ő az, akire először rámosolygunk, s akitől az első mosolyt kapjuk. Tőle kapjuk az első kedves szavakat. Ő kíséri el az első napon az óvodába, mint ahogyan az iskola küszöbét is az ő jelenlétében lépjük át. Ő az, aki miután hazaért a munkából, a leckét szorgalmasan tanulja velünk. Tőle kapjuk a dicséretet, ha jó jegyet kapunk, ugyanakkor ő dorgál meg, ha nem tanulunk, s rendetlenek vagyunk. Ő int a jóra, ha valami rosszat teszünk. Mellettünk áll jóban és rosszban. Az anya az, aki még akkor is bír, ha mi már elfáradtunk, s ő az, aki még hisz, ha mi már feladtuk.

Nem véletlenül tartja azt a mondás, hogy anya csak egy van. Hiszen egy anya nem pótol-

ható. Éppen ezért megérdemli a figyelmünket és a szeretetünket. Megérdemel egy napot, ami csak őt ünnepli.

Most is, mint minden év májusában, a péderi alapiskola és óvoda gyermekei egy kis anyák napi összeállítással kedveskedtek az édesanyáknak. A műsor keretén belül egy verses énekes összeállítással felléptek az óvodások, valamint verssel és énekekkel köszöntötték az édesanyákat és a nagymamákat az alapiskola növendékei is. A műsoron – mint minden más rendezvényen a falunkban – fellépett a péderi vegyeskar is, akik anyák napi énekesokkal kedveskedtek az egybegyűlteknek.

A falu vezetősége sem feledkezett meg az édesanyákról, de azokról sem, akiknek az életben nem adatott meg, hogy anyai örökökben legyen részük. Még a műsor kezdete előtt minden kedves odalátogató hölgyet egy-egy szál virággal köszöntöttek.

Csupán másfél órát tehetett ki a műsor, viszont úgy gondolom, nem is a mennyiség, annál inkább a minőség számít. Az pedig megvolt. Az iskola és az óvoda pedagógusai minden tőlük telhetőt megtettek azért, hogy a gyermekek műsora a lehető legjobban sikerüljön, s amennyire csak lehet, kifejezze azt, amiért akkor és ott összegyűltünk. Az pedig nem volt más, minthogy elmondani az édesanyáknak és a nagymamáknak, hogy milyen fontos részét képezik az életünknek, mennyi mindenért hálásak vagyunk nekik. Elmondani, hogy ők azok, akiknek talán a legtöbbet köszönhetjük az életben. Megköszönni az odaadást, az értünk hozott áldozatot, a szeretetet, amelyet tőlük kapunk.

Azt, hogy milyen szépre sikeredett a gyermekek előadása, talán nem is igazolja jobban más, mint egy apuka, aki a műsor után megkereste az iskola igazgatónőjét, s elmondta, hogy mennyire sajnálja, hogy gyermekeik édesanyja nem tudott részt venni a műsoron, s nem láthatta ezt a megható és szívhez szóló előadást, ami biztosan sok anyukának könnyet csalt a szemébe.

Végezetül pedig Dsida Jenő Háláadás című verséből idézek:

**Köszönöm Istenem az
édesanyámat!**

**Amíg Ő véd engem,
nem ér semmi bánat.**

**Körülvesz virrasztó áldó
szeretettel,**

**Értem éjjel-nappal dolgozni
nem restell.**

**Áldott teste, lelke csak
érettem fárad,**

**Köszönöm Istenem az
édesanyámat!**

**Hálld meg jó Istenem,
legbuzgóbb imámat:**

**Köszönöm, köszönöm az
édesanyámat!**

Szóljon ez minden édesanyának, és nagymamának, akik itt vannak közöttünk, de ugyanakkor azoknak is, akik már nem lehetnek velünk.

Becsüljük meg, de legfőképpen szeressük őket! Hiszen anya csak egy van! Az anyát nem pótolhatja senki sem!

Éztasko Monika

Rozsnyóról jelentjük

Ez év április 2-3-án került sor a Szlovákiai Magyar Pedagógusok XVII. Országos Találkozójára, amellyel lapunk előző számában részletesen foglalkoztunk. Az alábbiakban a 2. és a 4. szekció tartalmáról, munkájáról számolunk be.

Az óvoda célrendszerének felépítése

A második szekció az óvónöket szólította meg, előadója, Ferenczné Teleky Éva Szolnok Városi Óvodák Egységes Pedagógiai Szakszolgálat és Pedagógiai-szakma Szolgáltató Intézmény igazgatója. Az előadó 30 éves pedagógusi és 18 éves vezető tapasztalatát hozta el hozzánk „Az eredményes óvoda – Az óvoda célrendszere” című előadásában. Saját intézményének bemutatójában megtudhattuk, hogy Intézményi- és a Helyi Pedagógiai Programjuk, Intézményi Minőségirányítási Programjuk támogatja a tehetséggondozás, az esélyegyenlőség megvalósulását, különös tekintettel a hátrányos helyzetű gyermekekre. Az intézményhez tartozó 22 óvodájuk mindegyike saját arculattal rendelkezik, más-más nevelési terület preferálásával alkotják meg programjukat, szervezik az óvodai mindennapokat. Megismerkedhettünk intézményük pedagógiai, valamint működési érték- és célrendszerével.

Egy ilyen komplexum vezetése nem kis feladattal jár. Hatékonyt, eredményességet, csak minőségi munkával lehet elérni. Vonatkozik ez, azonban minden intézményre füg-

getlenül helytől és nagyságtól egyaránt. Rajtunk áll, hogy csak egyetlen túléljük-e a dolgokat, vagy elsőbbségre törekszünk. Ha viszont a második megoldást választjuk, át kell alaposan gondolnunk, mit akarunk, ehhez tisztában kell lennünk milyen értékeket, akarunk képviselni. A jelenlévő óvónők egyik feladata volt, munkájukban fontosnak ítélt értékek felsorolása, melyből mindenki csoportján belül kiválasztotta az általa legfontosabb hármat, mint a gyerekcentrikus hozzáállás – a gyermek személyiségét tiszteletben tartó bánásmód, a jó vezető – aki magával tudja húzni munkatársait, a jó kollektíva – ahol fontos az együttműködés, az igényes nevelői munka.

Egy intézmény célrendszerének felépítéséhez vezető első lépés, tehát az értékválasztás. Értékeink meghatározzák gondolkodásunkat, gondolkodásunk alapelveinket, alapelveink viselkedésünket, viselkedésünk normáinkat. A viselkedés, a dolgokhoz való hozzáállás vezérfonala a stratégia. Az előadásból kiderült, fontos hogy legyen stratégiai gondolkodásunk úgy a magán, mint a szakmai életben. Így módon fel tudunk ké-

szülni helyzetből adódó számos lehetőségre, a legjobbra, és a legrosszabbra is, ami történhet munkánk, valamint életünk folyamán. Mielőtt célokat tűznénk ki magunk elé, tudnunk kell, mit is akarunk elérni, milyen források, eszközök, módszerek szükségesek. Hogyan kell alkalmaznunk az eszközöket, módszereket a cél eléréséhez. Min kell változtatnunk, ahhoz, hogy jobbak legyünk, a változó igények, elvárások milyen változásokat kívánnak meg tőlünk.

Ez nem más, mint stratégiai tervezés. A stratégiai tervezés feladata a célok kitűzése, a célokhoz vezető utak megtervezése, figyelembe véve a környezet és szervezet adottságait. Az előadó példákban mutatta be a tervezés négy fő szakaszát. Ezek a célkitűzés – pl. helyi óvodai program; stratégiai elemzések – pl. helyzetértékelés, önmeghatározás; akciók kimutatása, választás – pl. középtávú ütemezés, prioritások, megvalósítás ütemezése, programbevezetés ütemezése, innováció belső kiterjesztése, standardizálás; megvalósítás, ellenőrzés – pl. az éves munkaterv.

Tapasztalatból tudjuk, hogy a nevelési programok bevezetése új szer-

vezeti kultúra megjelenését, mozgásba hozását tette és teszi szükségessé. Ahhoz, hogy az általunk képviselt intézmény, óvoda hatékony és sikeres legyen egy jó felépített célrendszer szerint, kell előrehaladnia. A tartalmak előadásából kiderült, hogy egy ilyen célrendszer felépítésénél mennyi tényezőt, ismervét, kell figyelembe vennünk. Fontos „ismérve” az óvoda célrendszerét meghatározó tényezők, mint az iskola, az igazgató, pedagógus gyerek, szülő, tehát mi mindannyian, akik részt veszünk benne; az önkormányzat, aki elvárásokat mutat fel; az állam, aki irányít és szabályoz, törvényeket ad ki; a helyi társadalom- érdekcsoportok, pl. szülők.

Természetes, ez minden óvodában sajátosan alakul, az intézménynek gondolnia kell a helyi viszonyokra, szükségletekre, igényekre, hogy funkciójának megfelelő, jól működő, hatékony intézmény legyen. Ebben kapunk segítséget Ferenczné Teleky Éva igazgató asszonytól, aki zárószóként Weöres Sándor: A teljesség felé művéből idézett találozót: „Alattad a föld, / fölötte az ég, / benned a létra.”

Hajnovič Gabriella

A szervezetfejlesztés lehetséges céljai és a beavatkozás folyamata

Beszámoló a 4. szekció munkájáról

Előadó: Barlai Róbertné közoktatási szakértő, Budapest

A foglalkozás bevezető részében az előadó rövid elméleti áttekintést nyújtott a téma fontosabb területeiről. Hallhattunk a csoport definíciójáról, a hatékonyan működő csoport jellemzőiről. Majd minden résztvevő egy általa elképzelt, tetszőleges csoportot jellemzett, értékelt egy 9 fokú kritériumrendszerben.

A következő részben a csoportfejlődés Paul A. Hare féle modelljével ismerkedtek meg a jelenlévők – az orientációs szakasztól kezdődően, a polarizáció és belharc valamint a konszolidáció fázisán keresztül egészen a negyedikig, a munkafázisig. A tanultak üzenete: a tantestület mint csoport az iskola minőségének legmeghatározóbb tényezője; a minőség fejlesztése szempontjából a jövőben felértékelődik a testületi együttműködés, a csoportműködés, a szervezeti kultúra színvonalának emelésére irányuló tudatos, együttes tantestületi erőfeszítés.

A szekció-munka ezután egy igazi csoportmunkával folytatódott. A feladat (egy titkosírás megfejtése) bebizonyította, hogy mindannyiunkban erősen él a homo ludens – igazi versenyhangulat bontakozott ki az idő múlásával a 8 négytagú csapat között. Miután megszülettek a megoldások, előbb általánosságban értékelték az egyes csoportok, miben látták sikerességük / sikertelenségük okát, majd minden résztvevő egy csapattagtípus kérdőívet töltött ki. A kérdőívek kiértékelése során mindenki megtudhatta, adottságai milyen teamszerep betöltésére teszik őt alkalmassá (vállalatépítő, elnök, serkentő, ötletgyártó, forrásfeltáró, helyzetértékelő, csapatjátékos, megvalósító).

A foglalkozás záró részében a szervezetfejlesztéssel foglalkozott az előadó. Bevezetesként egy további kérdőívet töltöttünk ki (Munkahelyed szervezete, ahogy te látod), majd a kiértékelésére került sor.

Arról, hogy egy érdekes, mindannyiunkat foglalkoztató témában mélyülhettünk el egy nagyszerű előadó segítségével, tanúskodik az a tény, hogy mindannyian nagyon rövidnek éreztük azt a három órát, ami a rendelkezésünkre állt. Bizom benne, hogy még sok, hasonló élményben lehet részünk az elkövetkező rozsnyói találkozón.

Vetter János, szekciótitkár

Zrínyi Ilona Matematikaverseny 2011

A verseny főszervezője, Keszegh István gratulál a díjazottaknak

**„A matematika annyira komoly szakterület,
hogy egyetlen alkalmat sem
szabad elmulasztanunk arra,
hogy szórakoztatóbbá tegyük.“**

(Blaise Pascal)

Talán a legnagyobb tömeget megmozgató rendezvény a Zrínyi Ilona Matematikaverseny, melyet Keszegh István kollégám, a Selye János Gimnázium tanára, idén is nagy lelkesedéssel szervezett meg. Szlovákia nyugati régiójának területi fordulója teszt formájában zajlott az ismert szabályok szerint. Az összeállított feladatsorokkal a tanulók logikus gondolkodását, gyors feladatmegoldó készségét méri, illetve lehetőséget biztosítanak az általános iskolás korú tanulóknak, hogy összemérhessék matematikai tudásukat. Egy-egy iskolából tetszőleges számú versenyző indulhatott. Örömkre szolgált, hogy egyre népszerűbb ez a verseny a tanulók körében. 9 különböző helyszínről választhattak a diákok, s a verseny szabályait mindenki matematikai pontossággal betartotta.

A versenyre összesen 787 tanuló jelentkezett. A feladatok javítása számítógéppel történt, a feladatmegoldók teljesítményét pedig évfolyamonként értékelték. Az ünnepélyes eredményhirdetésre március 22-én került sor a szülők, tanárok, diákok, szponzorok és természetesen a szervezők közreműködésével a Selye János Gimnázium dísztermében. A díjátadást jelenlétével megtisztelte Oláh György tanár úr, Méhes Vilmos, a Tonex kft ügyvezetője és Andruskó Imre, a Selye János Gimnázium igazgatója. A verseny első 5 helyezettje oklevélben és tárgyi jutalomban részesült. Szintén tárgyi jutalmat kaptak az első helyezést elért diákok felkészítő tanárai is. Évfolyamonként az első tíz tanuló eredményes megoldó. Értékelve lettek az iskolák közötti háromfős csapatok is.

Az egyéni versenyben legeredményesebben szereplő tanulók meghívást kaptak a Kecskeméti megrendezendő országos döntőre. Köszönet minden felkészítő tanárnak, akik gyarapították diákjaik tudását és sikerélményhez jutatták mindazokat, akik szeretik a matematikát.

Králik Zsuzsanna

Ismét helytálltunk

2011. március 1-jén, a komáromi Selye János Gimnáziumban került megrendezésre a Poznaj slovenskú reč – Ismerd meg a szlovák nyelvet elnevezésű verseny kerületi fordulója.

A társalgási vetélkedőben a 3. és 4. kategória versenyzői mérték össze tudásukat. A 3. kategóriában a gimnáziumok és a szakközépiskolák 3. osztályos tanulói, a 4. kategóriában pedig a szaktanintézetek 2. évfolyamos diákjai versenyeztek.

A versenyt Csémy Marianna tanárnő nyitotta meg, aki üdvözölte a versenyzőket, felkészítő tanárokat, és ismertette a versenyfeladatokat. A verseny három fordulóban zajlott. Az elsőben a tanulóknak egy felolvasott szöveget kellett hűen reprodukálniuk. A másodikban 15 téma közül egyet a zsűri előtt kellett kifejezni. Az utolsó versenyszámban 10 megadott szó felhasználásával összefüggő történetet kellett megfogalmazni és előadni. Az elkészített szövegeket jegyzet segítségével nélkül, fejből kellett felmondani.

A háromtagú zsűri különböző szempontokat figyelembe véve értékelte a versenyzőket, akik a verseny megkezdésekor sorszámot húztak, így biztosítva volt a verseny anonimitása, és a zsűritagok pártatlansága.

Az első három helyen végzett diákok oklevelet, és értékes díjakat vehettek át, és egyúttal jogot nyertek arra, hogy részt vegyenek az országos fordulóban, amely Nyitrán került megrendezésre június 8–10-én.

A 3. kategória győztesei:

1. **Madleňák Andrea**, Selye János Gimnázium, felkészítő tanára: Matus Alica
2. **Kmettyo Rebeka**, Selye János Gimnázium, felkészítő tanára: Králik Zsuzsanna
3. **Hörigh Szilvia**, Alsóbodok, felkészítő tanára: Balkó Andrea

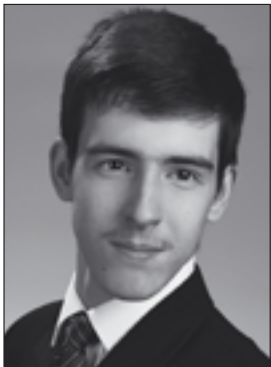
A 4. kategória díjazottjai:

1. **Molnár Norbert**, Karva, felkészítő tanára: Kimák Éva
2. **Miško Imre**, Ipolyság, felkészítő tanára: Szabó Edit
3. **Horváth József**, Ógyalla, felkészítő tanára: Silvia Košťabová

A győzteseknek szeretettel gratulálunk, és sok sikert kívánunk az országos megmérettetéshez.

Madleňák Andrea, II.C

Gimnáziumunk büszkesége, Farsang István

Farsang István, a révkomáromi Selye János Gimnázium negyedik osztályos diákja nemcsak a diákolimpiák rendszeres díjazottja, hanem kutatótevékenységének köszönhetően, különböző diákkonferenciák résztvevője is. Eredményei kapcsán a tavalyi év során, mint egyetlen

határon túli diák, megkapta a Richter Gedeon Talentum ösztöndíját, versenyeredményeinek köszönhetően pedig már elsőként felvételt nyert a pozsonyi Comenius Egyetemre.

Ásványtannal foglalkozó, a pozsonyi Comenius Egyetemen, a Szlovák Tudományos Akadémián és a Miskolci Egyetemen végzett kutatásának eredményeit az idei tanévben számos versenyen és konferencián ismertette, melyeken valamennyiszer a zsűri kitűnő értékelésében volt része. István évek óta résztvevője a Miskolci Egyetem által szervezett Országos Földtudományi Diákkonferenciának, melyen maximális pontszámot elérve, idén harmadszor lett szekciója legjobbjá, ill. elnyerte a PTE különdíját is. Ezen eredményének köszönhetően

április végén, az egyetemisták számára szervezett XXX. Jubileumi Országos Tudományos Diákköri Konferencián mutatta be munkáját, ahol a Fizika-Földtudományok-Matematika szekció Junior-díjasa lett. Pozsonyban szlovák és angol nyelven folyó Tudományos és technikai projektek versenyén munkáját a zsűri a legjobbnak értékelte, s lehetőséget kapott az idén áprilisban, Barcelonában megrendezett Exporecerca Jove diákkonferencián is részt venni, melyen szintén díjazott lett, munkáját a három legjobb külföldi projekt egyikének választották. Sajnos az időpontok egybeesése miatt nem tudott részt venni az országos Geográfia olimpián, de kerületi szinten a D és a Z kategória győztese lett, ami önmagában is példa nélküli eredmény iskolánkban. A Kutdiák által szer-

vezett verseny, a TUDOK konferencia szlovákiai döntőjén abszolút első díjban részesült, a magyarországi döntő biokémia-kémia szekciójának első díjasa lett. Idén már másodszor nyerte meg a rangos szlovákiai verseny, a Stredoškolská odborná činnosť (Középiskolai szaktevékenység) kerületi és országos fordulóját is. István a biológiaolimpia A kategóriájának országos győztese, kutatótevékenységéért pedig idén immár ötödször nyerte el a pozsonyi Comenius Egyetem dékani díját.

Iskolánk a négy év alatt nyújtott teljesítményéért Selye János-díjjal tüntette ki. István fizika szakos hallgatóként tanul majd tovább, egyetemi tanulmányaihoz sok sikert kívánunk!

Králik Zsuzsanna

Az ipolysági Szalma József szép sikere Veresegyházán

Az Anyám Fekete Rózsa Közhatalmú Alapítvány, Veresegyház Város Önkormányzata és a Váci Mihály művelődési ház az idén immár 21. alkalommal rendezte meg az édesanyák tiszteletére az Anyám Fekete Rózsa Nemzetközi Vers- és Prózamondó Találkozót. Mivel egy nemzetközi versenyről volt szó, a szervezők

Magyarországon kívül még három országban, Romániában, Szerbiában és Szlovákiában is rendeztek elődöntőket, melyek sikeres továbbjutói aztán részt vehettek a veresegyházi döntőn.

A szlovákiai elődöntőt 2011. április 16-án a lévai Reviczky Társulás rendezte meg, négy kategóriában (gyermek, ifjúsági, felnőtt és szépkorú). Ezen az elődöntőn indult ifjúsági kategóriában iskolánk, az Ipolysági Magyar Tanítási Nyelvű Gimnázium három diákja: Paulenda Éva (3. évf.), Rédlí Beáta (1. évf.) és Szalma József (3. évf.). Mind a hárman szépen szerepeltek, s közülük Szalma József kapott meghívást a döntőre, ami azt jelentette, hogy a másik négy továbbjutó mellett ő is képviseli Szlovákiát Veresegyházán.

A döntő szervezői kétnapos programmal várták az elődöntők továbbjutóit 2011. április 30-án és május 1-jén. Tehát izgatottan

és kíváncsian indultunk útnak április 30-án reggel Veresegyházra. Izgultunk, mivel a döntőre három művel kellett készülni, s így nem tudtuk, hogy a zsűri melyik művet szeretné meghallgatni. A délelőtti regisztráció után a versünnepe Pásztor Béla, a város polgármestere nyitotta meg, s mutatta be a zsűri tagjait. A megnyitót aztán a három részből álló szavalómaraton követte. Feszülten és idegeskedve hallgattuk az előtűnk sorra kerülő szavalókat, mígnem a döntő harmadik részében Józsit szólították a színpadra. A zsűri Bereményi Géza Dodó néni c. művét választotta, s egy rövid bemutatkozás után Józsiára figyelt az egész terem. A zsűri arcáról nem tudtunk leolvasni semmit, így kicsit már megkönnyebbülten, ám mégis izgatottan vártuk az esti szakmai értékelést. Ez egy általános összértékelés volt, amikor is a zsűri elnöke, Dr. Szódy Szilárd, Csokonai- és Radnóti-díjas

dramaturg értékelte a versenyzőket. Ekkor még a kategóriák helyezettjeit nem árulták el, így várnunk kellett a másnap megrendezett anyák napi gálaműsorig. A május 1-jei gálaműsort Sumonyi Zoltán, József Attila-díjas költő, a Magyar Pen Klub elnöke nyitotta meg, majd Csoóri Sándor Anyám fekete rózsá c. versét Dankó Szilvia, Fekete Rózsa-díjas versmondó szavalta el. A nemzetközi találkozó helyezettjeit kategóriánként ismertethetjük meg. Az ifjúsági kategória 15 résztvevője közül Szalma József megnyerte az 1. helyezést, s értékes tárgynyerményekben részesült. Reméljük, hogy jövőre is sikerül eljutnunk Veresegyházra, s megmutathatjuk, hogy igenis helyünk van ezen a versenyen.

Német Henriett, felkészítő tanár

Nyelvünk, nyelvjárásaink sokszínűségének és a tudománynak a szolgálatában

A Magyar Tudományos Akadémia 181. közgyűlése keretében került sor az Arany János-díjak átadására május 2-án. Kiemelkedő Tudományos Teljesítmény Díjban részesült Sándor Anna nyelvész, aki által – áll az indoklásban – a nyitrai Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék nagyszerű tudományos, oktatási és emberi közösséggé érett az elmúlt években, meghatározó tényező lett a szlovákiai felsőoktatásban, továbbá az egyetemes és a kisebbségi magyar tudományban és kultúrában. E rangos díj átadása apropóján kérdezzük a jeles nyelvészt, Sándor Anna egyetemi docent és oktatót, aki Alsócsitáron született, a pozsonyi Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karán magyar-latin, később történelem szakos tanári oklevelet szerzett. 1974 és 1985 között gimnáziumi tanár, majd 1990-től a nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Magyar Tanszékén oktató. 2000-ben az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán PhD tudományos fokozatot szerzett. 2001-től a Nyitrai Konstantin Egyetem magyar tanszékének vezetője.

1. Mikor döntötte el, hogy nyelvészettel, s ezen belül a dialektológiával és szociolingvisztikával foglalkozzon?

Már egyetemi éveim alatt Sima Ferenc tanár úr arra ösztönzött bennünket, hogy készítsünk szövegfeldolgozókat szülőfalunk nyelvjárásából. A későbbiek folyamán a kétnyelvű környezet és a nyelvjárások újabb és újabb nyelvi kérdéseket ébresztettek bennem, melyekre igyekeztem megkeresni a választ, s elkezdtem az ezzel kapcsolatos szakirodalmat böngészni. Egyre inkább magával ragadott a téma, majd a kilencvenes években, amikor a tanszékre kerültem, az Ön által említett nyelvtudományi ágakban kezdtem el kutatni. Végül e tudományterületből doktoráltam és habilitáltam a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen is.

2. Ha visszatekint a diákéveire, a pályája során voltak-e olyan tanárszemélyiségek, akikre szívesen visszaemlékezik?

Többen is vannak, akikre szívesen emlékezem, de nem szeretnék bárkit is kihagyni, ezért most neveket nem említenék. Volt tanárom, akinek a tudása imponált, volt, akinek az embersége hatott meg, de olyan is volt, aki negatív példájával úgy hatott rám, hogy eldöntöttem: én nem szeretnék ilyen pedagógus lenni!

3. A Kalligram kiadónál jelent meg A Nyitra-vidéki magyar nyelvjárások atlasza című tanulmánykötete 2004-ben. Ez a kötet minden bizonnyal nagy segítséget nyújt a kutatóknak Zoborálja nyelvjárásának vizsgálatához. Vajon van-e még olyan nyelvészeti vagy néprajzi jellegű szakterület Nyitra vidékén, amely további feltárára, kutatásokra vár?

A nyelv és a népszokások is folyamatosan változnak, s ez különösen érvényes az olyan nagy átalakulások korában, mint amilyen a múlt század második felétől tájainkra jellemző. A hagyományos falusi társadalom felbomlása nagy változásokat hozott nemcsak a Nyitra-vidéki magyar köz-

ségek, hanem az egész szlovákiai magyar közösség életében is, hiszen az itteni magyarság nagy része falu jellegű településen él. E változások természetesen hatással vannak nyelvünkre és népszokásainkra is. Bizonyos elemek a nyelvjárásainkban kihálnak, de újak is keletkeznek. A kétnyelvűségi helyzet, az asszimiláció szintén számos kutatási témát kínál. Ráadásul egy-egy nyelvi jelenség vizsgálatát több szempontból is meg lehet közelíteni, ezért kutatási témában nincs hiány.

4. A rendszerváltás óta a nyitrai egyetemen oktat. Az eddig letanított évek és az egyetemi kutatások ideje alatt sok pozitív változás történt az egyetemen. Kérem, mondja el a középiskolai végzősöknek és a pályaválasztási tanácsadóknak, miért érdemes a nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Kara egyes szakjaira bejelentkezni a jelentkezési lapot?

Több oknál fogva is javasolni tudom az érintetteknek, hogy intézményünket válasszák leendő tanulmányaik színhelyéül. Ha csak a Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékot vesszük szemügyre, elmondhatjuk, hogy alaposan kibővült a tanszék tanulmányi programjainak kínálata. A tanári szakon huszonhárom szakpárosításban tanulhatják a magyar nyelv és irodalom szakot, ráadásul doktori képzést is biztosítunk. A tanárképzés mellett baccalaureatusi és magiszteri szinten is működik a tolmács- és fordítóképzés, mégpedig magyar-szlovák szakpárosításban. A múlt évben két új szakot sikerült akkreditálnunk: az egyik a magyar-szlovák kétnyelvű ügyvitelszervezés, a másik a finnugor tanulmányok. E gazdag programkínálatot jól képzett, tudományos minősítéssel és publikációs háttérrel rendelkező oktatói gárda biztosítja, akik fontosnak tartják a tehetséggondozást, ezért kutatásaikba bevonják a hallgatókat is. Hallgatóink ezáltal az országos és nemzetközi tudományos diákköri versenyeken előkelő helyezéseket szereznek. Ezenkívül felkészítjük

hallgatóinkat a vers- és prózamonadás, valamint a Szép magyar beszéd versenyére, illetőleg a szónokversenyre is. Nagyon fontosnak tartjuk továbbá, hogy hallgatóink külföldi tapasztalatokat is szerezzenek, ezért arra ösztönözzük őket, hogy tanulmányaik egy részét külföldön folytassák. Magyarországi egyetemeken kívül finn- és lengyelországi, hollandiai, valamint a nagyváradi egyetemmel van Erasmus-kapcsolatunk. De nem hagyható ki az sem, lévén szó fiatalokról, hogy a tanulás mellett szórakozási lehetőségek is vannak Nyitrán, különösen a több évtizede működő Juhász Gyula Ifjúsági Klub szervezteázó tevékenysége biztosítja hallgatóink számára a kikapcsolódást.

5. Milyen további tervei és elképzelései vannak a Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék vezetőjeként?

Szeretnénk az életen át tartó tanulás és a felnőttképzés minél több területén jelen lenni. Itt egyrészt a pedagógus-továbbképzésre gondolok, másrészt az adminisztratív munkakörben dolgozók kétnyelvű szakmai képességeinek fejlesztésére. Ez utóbbi felnőttképzési programunkat néhány hete akkreditálta az oktatási minisztérium, s ösztöl be is indítjuk a képzést. Azért tartjuk fontosnak ezt a programunkat, mert a kisebbségi nyelvhasználati törvény lehetővé teszi ugyan, hogy anyanyelvünket a hivatalos érintkezésben írásban is használhassuk, de nem élünk e jogunkkal. S ennek az az oka, hogy nemcsak az ügyfelek, hanem gyakran az adminisztratív dolgozók sem rendelkeznek a magyar hivatalos nyelvhasználat ismereteivel. E hiányt pótolná az említett továbbképzési program.

Ezenkívül szeretnénk szorosabb kapcsolatot kialakítani a magyar középiskolákkal, s ennek első lépéseként az országos Implom József helyesírási versenyt a Gramma Nyelvi Irodával közösen tanszékünkön szeretnénk megrendezni, melynek kísérőrendezvényeként továbbképzést biztosítanánk a pedagógusok részére.

6. Sajnos, tapasztalatból tudom, hogy egyre kevesebb magyar sza-

kos pályakezdő pedagógus tud tanítónként, tanárként elhelyezkedni. Van-e erre a jelenségre valamilyen megoldás?

Hallgatóink egy része régebben sem csak a tanári pályát választotta, hiszen nyelvismeretük, megfelelő szintű verbális és problémamegoldó képességeik által más munkakör betöltésére is képesek. Persze, mi is annak örülnénk, ha a pedagógusi elhivatottsággal és jó felkészültséggel rendelkező végzőseink a pályán maradnának. De ennek egyik legnagyobb akadályja, hogy a magyar iskolákban fogy a diákok száma, egyrészt azért, mert a déli járásokban a legalacsonyabb a születések száma, másrészt pedig azért, mert a magyar szülők is gyakran szlovák iskolába járatják gyermeküket.

7. Sajnos, azt is tapasztalom, hogy még mindig sok magyar anyanyelvű szülő nem értette meg, hogy gyermekének magyar tanítási nyelvű iskolában a helye. Hogyan és miképpen lehetséges ez ellen a beidegződés ellen felvenni a harcot?

A beidegződések, mítoszok és babonák ellen csakis a tudomány segítségével lehet felvenni a harcot. Itt arról a babonáról van szó, hogy sok szülő úgy véli, a szlovák iskola jobban biztosítja gyermeke számára az érvényesülést. Holott a tudományos szakirodalomban is azt olvashatjuk, hogy az ismeretek elsajátítását minden gyermeknek az anyanyelvén kell elkezdnie. A szlovák anyanyelvűnek szlovákul, a magyar anyanyelvűnek magyarul. Másként fogalmazva: a gyermeknek azon a nyelven kell tanulnia, amelyet nem csupán jól, hanem a legjobban tud. Ez pedig minden esetben az anyanyelv. Tehát a szülőknek racionális érvekre támaszkodva kellene döntenie, de ezekért a racionális érvekért nem a szomszédasszonyhoz, hanem a szakemberhez kellene fordulnia. Emellett erőteljesebb tudományos ismeretterjesztésre is szükség lenne a témában!

Hajtman Béla

Peternainé Juhász Zsuzsa - Kónya István:

Könyvtárhasználati és olvasási szokások mérése a debreceni Ady Endre Gimnáziumban

Iskolánk, az Ady Endre Gimnázium 26 éves, dinamikusan fejlődő debreceni belvárosi gimnázium. Az idei tanév végén a tanulói létszám 21 osztályban 746 fő volt. A tantestületnek 70 tagja van. A könyvtárban két teljes állású könyvtárostánár dolgozik, ez teszi lehetővé a folyamatos nyitva tartást naponta fél nyolctól négyig, illetve heti egy alkalommal fél négyig.

Jellemzően humán jellegű képzési formáinkban intenzív angol, német, olasz és francia nyelvoktatás folyik: emelt szintű (angol-német) nyelvi képzés, két tanítási nyelvű (angol célnyelvű), hat évfolyamos, valamint emelt szintű drámai és ének-zenei képzés. Országsszerte ismert és elismert a művészeti képzésünk.

Harmadik éve mérjük fel az iskola **bejövő** osztályaiba járó (7. a, 9. b, 9. c, 9. d) és **végzős** (ebben a tanévben 12. a, 13. b és 13. c) diákok **könyvtárhasználati és olvasási szokásait**, valamint az iskolai könyvtár szolgáltatásaival kapcsolatos véleményét. A kérdések egy része sorrend felállítását, rangsorolást (legszívesebben,....., legkevésbé szívesen) követel meg, másik része felsorolás jellegű választ igényel. A tanulmány ennek a méréssorozatnak a 2009/2010. tanévi eredményeit kívánja bemutatni.

Ismeretes, hogy a mai ifjúság egy része nem szeret olvasni, illetve érdeklődésük korlátozódik a szórakoztató irodalomra. Olvasápszociológiai kutatások bizonyítják, hogy az olvasás tagadása, elutasítása összefügg a helytelen, rossz olvasási szokásokkal. Holott a tanulók személyiségének fejlődéséhez, gazdagodásához; képességeinek, készségeinek árnyaltabbá válásához elengedhetetlenül szükséges a színvonalas, értékes olvasmányok, szépirodalmi élmények. Mindez csak akkor következik be, ha értő olvasó az olvasó.

Tapasztalataink szerint az iskolánkba járó 13–19 éves tanulók körében is megcsappanni látszik az érdeklődés a szépirodalmi művek

iránt. Jó részüknél az olvasás korlátozódik a kötelező olvasmányokra. Az országos mérések eredményei is hasonlóak. Nagy Attila, Gereben Ferenc, Katsányi Sándor, Vidra Szabó Ferenc, Kamarás István vizsgálatai, megállapításai, a PISA mérések eredményei magukért beszélnek. Egyre kevesebb időt fordít a mai fiatalság az olvasásra. Nő az olvasást elutasítók száma. Egyre több gond van az értő olvasással. Fantáziatréning nélkül, olvasni tudás nélkül azonban a mai kor embere nem boldogul, hiszen a legfőbb információforrás – saját mérésünk szerint is – az internet, ahonnan csakis értő olvasó tud hasznos információhoz jutni!

Kiemelten fontos feladatnak tartjuk könyvtári munkánk során az **olvasóvá és tudatos könyvtárhasználóvá nevelést**. A kérdőív segítségével választ keresünk arra, milyenek az iskolánkba járó tanulók könyvtárhasználati és olvasási szokásai, mit tartanak meghatározó olvasmányélményüknek, kiknek a szerepét emelik ki olvasóvá válásukban, milyen típusú könyveket szeretnek olvasni, mekkora a családi könyvtáruk, milyen alkalmából jutnak könyvekhez,

A kérdőív 24 kérdést tartalmazott, amelyet 126 hetedikes és kilencedikes tanuló, valamint 86 tizenkettedikes és tizenharmadikos tanuló töltött ki név nélkül, csak osztályjellel ellátva 2010 januárjában. (A válaszok többségükben értékelhetőek voltak, csak néhány esetben tapasztaltunk komolytalanságot, s voltak olyanok, akik nem válaszoltak minden kérdésre.)

Az elemzésben szereplő ábrák és táblázatok általában kétkomponensűek. A „kicsik” jellel a bejövő (7, 9. évfolyamosok), a „nagyok” jellel a kimenő (12. és 13.) évfolyamosok szerepelnek.

A kérdések első része arra vonatkozott, **hogy milyen gyakran, mikor és milyen célból látogatják a tanulók az iskolai könyvtárat**.

A kicsik fele, a nagyok több, mint 80%-a hetente vagy havon-

ta többször is megfordul az iskolai könyvtárban. Ez igen jó eredmény, mutatja a könyvtár szolgáltatásainak globális eredményességét és hasznosságát.

A válaszokból kiderül azonban az is, hogy néhányan (a végzősök 13%-a) úgy vélik, hogy még sosem jártak az iskolai könyvtárban, holott bejövő évfolyamosként könyvtár-bemutató foglalkozásokon vesznek részt, s az informatika tantárgyon belül tanulnak könyvtárhasználati ismereteket is, amelyhez szükséges a könyvtár használata. Inkább arról lehet szó, hogy önszántából nem volt még 13%-uk a könyvtárban. A kicsiknél ez az arány 48%, de ott a felmérés időpontjában még több csoport a könyvtárhasználati órák előtt állt.

Használati idő tekintetében kiugró a kicsik aktivitása óráközi szünetekben (több, mint 50%). Ez a fajta igénybevétel kíváncsiságot jelez, de a tapasztalatok szerint azt is, hogy az otthon felejtett tankönyveket igyekeznek a könyvtári állomány segítségével az órára pótolni. A lyukasórabeli látogatottság aránylag magas értéke arra utal, hogy sokan vannak, akik ilyen formában akarják a rendelkezésükre álló üres időszakot eltölteni. Ez mindenképpen pozitívum. A nagyok esetében a könyvtár igénybe vétele megoszlik, nagyjából harmadolódik: lyukasórában, utolsó óra előtt, első óra előtt. Náluk minimális az óráközi szünetekben való igénybevétel. **Délután 4 óra után** már a válaszadók döntő többsége nem venné igénybe a könyvtári szolgáltatásokat. Az a néhány tanuló, aki mégis, főleg az olvasótermi szolgáltatásokat használná. A könyvtárhasználat órákon kialakult személyes jó kapcsolat mutatkozik meg abban is, hogy szívesen jönnének tanulni, anyaggyűjtéshez segítséget kérni, beszélgetni, olvasmányokhoz ajánlatot kérni. A nagyok közül csak páran dolgoznának a jelzett időszakban is a könyvtárban, tanulás, olvasás, kutatómunka céljából. Kölcsönözni ekkor

már csak néhányan szeretnének mindkét korosztályból.

A következő kérdéscsoportban arra kerestük a választ, **hogy milyen módon jutnak a legfontosabbnak vélt információkhoz, továbbá néhány felsorolt könyvtári szolgáltatást milyen gyakran vesznek igénybe a tanulók**. Ebben a kérdéscsoportban kérdeztük meg az olvasóteremről a véleményüket, valamint azt is, **hogy mivel kellene szerintük bővíteni a könyvtári szolgáltatások jelenlegi listáját**.

Az olvasás az információszerezés legfőbb eszköze: akár számítógépen, akár könyvekből szerezzük is meg az új ismereteket. Ezt látszik alátámasztani a kiugróan magas százalékarány az internet mint legfőbb információforrás esetében. A kicsik 70%-a, míg a nagyok 80%-a csaknem mindig a világhálót használja informálódás céljából, s csak ezt követően a többi forrást.

Periodikákat, újságot, folyóiratot információszerezés céljából a kicsik 36, a nagyok 33 %-a olvas **gyakran**, az otthoni könyvtár könyveit a kicsik 39, a nagyok 54%-a forgatja hasonló célból, a könyvtári könyveket még ennél is kevesebben, a kicsik 14, a nagyok 23 %-ban mondják, hogy onnan szerzik **gyakran** az információkat.

A televízió és a rádió híradásait már jóval kevesebben jelölik meg, a kicsik 34, a nagyok 36%-a használja informálódásra ezeket a médiákat. Nagyobb szerep jut a verbális kommunikációnak, a szülők, barátok, tanárok információközvetítő hatása sokkal erőteljesebb, közülük is a legmeghatározóbb a szülőké. Érdekes módon a kicsiknél alacsonyabb az arány, 47%-uk, míg a nagyok 68%-a mondja, hogy **gyakran** informálódik a szüleitől.

A **csaknem mindig** válaszokra is érdemes figyelni, bár nagy a szórádás ezen a téren. A kicsiknél még 25% a tévéből, rádióból informálódik szinte állandóan, 21%-uk a szülőket, 17%-uk a tanárait tartja legfőbb információforrásnak.

A könyvtár általános szolgáltatásainak igénybevétele az 1. sz. táblázatban lévő adatok szerint alakult a megkérdezettek között.

	K	N	K	N	K	N	K	N	K	N	K	N	K	N
	Tankönyvek kölcsönzés órára		Könyvek kölcsönzés hosszabb időre		Helyben olvasás		Számítógép használata		Kutatás		Kézikönyvtár használata		Folyóiratok, napi - és hetilapok olvasása	
Naponta	5%	4%	2%	0%	2%	4%	5%	0%	3%	0%	0%	0%	4%	0%
Hetente többször	12%	25%	5%	8%	4%	6%	5%	6%	7%	6%	6%	2%	6%	2%
Havonta többször	13%	39%	7%	17%	21%	8%	15%	10%	14%	8%	12%	11%	13%	8%
Ezeknél ritkábban	36%	27%	29%	43%	26%	32%	22%	25%	35%	32%	27%	25%	16%	23%
Sosem	34%	5%	57%	32%	48%	50%	53%	60%	41%	54%	54%	62%	61%	67%

1. sz. táblázat: A könyvtári szolgáltatások igénybevétele (K= kicsik, N=nagyok)

Igények	Több, jobb számítógép	Hangos olvasó	Gazdagabb választék	Külön olvasóterem	Fénymásolás	Könyvtári háziversenyek	Klubszerű beszélgetés	Egyéb
Kicsik	63%	41%	22%	38%	65%	19%	20%	19%
Nagyok	59%	10%	21%	41%	67%	28%	13%	7%

2. sz. táblázat: Tanulói igények – szolgáltatásbővítés, új szolgáltatások bevezetése

A tankönyvek órára történő kölcsönzése kétkomponensű folyamat. Az egyik az, amikor a diák otthon felejt a könyvet, és a tanórán szükség lenne rá, a másik pedig az a lehetőség, hogy a tanár mondja meg az óra előtt, hogy milyen tankönyvet, segédkönyvet vagy forrásgyűjteményt fognak az órán használni a tanulók.

A könyvkölcsönzés, azaz a legalapvetőbb klasszikus könyvtári szolgáltatás esetében, a havi rendszerességnél ritkább kölcsönzés elfogadható gyakoriságú, hiszen a diákok az egyéb tennivalóik mellett nem minden esetben tudnak időt fordítani a könyvtárban fellelhető könyvek olvasására. A helyben tanulás, olvasás ritka volta szoros összefüggést mutat a mostani olvasóteremnek nevezett helyiség alkalmatlanságával. **Könyvtár igazi művelődési és kutatási, alkotói helyszínné válása ténylegesen olvasásra használható olvasóhelyiség nélkül nagy nehézségek árán képzelhető el, sőt szinte elképzelhetetlen.**

A számítógép-használat iránti igény azért lehet havi rendszerességű mindkét korosztályban, mert az iskolánkban meglévő „Nyitott internet-pont”-okon 8 géphez tudnak naponta hozzá-

férni a tanulók, míg a könyvtárban csak kettőhöz, s azok is elég korszerűtlenek.

A szakirodalom összegyűjtése, kutatása ritkaságának eredménye erősen összefügg a tényleges olvasóterem hiányával, továbbá azzal, hogy a gimnáziumi életkor még nem kutatási életkor az esetek többségében, de kivétel akad. Növelhető ez az arány azzal is, ha a tanórákon kutatási, keresési feladatokat kapnak bizonyos témakörökhöz a tanulók (lásd később). Ide kapcsolódik szorosan azoknak a tantárgyaknak a felsorolása, amelyekhez a leggyakrabban használják a diákok az iskolai könyvtárat. Az első 3 helyen a magyar nyelv és irodalmat, az angol nyelvet és a történelmet jelölték meg a nagyok és a kicsik is. Negyedik helyen a matematika áll mindkét korcsoportnál. Erőteljes még a könyvtári dokumentumok használata a kicsiknél földrajzból (talán a sok órára kölcsönzött atlasz, valamint a sok, könyvtárat is igénylő keresőfeladat az oka), valamint a nagyoknál olaszból (a nyelvvizsgákra való intenzív készülés miatt).

Jó volna, ha ezek a kölcsönzések nemcsak a tankönyvekre terjednének ki, hanem az irodalmi és ismeretközlő műveket is nagyobb

arányban keresnék a tanulók, hiszen az iskolai könyvtár nem tan-könyvtár!

A kézikönyvtár használatában nagy versenytárs az internet, ahol valószínűsíthetően hamarabb hozzájut a tanuló az azonnali átfogó információhoz. A folyóirat- illetve újságolvasás gyakorisága elhanyagolható a tanulók körében. Ennek egyik okát abban látjuk, hogy a diákok számára nincs kényelmes olvasóhelyiség folyóirat olvasására, illetve a pénzügyi lehetőségek szűkössége miatt a periodikák száma csökkenő tendenciát mutat.

Tény, hogy az olvasóterem jelenlegi állapotában elmélyült munkára alkalmatlan (átjárás, megvilágítás, szellőzési gondok, áthallás a tanáriból), legfeljebb beszélgetésre, rövid idejű tanulásra, számítógép-használatra megfelelő. A kritikusabb és a könyvtárat elmélyültebb munkára is használni kívánók körében 83 (kicsik) és 57 (nagyok) %-os az elégedetlenség.

(Csak figyelemfelkeltésül: Az előző tanévi mérésben ez a két szám 16% és 28% volt!)

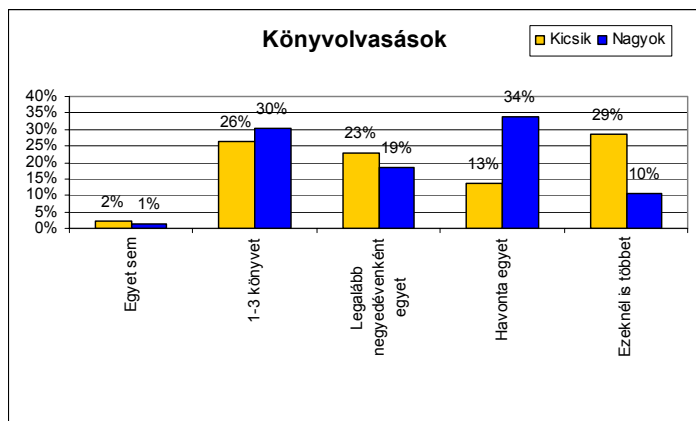
A szolgáltatásbővítési és egyéb igényekről a 2. sz. táblázat ad tájékoztatást.

Kiemelkedő mind a kicsik, mind a nagyok részéről a fénymásolás lehetőségének, valamint a számítógéppark bővítésének igénye. Előbbivel kapcsolatosan valószínűleg az ingyenes fénymásolásra gondolnak, hiszen az iskolában a diákok számára van lehetőség fénymásolásra. Érdekes jelenség, hogy a kicsiknek csaknem a fele szeretne hangos olvasót is, pl. zenehallgatás, hangoskönyv hallgatás céljából. Ez nyilvánvalóan a számítógéppark bővítésével és kényelmes, csendes, nyugodt munkára alkalmas olvasóterem létrehozásával egyidejűleg lenne kialakítható.

A következő kérdéscsoport a tanulók konkrét **olvasási szokásairól**, olvasott könyveiről, kedvelt műfajairól érdeklődött.

Az elmúlt egy évben a megkérdezettek a kötelező olvasmányokon kívül az 1. sz. ábrán látható mennyiségű könyvet olvastak el.

Aránylag jónak mondható ez az eredmény, hiszen rendszeres olvasónak azt tartják olvasás-szociológusok, aki havonta legalább egy könyvet elolvas. Örömmel tölt el bennünket az, hogy végzős diákjaink 34%-a a kötelezőkön kívül olvas havonta egy könyvet, s még

1. sz. ábra: Az utóbbi egy évben elolvasott könyvek számának eloszlása

ennél is többet 10 %-uk. A kicsiknél is ígéretesnek mutatkozik a 13 % rendszeres olvasó. Érdekes odafigyelni arra a 29 %-ra, akik évente 12 könyvnél is többet is olvasnak a bejövő évfolyamosok (7.,9.) közül!

Vizsgáltuk azt is, hogy milyen témájú olvasmányokat olvasnak legszívesebben, illetve legkevésbé szívesen. A válaszokból a következő kép rajzolódott ki.

A romantikus regény esetében a két szélsőség a legjellemzőbb mindkét korosztályban. Vagy nagyon szívesen, vagy egyáltalán nem szívesen olvasnak ilyen témájú könyveket. A kalandos történeteket jellemzően a kicsik szeretik leginkább. A történelmi regények szeretetének megítélésében a kicsik nem szívesen olvassák, egyébként a kép kiegyensúlyozott, inkább a kevésbé szeretett művek irányába eltolódó. A verseket sajnos egyik korosztály sem szereti igazából. A mesét, meseregényt – meglepő módon – a nagyok egy része (27%) viszonylag szívesen olvassa, míg a kicsik csaknem ekkora hányada (28%) elutasítja. Az ismeretterjesztő művek esetében két ellentétes tendencia rögzül. A kicsik inkább nem, a nagyok inkább szeretik olvasni az ilyen témájú műveket. Végezetül az egyéb (horror, krimi stb.) műfaját a kicsik nagyon szeretik, míg a nagyok esetében ismét két véglet a jellemző: Vagy nagyon szeretik (26%), vagy nagyon nem szeretik (35%).

Az egyes műfajok pontos elhatárolása igen nehéz még a szakember ismereteivel is, a tanulók tudatában valószínűleg még kevésbé tudnak ezek egymástól elkülönülni, ezért az ábrákban inkább a tendenciák, mintsem a konkrét számok érdekesek.

Izgalmas olvasni, melyek a mai diákok legmeghatározóbb könyv-

élményei, amelyek saját bevallásuk szerint a legnagyobb hatással voltak rájuk.

Igazolódni látszik az az olvasásszociológiai megállapítás, hogy napjainkban a nemzeti és világirodalmi klasszikusok helyét a divatos angol és amerikai szerzők veszik át. Nálunk a kicsik között vezet Rowling a Harry Potter sorozattal és közvetlenül a nyomában az új bestseller, Stephenie Meyer sorozata áll, akit meglepő módon főleg a hetedikesek említenek nagyobb számban!

Jó látni azonban, hogy a nagy klasszikusok, Exupéry, Gárdonyi, Mikszáth, Molnár sőt Brontë és Jókai is megjelennek meghatározó olvasmányként, s nem marad ki a sorból természetesen Agatha Christie sem, a „krimi királynője”. Őt a nagyok is említik, de első helyen náluk Coelho művei állnak. Felbukkan Kundera A lét elviselhetetlen könnyűsége és Keyes Virágot Algernonnak című műve, valamint Stendhal Vörös és feketeje, Tolkien

tündérmeséje, A Gyűrűk Ura és Orwell 1984 című regénye is. Érdekes, hogy a nagyok közül továbbra is megemlítik páran a Harry Potter sorozatot és Darren Shan vámpírsorozatot is! Rowling nagy érdeme, hogy a gyerekek tömegeit vezette vissza a könyvhöz, az olvasáshoz! Vámpírtörténetek ekkora hatását érezni még 18-19 évesen is nem túl örömdetes, de tény – Ranschburg Jenő pszichológus megállapítása szerint –, hogy a gyerek szeret félni, s a borzongás közös, ha másnap még a barátaival is megbeszélheti az élményt, s ezzel enyhítheti a szorongást. A neves pszichológus szerint a horrorolvasás valójában az érzelmi kapcsolatkeresés egyik módja. A gyerekek valós démonokkal küzdenek, nem lebecsülendő hát az effajta irodalom olvasása sem. Hiszen már az nagy eredmény, ha olvas a mai gyerek, illetve fiatal.

Megkérdeztük, hogy **miért szoktak olvasni a tanulók**. Ez az egyszerű és olykor nehezen megválaszolható kérdés sok érdekes választ hozott magával.

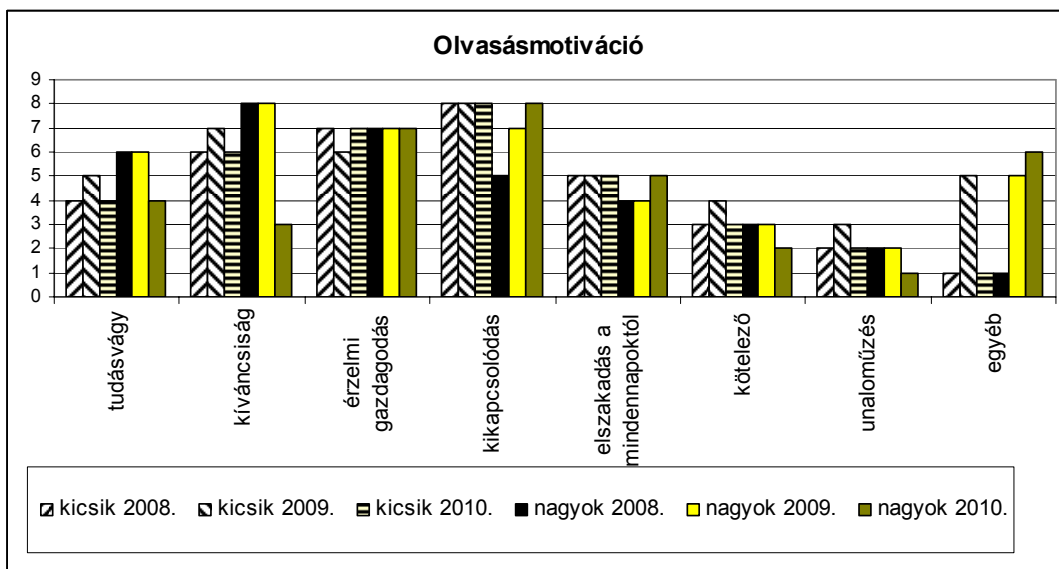
A kicsik több, mint 50, a nagyok 60%-a elsősorban tudásvágyból olvas. Ez azt jelenti, hogy a tanulóknak roppant erős az ismeretszerzési attitűd, ami igen jó dolog. Persze a tudásvágy szerkezete a kicsik és nagyok között más és más, de a lényeg a tudni akarás. Szorosan összefügg a tudásvágygal a kíváncsiság, amelyben látható a hasonló eloszlás, a nagyoknál talán kiugróbb mértékben. Érzelmi gazdagodás céljából a kicsik 46, a nagyok 50%-a olvas. Persze senki sem úgy vesz a kezébe egy könyvet, nem azért olvassa el, hogy érzelmileg

gazdagodjon általa. Ez a hatás mindig csak utólag érezhető. De az jó dolog, hogy a tanulók közel fele úgy érzi, hogy egy-egy könyv elolvasása érzelmi gazdagodást hozott számára. Hasonló képet mutat a szórakozási, kikapcsolódási indokból történő olvasás megítélése is. A kötelezőség miatti olvasás eléggé vegyes képet mutat, itt kiemelkedő a kicsiktől kapott „legutolsó sorban” válaszok magas aránya (40%).

Ez arra enged következtetni, hogy a kötelezőség nem túlzott motivációs erő egyik korcsoportban sem! Nagyon fontos tehát a jól megválasztott irodalom ajánlása! Az unaloműzés céljából történő olvasás egyenletes eloszlású mindkét korosztályban, általában nem ezért olvasnak a tanulók.

Érdekes megnézni az olvasásmotivációs rangsort másképp is! (Összevetettük az ideai eredményeket az előző két év mérési eredményeivel is). Az elsősorban az adott motivációs okot választók arányát mutatja a 2. sz. ábra, amelyen legmagasabb pontszámmal a legnagyobb motivációt jelöljük. Első helyeken így a kikapcsolódás és érzelmi gazdagodás vágya áll a kicsiknél, valamint a kíváncsiság és a kikapcsolódás a nagyoknál. A 3. helyen a kicsiknél a kíváncsiság, a nagyoknál azonban a tudásvágy és az egyéb-meg nem nevezett – okok szerepelnek.

A következő kérdéscsoport már nem kifejezetten az olvasásra vonatkozott, hanem a **szabadidő eltöltésének formáira**. Itt felsoroltunk sokféle lehetőséget, ezeket kellett rangsorolni oly módon, hogy legszívesebben, illetve legke-

2. sz. ábra: Olvasásmotiváció

vésbé szívesen tölti így a szabadidejét a tanuló. (lásd 4. sz. táblázat)

Az adatok itt három év felmérésének az eredményét mutatják. Elemzésünkben most csak a 2010-es adatokat vizsgáljuk. Mélyebb értékelésre, tanulságok leszűrésére akkor kerül sor, amikor az először bejövőként mért diákokat két év múlva kimenőként is megkérdezzük.

Természetes, hogy a barátokkal való együttlét mindkét korosztályban (kicsiknél 68%, nagyoknál 77%) kiemelkedően a legszívesebben választott szabadidő eltöltési mód. Elgondolkodtató azonban, hogy mindkét korosztályban vannak tanulók igaz, csak 2–3, akik a szabadidő eltöltésének ezt a módját legkevésbé szívesen választják. A tanulók többsége szívesen kirándul, vagy játszik a szabadban (kicsiknél 59%, nagyoknál 55%). Arányaikban ugyanennyien videóznak, DVD-znek szabadidejükben szívesen. A két korosztály között lényeges különbség nincs.

Szépirodalmat viszont a kicsiknek egyötöde, a nagyoknak közel harmada olvas szívesen szabadidejében! Fontos adat ez, hiszen jelzi az olvasáshoz való pozitív hozzáállást. Sajnos még így is csak a 11–12. helyen szerepel az olvasás a szabadidős tevékenységek között! Elgondolkodtató a tavalyi 6. helyről a 12-re visszaeső eredmény a nagyoknál. Az ismeretközlő irodalom olvasása meglehetősen háttérben van, a válaszadók közel 80%-a mindkét korosztályban hátra sorolta ezt a szabadidő eltöltési formát.

Tanulóink szeretik a számítógépes játékokat, a nagyok harmada ezzel tölti legszívesebben a szabadidejét. Mind a kicsik, mind a nagyok esetében az interneten történő böngészés a második leginkább szeretett szabadidő eltöltési tevékenység. Mindkét korosztályban a válaszadók több, mint kétharmada ezt jelölte be az első vagy a második helyen. A televíziózás esetében inkább a két korosztály közti eltérés érdekes. A kicsik (49% legszívesebben, vagy eggyel ki-sebb rendű kategóriát választ) sokkal szívesebben néznek tévét szabadidejükben, mint a nagyok (35% legszívesebben, vagy eggyel kisebb rendű kategóriát választ). Médiautatói feladat lenne ennek okának mélyebb kiderítése. Általában szívesen járnak moziba, itt nincs lényeges különbség a két csoport között. Szívesen hallgat-

szabadidős tevékenységek	2008	kicsik 2009	2010	2008	nagyok 2009	2010
együttlét barátokkal	1.	1.	1.	1.	1.	1.
kirándulás	7.	7.	6.	5.	4.	8.
videózás, DVD nézés	5.	5.	6.	3.	3.	5.
szépirodalom olvasása	11.	10.	11.	10.	6.	12.
ismeretközlő irodalom olvasása	13.	11.	12.	13.	9.	12.
számítógépes játékok	2.	3.	9.	4.	3.	6.
Internet használat	3.	3.	3.	4.	3.	2.
televíziózás	8.	6.	8.	9.	10.	13.
moziba járás	6.	6.	8.	7.	8.	7.
könnyűzene hallgatása	3.	2.	2.	2.	2.	3.
komolyzene hallgatása	14.	11.	10.	12.	7.	9.
sportolás	4.	4.	5.	8.	5.	4.
zenélés, éneklés	9.	8.	4.	11.	9.	11.
színjátszás	12.	10.	7.	14.	11.	11.
tánc	10.	9.	7.	6.	7.	10.

5 sz. táblázat: A szabadidős tevékenységek rangsora (összehasonlítva a korábbi mérésekkel)

nak könnyűzenét, s a komolyzene hallgatása is az első tíz szabadidős tevékenység között foglal helyet! Úgy véljük, hogy a zenehallgatás elsősorban háttértevékenységet jelent, de zenei képzésünk, rendszeres komolyzenei koncertjeink, az ének tagozat hatása is megmutatkozik abban, hogy a kicsik 17, a nagyok 14 %-a szeret komolyzenét hallgatni.

A megkérdezettek harmada legszívesebben sportol szabadidejében, a többi besorolás nagyjából egyenlő mértékű. Zenélni, énekelni a tanulók közül a kicsik szeretnek inkább, a nagyok ezt a szabadidő eltöltési formát kifejezetten elutasítják, s csak 10 %-uk kedveli. A színjátszás és a tánc, mint szabadidő eltöltési forma elsősorban iskolánk drámatagozatos növendékeinek kedvenc időtöltése lehet, a kicsik 26%-át, akik legszívesebben ezzel foglalkoznak szabadidejükben vélhetően a kilencedik évfolyamos drámás tanulók jelentik. A nagyok esetében ebben a tanévben nincs végzős osztály ebben a képzési formában, onnan ezért hiányzik hasonló erejű adat!

A következő kérdéscsoport a tanulók környezetében lévők olvasási attitűdjeiről, a könyvekről, könyvműveikről való beszélgetésekről szól, mindez a megkérdezettek szemszögéből.

Kik szeretnek legjobban olvasni a felsoroltak közül? Valószínűleg természetesen a barátot, barátnőt, osztálytársat jelölték meg sokan, és figyelemre méltó, hogy a kicsik

67, a nagyok 64%-a az apát jelöli még meg, az édesanyját jóval kevesebb arányban tartják olvasni szeretőnek. A nagyszülőket is figyelemre méltóan nagy számban említik (kicsik 45%, a nagyok 62%). A tanár esetében nem vizsgálható, hogy gondoltak-e konkrét tanárra. A nagyok esetében természetes, hogy az iskolában együtt töltött évek során közvetett tapasztalatot nyerhettek arról, hogy tanáraik olvasnak.

Olvasmányélményeikről nyilvánvalóan azokkal szoktak leggyakrabban beszélgetni, akikről tudják, hogy szeretnek olvasni. Így természetes, hogy a döntő többség barátokkal, osztálytársaival beszélget erről, valamint az, hogy az apával. Érdekes, hogy a nagyszülővel már nem, holott a nagyok 62, a kicsik 45%-a mondja, hogy szeretnek olvasni a nagyszülő. Pedagógussal ritkábban beszélgetnek a tanulók könyvekről, valószínűleg az alkalom hiányzik hozzá, hiszen az olvasni szeretők között a kicsik 51%-a, a nagyok 76%-a felsorolta a pedagógusokat is.

Érdemes ennél a kérdésnél kitekinteni az országos mérések eredményére! Ábrahám Mónika és Nagy Attila felmérései azt mutatják (1977, 1997, 2004), hogy a gyerek a barátjával, kortársával szeret leginkább olvasmányélményéről beszélgetni. Megdöbbentő azonban, hogy a 2004-es felmérésben 53,1% senkivel sem osztja meg könyvélményét, pedagógust alig említene, könyvtárost pedig egyáltalán nem. Nálunk 20%-ot sem éri el

azok aránya, akik nem beszélgetnek egyáltalán könyvélményükről senkivel sem a két korcsoportban. Ez jó eredmény! De örvendetes az is, hogy a kicsik 16%-a, s a nagyok 31%-a megosztja olvasmányélményét a tanárával, tanáraival, sőt a kicsik 12%-a a könyvtárost is. A nagyoknál ez utóbbi arány már csak 6%.

Megkérdeztük azt is, hogy szívesen beszélgetnének-e könyvekről az iskolai könyvtárban. A válaszok eloszlását a 3. sz. ábra mutatja.

A válaszok motivációja és oka lehet az, hogy az iskolában eltöltött évek alatt természetszerűleg kialakul egy „könyvtárlátogató törzsközönség”, akik közül sem mindenki beszélget ott a könyvekről. Cél lehet az, hogy a kicsikben meglévő nyitottságot ez iránt a tevékenység iránt fenntartsuk egészen a tanulmányok befejezéséig. Nagy eredménynek tartjuk, hogy a kicsik közel fele, s a nagyok ötöde igenlő választ adott. Ez komoly igény!

A következő kérdéscsoport a saját illetve az otthoni könyvtárlományra, valamint a könyvekhez való jutás alkalmasságára vonatkozott.

A házi, otthoni könyvtárban lévő könyvek számát becsültettük meg velük, majd az ebből saját könyveik számát (a tankönyvek kivételével). A válaszok eloszlását az 5. sz. és a 6. sz. táblázatok mutatják.

A könyvek számának megbecslése igen nehéz feladat. Ezért a

válaszokat inkább csak tendenciájukban lehet értékelni, messzemenő következtetések levonása tévútra vezethet. Országos mérésekhez viszonyítva (Nagy Attila, 2003, Ábrahám Mónika 2004) azonban látható, hogy míg Újbudán 2003-ban a családi könyvtárban 100-nál több könyv 37%-nál volt, 2004-ben Komárom-Esztergom megyében 57 %-nál, addig az Ady Endre Gimnáziumban 51–200 könyv között a kicsik 26, a nagyok 21%-a rendelkezik családi könyvtárral, 500-nál több könyvvel rendelkezik a kicsik 26, a nagyok 24%-a, s ezernél is többel a kicsik 17, a nagyok 35 %-a.

A legutóbb olvasott könyvhöz való jutásban jellemzően a kicsik és a nagyok is vagy vásárolták vagy ajándékba kapták könyveiket. A kölcsönzés valamilyen könyvtárból kevésbé jellemző. Viszonylag kicsi az aránya azoknak a tanulóknak (kb egy ötöde), akik az otthoni könyvek közül választottak olvasnivalót.

Érdekes lehet az is, hogy milyen alkalomból szoktak könyvet kapni a diákok. A válaszokból kiderült, hogy főleg a nagyok névnapra vagy születésnapra kapnak könyvet, a többi lehetőség (húsvét, karácsony, egyéb ünnepek) egyenlő mértékben vannak jelen. Jó érzés, hogy versenyeredmény jutalmaként is sokan kaptak könyvet (mindkét korosztályra jellemző ez). Azt az örömdetes ténytet is megtudtuk, hogy „csak úgy”, vagyis mindenféle konkrét alkalom nélkül mindkét korosztály harmada is szokott könyvet kapni.

Az utolsó kérdéscsoport speciálisan az iskolánkban lévő esz-közökre, illetve néhány könyves rendezvényre vonatkozott. Iskolánkban harmadik éve működik nyitott internet pont, ahol nyolc számítógép áll a tanulók rendelkezésére. Ennek használata a megkérdezettek csaknem felének esetében havi rendszerességnél ritkábban történik, de tapasztalataink szerint az ott működő gépeket mindig használják az iskola tanulói. Sajnos nem a legkorszerűbb gépek ezek, talán ezért sem olyan gyakori a géphasználat!

Iskolánkban könyvkiállításokat is szoktunk rendezni. Ezek hasznáról, látogatottságáról is kérdeztük a tanulókat. A válaszokból látható, hogy nagy többségük (főleg a nagyok, majdnem mindannyian) látta a kiállításokat. Inkább a kicsik tartják hasznosnak, 79 %-ban, míg a nagyok 64 %-ban. A nagyok kritikusabbak. Talán nem kötötte le

annyira a figyelmüket a könyvtárba kerülő sok új könyv, egy pályázaton nyert kötetekből készült kis bemutató vagy a két tanítási nyelvű oktatást segítő könyvek, szótárak válogatott gyűjteménye.

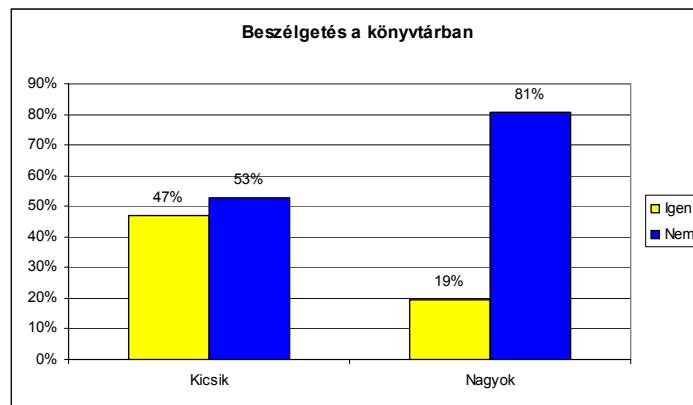
Ez a kiállításfajta ebben a tanévben kezdődött, így remélhetőleg a felnövekvő tanulókat még jobban rábírja majd a könyvek, az olvasás szeretetére.

Összegzőként megállapíthatjuk, hogy a vizsgált korosztály olvasási, könyvtárhoz, könyvekhez való viszonyulásai, valamint szabadidő eltöltési szokásai az országos mérések eredményeinek többnyire megfelelnek. Néhány érdekesebb tényre azonban fel kell hívni a figyelmet.

A könyvtárba járás gyakorisága főleg a nagyok esetében örömdetes, hiszen több, mint 80%-uk hetente vagy havonta többször jár könyvtárba. Nyilván ez a gyakoriság a kölcsönzött könyvek darabszámával is összefüggésben van, illetve a könyvtárba járás okával is.

Életvitelükhöz, kíváncsiságuk kielégítéséhez szükséges információkat elsősorban az internetről, valamint az otthoni könyvekből szerzik be. Újságból csak kevesen, (ez jelzésértékű lehet az újságokban lévő tartalom felé is.)

A könyvtár szolgáltatásai közül nagyon magas arányban veszik igénybe a tankönyvek kölcsönzését, aminek több oka is lehet. Részint a feledékenység (otthon felejtett tankönyv), részint az órát tartó tanár igényei, amennyiben olyan könyvet kér az órára bevenni, amelyek a könyvtárban megfelelő példányszámban vannak meg, és ezért a diákoknak nem kellett megvenni. A többi lehetőséget csak kismértékben használják ki a tanulók, ennek az okát elsősorban az olvasóterem hiányában látjuk. Több volna a rendszeres könyvtár-

3. sz. ábra: Beszélgetés könyvekről a könyvtárban

használó (nem csupán 10-13%), ha nem volnának szűkös keretek, nem akadályozná a zsúfoltság a használatot. Több, korszerű számítógép híján a tanulók nem a könyvtárban szerzik be információikat, pedig a legfőbb információhordozóként az internetet jelölték meg.

A tantárgyakhoz használt segédkönyvek a válaszok szerint főleg a magyar nyelv és irodalomhoz, angol nyelvhez és a történelemhez kapcsolódnak. Ezek mind érettségi tantárgyak, több segédanyagot igényelnek. Kiugró a kicsik esetében földrajzból a kellő segédkönyvek használatának magas szintje, ez az atlasz használatnak és az olyan jellegű házi feladatnak tudható be, amely elkészítése során könyvtári bűvárkodás szükséges.

Tanulóink sokat olvasnak. Ezt mutatja a mérés, de javítani mindig lehet az elért eredményeken. Célszerű azok elérése, olvasóvá nevelése, akik nem sorolják magukat ebbe a csoportba, akik nem szeretnek olvasni vagy elutasítják azt. További cél az is, hogy az olvasás kerüljön vissza az első tíz legkedveltebb szabadidős tevékenység közé.

Kiemelkedően a tudásvágy miatt olvasnak a diákok. Ez természetes is ebben az életkorban. Figyelemre méltó azonban, hogy a

kötelezőségnek (kötelező olvasmányok) alig van motiváló jellege. Több oka lehet ennek is. Először is a kötelezőséggel szembeni ösztönös ellenállás ebben az életkorban, másodsorban azon is el lehetne gondolkozni, hogy a kötelezőként össze-válogatott irodalom vajon megfelel-e a diákok életkori, érdeklődési sajátosságainak? Talán inkább arra kellene törekedni, hogy elsősorban olvasson a tanuló!

Az olvasni szeretők tekintetében a barátokat, osztálytársakat említik leginkább a megkérdezettek. De érdekes módon a családon belül kiugró az apa megjelölése, valamint a nagyszülőké! Ez mindenképpen figyelemre méltó adat.

Könyvekről szoktak beszélgetni a tanulók, főleg egymással. Ez nagyon lényeges, mert közös élményfeldolgozást jelent, véleményformálást, ütköztetést, konfliktuskezelést, értelmezést. Pozitív visszacsatolás és örömdetes eredmény az, hogy könyvtárostánárral (azaz velünk) is megosztják olvasmányélményeiket a tanulók. Ebben vizsgálatunk eltér az országos eredményektől. Ábrahám Mónika 2004-es felmérésében 0% (!) volt ez az arány, míg nálunk a kicsik 12, a nagyok 6 %-a beszélget könyvről a könyvtárban, sőt sokuknak igé-

	0-50	51-200	201-500	500-1000	1000-nél több
Kicsik	5%	22%	26%	26%	17%
Nagyok	3%	8%	21%	24%	35%

4. sz. táblázat: Az otthoni könyvek száma

	0-50	51-200	201-500	500-1000	1000-nél több
Kicsik	30%	47%	12%	4%	2%
Nagyok	27%	33%	24%	3%	1%

5. sz. táblázat: A saját könyvek száma

nye is ez. Jóval több tanuló igénye azonban ez a beszélgetés, mint akik ezt meg is teszik. A kicsik 47, a nagyok 19 %-a mondja azt, hogy szívesen beszélgetne könyvekről a könyvtárban (könyvtári rendezvények keretében). Meg kell találni a megfelelő formát ehhez az intim, bensőséges alkalomhoz. Jó kezdeményezés iskolánkban az Élő Újság, ahol interjúk hangzanak el élőben különböző témában. Nagyon örülünk annak, hogy sikerült könyvekről, olvasmányokról is beszélgetni tanárral-diákkal a kulturális rovatban! Keresni kell az egyéb lehetőségeket, hiszen van rá igény! S tudjuk – Kodály Zoltán a zenére értette, de az olvasásra

is értelmezhető: olvasás nélkül lehet élni, csak nem érdemes.

Örvendekes tény, hogy a mérés szerint megkérdezett diákjaink több, mint 30%-a mindenféle alkalom (névnap, születésnap, ünnep stb.) nélkül „csak úgy” szokott könyvet kapni, illetve „csak úgy” jutott a legutóbb olvasott könyvéhez. A könyv tehát fontos része az életüknek, s a család életének is. Partnerré kell, hogy váljunk a közös ügy érdekében! Talán nem véletlen, hogy az idei év a Családi olvasás éve hazánkban! A Könyvtári Intézet (Országos Széchenyi Könyvtár) idejű kampánya rámutat arra, hogy a család az olvasóvá nevelés egyik legfontosabb színtere. Ahogy az iskola is! Kö-

zös erővel tehetünk hát ezért az ügyért, amely hitünk szerint minden könyvtáros, könyvtárostanárszívügye!

A szó sokszor kevés, a tett a lényeges, akkor is, ha nincsenek megfelelő tárgyi, pénzügyi, környezeti adottságok! Olvasni szerető emberek, az olvasás ügyéért elkötelezett szakemberek és a család összefogásával új, az olvasást egyre nagyobb arányban kedvelő generáció nevelhető.

A mérés ebben a tanévben immár harmadik alkalommal történt meg. Az, hogy összehasonlítsuk a korábbi mérési eredményekkel, nem ennek a tanulmánynak a feladata. Igazán izgalmassá az ilyenfajta összehasonlítás akkor

válk majd, amikor a bejövőként mért diákokat két év múlva kimenőként is megkérdezzük és akkor láthatóvá és igazolhatóvá válk a könyvtárral, az olvasással, művelődéssel kapcsolatban megtett fejlődésük.

- 1 Mit és miért olvasnak a mai gyerekek? / Bozzai Judit, Nagyvárad Enikő. – In : Iskolakönyvtáros, 14.évfolyam, 2010/1.sz. 3.p.
- 2 Mit olvasnak a 12-14 évesek? / Ábrahám Mónika – In : Új pedagógiai Szemle, 2006.1. szám 3-23 p. <http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=2006-01-ta-Abraham-12#top>
- 3 Horváth Tibor: Az olvasás jövőjéről. – In : Könyv és nevelés, III. évf. 2001. 3. szám. 10-11. p.

Magyar iskolák és óvodák igazgatóinak szakmai találkozója Kovácspatakon

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének Komáromi Területi Választmánya és a Comenius Pedagógiai Intézet szervezésének köszönhetően 2011. május 10–11-én Kovácspatakon kétnapos szakmai találkozón vehettek részt a Komáromi járás magyar tantervezői oktatási intézményeinek (óvodák, alap- és középiskolák) vezetői, igazgatói és igazgatóhelyettesei.

19 igazgató és 8 igazgatóhelyettes használta ki a kiváló lehetőséget, melynek során két napon keresztül szakmailag képezhették magukat, erősíthették az iskolák közötti együttműködést, baráti kapcsolatokat, és nem utolsósorban megoszthattuk egymással problémáinkat, módszereinket. Hozzánk csatlakoztak a Komáromi Módszertani Központ munkatársai is, akik május 1-jétől immár Komáromból irányíthatják és segíthetik a tanárok továbbképzéseit.

A találkozó első napján három nagyon tartalmas előadást hallgathattunk végig. A délelőtti folyamán Balogh Edit tanfelügyelő osztotta meg velünk a munkája során szerzett tapasztalatait.

Délután két magyarországi vendég, Hernádi Jánosné, a Qualy-Co Kft ügyvezető igazgatója és Palotás Zoltán, a szekszárdi Pallasz Pedagógiai Intézet igazgatója tartott ötórás képzést a pedagógusmunka értékeléséről, módszereiről és lehetőségeiről. Az elméleti

ismereteken túl gyakorlatban is kipróbálhattuk, hogyan is lehetne egy-egy intézmény belső szervezeti életében kiépíteni az értékelési rendszert és annak kritériumait.

Vacsora után Fibi Sándorral, az Iskolavezetők Országos Társulása elnökével és Pék Lászlóval, az SZMPSZ országos elnökével folytathattunk szakmai beszélgetést. Fontos információkhoz juthattunk a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. által meghirdetett „Szülőföldön magyarul” című pályázattal kapcsolatban, melynek lebonyolítója az SZMPSZ lesz, s amelynek célja a szlovákiai magyar nyelvű oktatás és nevelés támogatása. Mivel ezt a

pályázatot az eddigi Pázmány Péter Alapítvány által meghirdetett és lebonyolított pályázattól eltérően most a szülőknek egyéni módon kell benyújtaniuk, az SZMPSZ vezetése felkérte az intézményvezetőket, hogy segítsék a szülőket az adatlapok kitöltésénél és begyűjtésénél.

Másnap délelőtti Szabó Győzőné pszichológus, a Szolnoki Pedagógiai Intézet igazgatója tartott csapatépítő tréninget, melynek célja a tanterületi együttműködés fejlesztése volt. A jól sikerült csapatmunka után a szakmai találkozó egy ünnepi ebéddel zárult.

A két nap legnagyobb hozadéka a szakmai képzésen túl még az volt, hogy személyesen megismerkedhettünk azokkal a munkatársakkal, akikkel a pedagógiai közéletben gyakran kapcsolatba kerülünk.

Köszönjük a lehetőséget Fekete Irénnek, az SZMPSZ Komáromi Területi Választmány elnökének és Fodor Attilának, a komáromi Comenius Pedagógiai Intézet igazgatójának, hogy az iskolákat érintő aktuális problémákhoz szakmai segítséget nyújtottak!

Találkozzunk jövőre is!

Krascenics Renáta,
igazgatóhelyettes –Lakszakállas

Tóth Árpád – Koncsol László : C S O N T O K

A capella rekviem a költő szüleinek emlékére

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Vass Lajos Kórusának zenei műhelyében – Mgr. Art. Józsa Mónika művészeti vezető és Tóth Árpád Lantos-díjas vendégkarnagy és zeneszerző feladatvállalásával és közreműködésük által – adtak voltak a szakmai feltételek ahhoz, hogy 2010 júliusától kezdve a kórus műsorára tűzze a "CSONTOK" c. ciklus (rekviem Koncsol László versciklusára) részleges, majd teljes bemutatását itthon és külföldön, valamint elkészítse a mű CD felvételét, majd kiadja 511 példányban.

A rekviem KYRIE részletét a kórus Svájcban és Olaszországban is műsorára tűzte: Lugánó-Breganzonában 2010. december 4-én, majd Rómában az „Omaggio a Giovanni Paolo II. – MILLENNIUM IN MUSICA” fesztivál keretében, 2011. február 26-án a trasteveri Santa Maria della SCALA templomban.

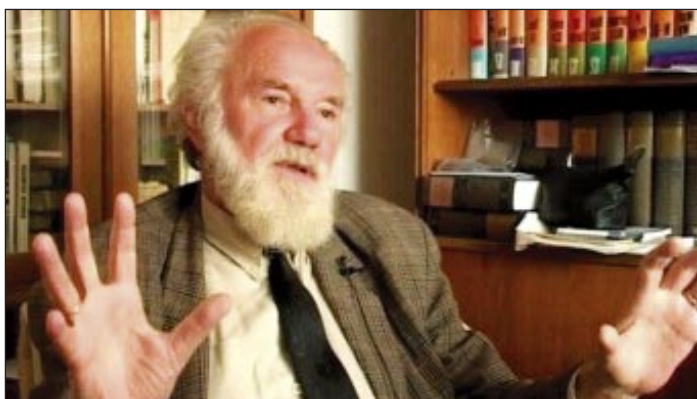
A Tóth Árpád – Koncsol László: CSONTOK c. a capella rekviem Dunaszerdahelyen a református templomban 2011. március 13-án mutattuk be a 9.00 órakor kezdődő istentisztelet keretében.

- Somorján 2011. október 28-án a SREK péntek esti hangversenyeinek keretében,
- Pozsonyban 2011 novemberében a Pozsonyi Kulturális Napok alkalmával,
- Komáromban pedig 2011. december 3-án szeretnénk a rekviemet bemutatni.

Szeretettel várjuk a középiskolások részére szervezett „költő-olvasó-zeneszerző” találkozókra!

Sikeres találkozót tartottunk Dunaszerdahelyen 2011. március 11-én (pénteken) 10.00 órakor a Vidékfejlesztési Szakközépiskolában, majd 11.30 órakor kezdettel a Vámbéry Ármán Gimnáziumban. Ősszel a hasonló találkozókat a hangversenyek napján, ill. a megelőző napon a helyi magyar tanítási nyelvű gimnázium diákjai és pedagógusai bevonásával tervezzük.

Hecht Anna, a kórus elnöke

Koncsol László

A verseskötetet és a CD-t, amely a versciklusra komponált „rekviem” hanganyaga, a következőképpen jellemezzük:

Koncsol László felvidéki magyar költő Csondok c. verseskötete Dunaszerdahelyen először 2000-ben jelent meg a Lilium Aurum kiadónál, majd 2010-ben újra kiadták. Kulcsár Ferenc költő a kötetet a következőképpen jellemzi: „szomorú” témája ellenére, vagy éppen

azért, megrendítő és felemelő, katarzist kiváltó, reményt sugárzó.”

Koncsol László édesapja református lelkész volt, édesanyja zenei tehetséggel megáldott, finom lelkületű, művelt asszony. Ennek megfelelő volt a költő és író Koncsol László neveltetése is, az európai humanista örökség és a keresztény értékek szellemében.

Koncsol László Csontok c. versciklusa nyomán Tóth Árpád budapesti Lantos-díjas karnagy, ze-

neszerző, akinek 2007-ben a IV. Budapesti Nemzetközi Karvezetőversenyen különdíjat, 2009-ben Artisjus előadói díjat és Vass Lajos emléklapokat adományoztak, a kórus számára gyönyörű „A capella szertartást” komponált.

A zeneszerző az alkotásról így vall: „A Csontok a katolikus halotti szertartásrend által ihletett versciklus, amelyet a költő édesapja halálára írt. Ebből az igen erős önálló zeneiséggel bíró szövegből került kiemelésre és megzenésítésre először a bűnbánati Kyrie, később pedig további hét tétel. Az így létrejött ciklus a szerzők szándékai szerint egy felekezethez nem köthető szakrális szertartássá formálódott.”

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Vass Lajos Kórusa a CSONTOK c. kortárs magyar kórusművet 2010. július 25-én Nagyváradon az olasz református templomban mutatta be először, majd a 2010. évi őszi tájolási programja során bemutatta itthon is, 2010. október 2-án Párkányban, a XVIII. ZENEI NAPOK kereteiben.

Megvan „A legszebb magyar iskola“!

A VIA NOVA ifjúsági csoport pályázatára 175 diák küldte be rajzát, melyen a legszebb magyar iskolát kerestük gyerekszemmel. Az alapiskolák felső tagozatáról és a középiskolák tanulói közül 37 diák ragadott tollat, hogy egy képzeletben szüleinek címzett levélben elmondja, miért örül annak, hogy magyar nyelven – anyanyelvén tanulhat.

Mindhárom kategóriában csodaszép munkák születtek, s ezúton szeretnénk gratulálni mind a gyerekeknek, mind pedig a felkészítő tanároknak.

A munkákat 5 tagú bizottság értékelte – ők a gútai Magyar Tannyelvű Magán Szakközépiskola tanárai és diákjai (Bálint Katalin, Cseri Ilona – tanárok, Menyhárt Júlia, Tauber Ramóna és Morvai Boglárka – diákok).

A pontozás utáni összesített eredmények nyomán a következő eredmények születtek:

„A legszebb magyar iskola” – Rajzpályázat

1. hely:	Berki Krisztina és Denisza, Jánosi
2. hely:	Levicky Brigitta, Zselíz
3. hely:	Pekárovics Antónia, Dunaszerdahely
	Beke Zsolt, Hetény
	Gaál Boglárka, Zselíz

„Kedves szüeim...” – Levélpályázat

1. hely:	Szvorák Lilla, Fülek
2. hely:	Forró Réka Dorina, Gúta
3. hely:	Takács Tamás, Naszvad

A középiskolások kategóriájában egyetlen munkát díjaztunk: (ez felelt meg a verseny feltételeinek):

1. hely:	Garami Boglárka, Gúta

A díjazottaknak gratulálunk – a nyereménnyel járó jutalmat postai úton juttatjuk el az iskola címére.

Cseri Ilona, a verseny szervezője, VIA NOVA ICS elnökségi tag

GIMI konferencia Párkányban

Párkányban, a Csemadok által szervezett Balassi Bálint Napok keretében első alkalommal rendezett a Párkányi Gimnázium diákkonferenciát a városi kultúrházban. A megnyitót a város polgármestere, Ján Oravec tartotta, s a programot Mocsi Beáta igazgatóhelyettes, történelem szakos tanár állította össze és vezette le.

A konferencia, melynek előadói az iskola diákjai voltak, két részből állt. Az első részben egészségügyi témák szerepeltek, mindazok, amelyekkel a diákok az utóbbi években sikerrel szerepeltek az országos és nemzetközi döntőkben, mint a TUDOK, a KINCSKERESŐK versenyek, melyek itthon és Magyarországon zajlottak a legutóbbi tanévben.

A páros előadásokat filmbetétekkel illusztrálták. Alvás és álom címmel Molnár Réka III. C évfolyamos tanuló a legfontosabb tudnivalókat ismertette a nagy érdeklődést tanúsított, nagy létszámú közönséggel. Beszélt mindazon problémákról, melyet valamennyien ismerünk, mint pl. a horkolás, az alvajárás és ezek kiváltó okairól.

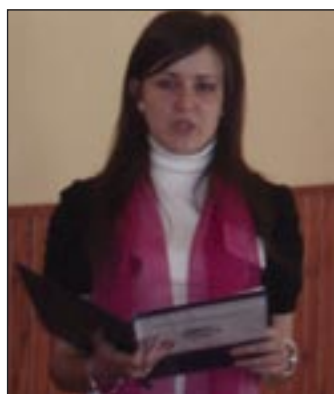
Szépesség vagy betegség címmel Pathó Krisztina VII. D osztályos tanuló a tinédzserek aktuális témakörét választotta: a beteges soványság, ill. a divatos fogyókú-

ra kóros problémáit, veszélyeit tárta fel korosztályának. Figyelemkeltő és érdekes előadás volt ez is, mint valamennyi témakör.

Az Agydaganat c. előadást Farkas Dóra VI. D és Molnár Viktória VI. D ismertették, szinte szakszerű felvételek bemutatásával, itt is mintegy figyelmeztetve e, sajnos, egyre elterjedtebb kór előzményeit, és lefolyását. Ezeknek az egészségügyi előadásoknak nagyon időszzerű jellege volt, és nagy érdeklődést váltott ki a régió iskoláiból érkezett diákok körében.

A második részben főleg történelem-néprajz témakörökben tartottak igen izgalmas előadásokat a diákok.

A barti hiedelemvilág c. előadás, mely Barti Réka VII. D és Barna Gergő VIII. D előadásában hangzott el, a már-már elfeledett világ különlegességeit (boszorkányok, táltosok) tárta fel helyi gyűjtés alapján.

A vérfürdő vagy rózsavíz előadásban Becse Orsolya VII. D és Halasi Natália VII. D Báthory Erzsébet izgalmas életének szeletét mutatták be, ismertetve a szlovák filmfeldolgozás lényegét is.

A vérszívó lények nyomában c. előadásban a diákok – Uzsák Krisztina VI. D és Hajdú Dalma VI. D – a vámpírok rejtelmét elemezték, itt is utalva a híres filmregekre.

Egy nem mindennapi beszélgetés alapján készítettek előadást Barti Réka VII. D és Pathó Krisztina VII. D diáklányok, akik Bíró András Zsolt humánbiológus antropológussal. A beszélgetés alapján a magyarok rokon népeiről, az ősmagyar kutatás eredményeiről tartottak izgalmas bemutatót.

Valamennyi előadás igen pontos, szorgalmas előkészítést igényelt, amely az előadások színvonalából következtethető volt. Pontosan feltűntették a forrásanyagot, sőt csaknem valamennyinél a személyes adatközlők (szakemberek) véleménye

is benne volt. Hogy mennyire élveztek az általuk kiválasztott témakörök „feltárását”, ez az átadott előadásmódjukból is érződött. Dicséret illeti ezért a diákokat, de a felkészítő tanáraikat is.

Ezen a konferencián a Párkányi Gimnázium is bizonyította, hogy diákjaik képességeikkel semmivel sem maradnak el a nagyobb városokban működő középiskolák színvonalától. Talán csak a jó hírt nem tudják úgy továbbítani a nyilvánosság felé, mint azt tudják másutt. Hisz e gimnázium tanulóit ott vannak más versenyeken is, csakúgy mint a tanulmányi eredmények listáján is jó helyet foglalnak el. A konferencia megrendezése egy igen jó formája mind a tehetséges diák megnyilvánulásának, mind a közönség „megnyerésének”.

Dániel Erzsébet

Hétköznapi nacionalizmus

2008-tól diákjaimmal minden évben részt veszünk az Élet menetén Auschwitzban, hogy ezzel is lerójuk kegyeletünket a nácik által ártatlanul legyilkolt zsidó és nem zsidó áldozatok emléke előtt. (Lásd az erről szóló cikket ezen az oldalon.) Mindeztidáig még nem fordult elő, hogy bármiféle atrocitás ért volna bennünket magyarságunk miatt. Na, de ami késik, az nem múlik.

Most is egy autóbuszban utaztunk az ipolysági, szeredi és lévai szlovák nemzetiségű diákokkal. Rögtön az ipolysági felszállás után az egyik középkorú hölgy diákjaimra ripakodott: „Nechcem tu počuť maďarčinu! Čo si to dovoľujete? Na Slovensku po slovensky!” (Nem akarok magyar szót hallani! Mit meg nem engedtek magatoknak? Szlovákiában beszéljete szlovákul!) Sajnos, én ezt nem hallottam,

mert távolabb ültem diákjaimtól, csak később szóltak az incidensről.

- Na és hogy reagáltatok erre? Mit mondatok neki? – kérdeztem tőlük.

- Hát azt, hogy: Máme na to právo. Nechajte nás na pokoji! (Jogunk van rá! Hagyjon békén bennünket!) – felelték diákjaim.

- Nagyon helyes, jól válaszoltatok! Mostantól pedig még hangsúlyosabban beszéljete magyarul! Ha

még egyszer rátok rivall, szóljatok nekem! – biztattam őket.

A fiúk (különben nagy csibészek) ezt be is tartották, s egész úton izes magyarsággal hangoskodtak, nevetgéltek. Egyébként nem szeretem a zajt, de most kifejezetten élveztem, és büszke voltam bátor kamaszaimra, hogy határozottan viselkedtek, és nem ijedtek meg a nacionalista hőzöngéstől. Gondolkoztam, hogy majd elbeszélgetek a „toleráns hölgygel”, de ilyenekkel a vita értelmetlen, ezért teljesen ignoráltam. Olykor-olykor azért hátrapillantottam, hogy minden rendben van-e, s láttam, hogy a hölgy időnként kortyolgatott egy laposüvegből (talán így jobban viselte a magyar szót). Leszállván a buszról, észrevettük, hogy sántított, tehát lényegében ő is kisebbségi volt bizonyos értelemben. Később meg-

döbbenésemre kiderült, hogy egy keresztény lelképásztor nővére, aki judaisztikát tanult az egyetemen!!! Tudvalevő, hogy az Élet menete az egymás iránti tisztelgésről, a kölcsönös toleranciáról szól. Diákjaim szlovák és egy méretes magyar zászlót is hoztak magukkal (kifejezve, hogy szlovákiai magyarok vagyunk), s Viktor, a cseh-magyar családból származó fiú beleburkolózott a magyar trikolórba, s így vonult a szlovák gimiksek mellett a menetben. Senki sem szólt rá.

Auschwitzból visszafelé megálltunk egy bevásárlóközpontnál, majd útközben derült ki, hogy a hölgyet otthagytuk a szupermarketnél. Nagy röhhögés tört ki. Senki sem vette észre, hogy nincs a buszban. Valószínűleg azért, mert senkinek sem hiányzott igazán.

Tóth Tibor

Az Élet menetén Auschwitzban

Már hagyománnyá vált, hogy az Ipolysági Magyar Tanítási Nyelvű Gimnázium diákjai részt vesznek az Élet menetén az Auschwitz-Birkenau-i koncentrációs táborban. Az Élet menete olyan nemzetközi rendezvény, amelyen az egész világból összesereglett fiatalok róják le kegyeletüket az ártatlanul meggyilkolt áldozatok emléke előtt. Szlovákiát két autóbusznyi középiskolás diák képviselte a Jeruzsálemi Nemzetközi Keresztény Nagykövetség (ICEJ) szlovákiai irodája szervezésében.

Tóth Tibor történelemtanárunk kíséretében május 1-jén autóbusszal indultunk az ipolysági, lévai, szeredi és zsolnai szlovák diáktársainkkal együtt. Magyar nemzetiségű diákokként a szlovákiai magyar középiskolákat képviseltük. Első megállónk Krakóban volt, itt Pavol Mešťan professzor – a Pozsonyi Zsidó Múzeum igazgatója – tartott előadást a szlovákiai holokausztról, amelyet később csoportokba rendeződve vitattunk meg. A kiadós vacsora után pedig szállásunkra, a csehországi Třinecbe utaztunk. Kényelmes, szép, jól felszerelt szobák fogadtak minket a négycsillagos szállodában.

A másnapi célpont már Auschwitz volt. Innen indult az Élet menete (The March of the Living). Rengeteg fiatal gyűlt össze a világ minden tájáról, hogy együtt emlékezzen a múlt szörnyűségeire. A magyar barakk előtti megemlékezésen Rogán Antal országgyűlési képviselő, Budapest 5. kerületének polgármestere mondott emlékbeszédet, majd megrendülve hallgattuk a gödöllői Jancsi bácsit, aki túlélőként mesélte el a koncentrációs táborok borzalmait. Ezt követően indult a hétezeres menet Birkenau felé. Birkenau hatalmas kiterjedésű, őrtornyokkal, drótkerítéssel körbevett terület, a világ legnagyobb temetője, hisz több mint egymillió ártatlan ember lelte itt iszonyú halálát. Megrendülten vonultunk végig a vasúti sínek mellett, áthaladtunk a rámpán is, ahová a deportáló vonatok futottak be és itt szelektálták a szerencsétlen embereket. A központi emlékünnepe – amely angol nyelven folyt – a krematóriumok romjai mellett zajlott. Beszédet mondott Israel Meir Lau, Izrael volt főrabijja és Branko Lustig, a Schindler listája c. film Oscar-díjas producere. Mindketten gyermekfejjel élték át a holokausztot, s hallgatván autentikus visszaemlékezésüket, sokunknak bizony könny szökött a szemébe. Felcsendült az Eli, Eli című dal is, amelyet a magyar Szenes Hanna írt, őt a nyilasok végezték ki 1944-ben, mindössze 23 éves volt. Az emlékezés végén lángra lobbant a hatmillió áldozatot jelképező hat hatalmas fáklya, s felhangzott a Hatikva, a világ zsidóságának himnusza.

Az utolsó napon egy érdekes előadást hallgathattunk meg, egy Jeruzsálemben élő német újságíró, Johannes Gerloff beszélt a zsidó-arab konfliktusról, majd barátja, Samer Mohammed – a keresztény hitre áttért muzulmán férfi szólt kalandos sorsáról.

Kifáradva, de élményekkel gazdagon szálltunk fel az autóbuszra, amivel a kora esti órákban Ipolyságra érkeztünk. Felejthetetlen és egyben megrendítő élmény volt ez a három nap mindannyiunk számára, mert az Élet menete nem csak a múltból való megemlékezésről szólt, hanem a jelenünkről és jövőnkről is egyaránt, hiszen az üzenete egyértelmű: soha többé nem szabad megengedni, hogy ilyesmi megtörténhessen!

Molnár Marietta és Várközi Patrícia, diákok

A mi kis iskolánk életéből

Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola, Battyán

*„Nem elég magyar anyanyelvűnek születnünk,
tanulnunk kell magyarul a sűrűn.”*

(Nagy László)

A Battyáni Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola Bodrogköz egyetlen magyar tanítási nyelvű kisiskolája, amely különálló osztályokkal rendelkezik.

Az első írásbeli dokumentumok az iskola életéről az 1920-as évekből származnak, bár a helybeliek elmondása alapján már a huszas évek előtt is létezett iskola Battyán községben. Iskolánk épületeiben 1950-től újra magyar nyelvű, alapszintű oktatás folyik, és ez a mai napig is tart.

Az intézmény fenntartója Battyán község önkormányzata. Jelenleg 54 tanuló látogatja iskolánkat, mind helybéli gyerek, akikkel hat pedagógus foglalkozik. Az oktató-nevelő munka két épületben zajlik, négy különálló évfolyam és egy napközis csoportban. A diákokat kellőképpen szakképzett pedagógusok tanítják és nevelik, akiknek szívügyük, hogy a gyerekek jól felkészülten, tudással felvértezve hagyják el iskolánk padjait, s megállják helyüket a felsőbb évfolyamokban.

Nagyon fontos számunkra, hogy kitartó,

Föld napja- virágültetés az iskola kertjében

becsületes, egymást tisztelő és szerető embereket formáljunk tanulóinkból. Mivel a kor „betegségei”, mint pl. a munkanélküliség jelentősen meghatározzák a családok szociális helyzetét, ezért iskolánknak a nevelés terén jelentősebb szerep jut. Egyre inkább előtérbe kerül az egyéni bánásmód, mivel gyerekeink többsége szociálisan hátrányos helyzetű családból származik. Tudatosítjuk, hogy minden tanuló teherbíró képessége véges, minden tanulónál meg kell találni azokat a módszereket, melyek meghozzák számára a sikert. Nagyobb odafigyelésben részesítjük

az integrált tanulókat. A gyerekek érdeklődésüknek megfelelően választhatnak szakköri foglalkozásokat: játékos angol, számítástechnika, ügyes kezek, valamint mozgásos játékok keretein belül. Rendszeresen látogatják a jól felszerelt iskolai könyvtárat is.

Az oktatásban kihasználjuk az új tanítási módszereket. Erőfeszítéseket teszünk új tankönyvek, modern segédeszközök beszerzésére, amelyek megkönnyítik a tananyag elsajátítását. Minden lépésünket a minőségi iskola megteremtése mozgatja.

Lehetőségeinket és fel-

szereltségünket kihasználva nagy hangsúlyt fektetünk anyanyelvünk, nemzetiségi kultúránk és népi hagyományaink megőrzésére, ápolására, a szülőföld szeretetére. Fontosnak tartjuk az idegen nyelvek és az informatika alapjainak elsajátítását, a természettudományi tantárgyak színvonalas oktatását, s így nagyban elősegítjük tehetséges tanulóink felkészítését a különböző tantárgyi versenyekre is. Igyekszünk bekapcsolódni számos meghirdetett versenybe, ilyen pl: a Nota Bene természet- és földrajzi vetélkedő, különböző képzőművészeti versenyek, Tompa Mihály próza- és versmondó verseny, valamint a roma szavalóverseny.

Korszerűen felszerelt informatikai szaktanteremmel rendelkezünk, ahol minden diáknak és iskolai alkalmazottnak lehetősége nyílik az internethálózaton keresztül kommunikálni a nagyvilággal. Annak ellenére, hogy az oktatás régi falak közt történik, berendezése mégis modern, ezt bizonyítja, hogy a tanítást három interaktív tábla segíti.

Nagy súlyt fektetünk az egészséges életmódra való nevelésre, környezetünk megóvására. Éppen ezért 2010-től iskolánk tagja a

Ügyelünk a park tisztántartására

December 6-án Mikulás látogatott hozzánk

Köszöntjük az édesanyákat

Zöld iskola programnak, amely egy nemzetközileg elismert projekt, amelybe számos ország iskolái is bekapcsolódnak. A legfontosabb feladata, küldetése az, hogy a gyerekeket, szüleiket és az egész faluközösséget megtanítsa a természet szeretetére, védelmére. Ez a program elképzelhetetlen a szülők, a közösségi hivatal, a lakosság összefogása és támogatása nélkül. Gyermekünk ösztönzi a felnőtteket ennek a programnak a megvalósításában, így került sor a

komposztálásra, különböző fák, bokrok valamint virágok ültetésére.

Évről évre igyekszünk hagyományt teremteni különféle rendezvényeinkkel: kultúrműsorral kedveskedünk közösségünk nyugdíjas lakosainak, megrendezésre kerül a Mikulás és a karácsonyi ünnepség, ünnepélyes beíratási délután, jelmezbál, gyermeknap és sportnap. Diákjaink szeretettel készülnek az Anyák napjára, melyre természetesen az édesanyák és

nagymamák is hivatalosak, akik meghatódva veszik át a csemetéik által készített apró ajándékot. Fontos számunkra, hogy tanulónk megjegyezze azokat a dátumokat, amikor a Föld napjáról és az AIDS világnapjáról emlékezünk meg. A Föld napján az iskola területén és környékén hulladékgyűjtést szervezünk, amivel felhívjuk a gyermekek figyelmét a szemetelés megakadályozására. Ilyenkor természetvédelemről szóló vetélkedőt is iktatunk be, továbbá vetítünk olyan filmeket, amelyek a Föld kincseiről, szépségeiről szólnak. Az AIDS világnapját beszámolóval tesszük emlékeztetessé, hisz ez a betegség egyre nagyobb méreteket ölt és feladatunknak érezzük elmagyarázni diákjainknak e kór beláthatatlan következményeit. Nem feledkezünk meg a Víz világnapjáról, az Egészség világnapjáról és a Drogellenes világnapról sem.

Igyekszünk részt venni az oktatás megújulását célzó folyamatokban is. Ezért tanítóink részt vesznek az aktuális továbbképzése-

ken, így fejlesztve tudásukat és képesítésüket, amit kellőképpen kamatoztatnak a tanítási órák keretein belül. Arra törekszünk, hogy magas szintű tantárgyi tudás mellett tanulóink megfelelő emberi tartással is rendelkezzenek. Legyenek nyitottak, fogékonyak a művészetek értékeire, becsüljék meg a tudást, és képességeiket, tehetségüket kamatoztatva megtalálják helyüket a társadalomban és az életben.

Iskolánk hosszú múltja alatt többször változtak az iskola falai, de nem változott a bennük munkálkodó pedagógusok fő célja: emberiséget és tudást adni a felcseperedő battyáni polgároknak. Büszkék vagyunk múltunkra, eddig elért eredményeinkre és a jövőben is meg szeretnénk felelni a kor elvárásainak. Victor Hugo gondolatával: „Szép dolog kifaragni egy szobrot és életet adni neki, de még szebb kiformálni egy emberi lelket és megtölteni igazsággal.”

Birke Éva, igazgató

Védjük és óvjuk környezetünket!

„Az élet nagy játszámára szemelt ki bennünket”

Az idézet abból a laudációból való, amelyet 2010. március 27-én Rozsnyón, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok XVI. Országos Találkozásán olvasott fel Győző Andrea abból az alkalomból, hogy Varga Lajos, iskolájuk volt igazgatója átvette a Felvidéki Magyar Pedagógusdíjat. Arra is utalt, hogy kollégáival együtt, és persze másokkal is, akik szívügyüknek tartották (tartják) iskoláink megmaradását, társai voltak Varga Lajosnak az „embert próbáló időben”. Közben bemutatta őt, mint példás tanítót és iskolaigazgatót, akinek hivatástudatát egyetlen mondatba tömörítve így summázta: „Az elődök tisztelete, a hagyományok ápolása, a felnövekvő generáció iránti felelősségtudat vezérelte eddigi pályafutását.” Újra elolvasva a beszédet, az az érzésem támadt, mintha e mondatba saját ars pedagógikáját is belesűrítette volna, mivelhogy Varga Lajos az általa végzett munka folytatását, kollégáik beleegyezésével és támogatásával, Győző Andreára bízta. Így hát ma ő a földrajztudós Katona Mihály nevét viselő búcsi alapiskola igazgatója. Én pedig arra törekszem, hogy a kollégákkal készített interjúim által megrajzolódjék az ő emberi-szakmai arcképük. Ez okból néha, mint a hiteles felvételekre törekvő fotográfus, nem riadok vissza bizonyos trükköktől sem. Ezért hát első kérdésem így szólt Andreához:

- Milyen igazgatónak tartod magadat? – Természetes, hogy Andrea előbb meghökkent, kicsit elpirult, majd hirtelen azt mondta, ami akaratlanul a szájára jött, - tapasztalatlanak. Tovább gyötöröm.

- Milyen a viszonyod kollégáidhoz és fordítva?

- Igyekszem elfogadni őket, és úgy érzem, ők is elfogadnak engem.

Aki ilyen spontán választ tud adni egy tolatkodó kérdésre, joggal feltételezhetjük róla, hogy elfogadó attitűdje érvényesül minden cselekedetében, embertársaihoz, így a tanulóikhoz, helyesebben a neveltjeikhez fűződő viszonyában is, amit azzal bizonyít, hogy a legfontosabb emberformáló erőként tartja számon a közösséget, pontosabban a közösségeket, amelyek közül az ember egyazon időben többhöz is tartozhat. Kapcsolatainak kiindulópontja a harmonikus életet élő család, a munkatársak, de kellenek olyasfélék is, ahol az ember a lehető legjobban feloldódik, amire pedig szinte minden település számtalan lehetőséget kínál. De mielőtt ezekre rátérnénk, javasolom, kezdje el bemutatkozását.

Alsó tagozatos tanítónő vagyok, de külön vizsgát tettem zenei nevelésből, aminek gyakorlati része a zongorán játszás és az éneklés volt. Okleveletem 1992-ben vettem át Nyitrán, a Konstantin Filozófus Egyetemen. Persze odáig hosszú, ám élményekben felbecsülhetetlenül gazdag út vezetett. Már az életutam kezdete sem egyértelmű, mert az anyakönyvbe Ógyalla van beírva, mivel anyukám 1969 őszén az ottani szülészeten hozott a világra,

ahonnan az „igazi” szülőfalumba, Karvára vitt haza. Szüleimtől a Tóth családnevet kaptam örökül, amit huszonegy éves koromig viseltem, míg aztán férjem a Győző vezetéknévvel és két szép gyerekkel, egy kislánnyal és egy fiúval ajándékozott meg. Bár azt szokták mondani, hogy gyerekekkel a feleség ajándékozza meg a férjet, de én szentül hiszem, hogy ez kölcsönös. De kapunk mi egy másféle ajándékot is a szüleinktől, amellyel a közösségeinkhez, így a nemzetünkhöz is kötődünk. Ez az anyanyelv. Úgy kapjuk és adjuk tovább, akár az életet. Nem ártana, ha ezt mindenki tudatosítaná. Azok is, akik el akarnak bennünket tőle tiltani.

Ha jól számolom, tizenhét évig voltam tanuló, illetve diák. Első tanítóm Karván Novotný Magdolna volt négy esztendeig, tőle Búcsra kerültem a felső tagozatba, ahol Kovács Aranka, majd Rácz Erzsébet lett az osztályfőnököm. Az alapiskola elvégzése után a patinás múltú komáromi gimnázium diákja lettem négy évig. Tanáraim közé tartoztak Kalácska

József matematika, Konkzer Veronika szlovák és Szénássy Zoltán történelem szakos tanárok. Ajándékként éltem meg, hogy én is szerephez juthattam a Gáspár tanár úr által szervezett irodalmi színpadban. Szívesen tanultam, de meg kell vallanom, nem minden tantárgy vonzott egyformán, ami szintén természetes, s a legtöbb ember, ha őszinte, bevallja, ezért hát nem a tanítási órák adják meg a diákevek sava-borsát, hanem azok a közösségek, amelyek egy-egy iskolában kialakulnak. Számomra a csúcs Nyitrán a Juhász Gyula Ifjúsági Klub lett, amelynek mozgatórugója számos diáktársam mellett László Béla tanár úr volt. Nem tudom minek okán, hamarosan én lettem a klub pénztárosa. Csodálatosak voltak az összejöveteleink, amelyek önfelédtt szórakozások mellett közművelődési szerepet is betöltöttek, vagy talán fordítva? Nem is tudom. Tény, hogy nagyban gyarapították ismereteinket, spon-tánul szerzett világlátásunkat. Említetted, hogy részt vettél az SZMPSZ alakuló konferenciáján 1990. január 13-án, egyetemünk

aulájában. Mi is ott voltunk diákként a rendezők között, így hát bizonyára találkoztunk is.

- Én arra a találkozásunkra emlékszem, amikor együtt utaztunk Rozsnyóra valamikor a kétezres évek közepén. A busz hátulja veletek, a búcsi tantestület életvidám fiataljaival volt tele, közöttetek láttam egykori tanulókat, Horváth Annát is. Nagyon kedves látványt nyújtottatok. Látod, ma is emlékszem rá. Soha nem zavart, hogy megöregedtem, s a pályám rég befejeződött, de akkor egy pillanatra felvillant bennem, de jó lenne közetek tartozni. Mondtad, az egyetemről egyenesen a volt iskoládba, Búcsra kerütlél vissza, egykori tanítóiid közé. Hogyan fogadtak?

- Kedvesen, szeretettel, ami azt is jelenti, nem hagytak magamra, vagyis tanítottak tanítani. A tanítottak elé nem teszek igekötőt, mert ez a tanulás a mi pályánkon sohasem fejeződhet be. Engem akkor személyesen Varga Éva vett leginkább pártfogásába, akitől megtanulhattam a legfontosabb szakmai fogásokat. Ezért máig hálás vagyok neki.

- Beszélgetésünk folyamán felidéztél diákkori élményeidet, a JUGYIK által szervezett gimesi nyári táborokat, a szentendrei tábor nyolcvankilencben a leggazdagabbként jelölted meg. Viszont kevesebbet szoltál az előadásokról, vizsgákról.

- Ki dicséri azt, ami kötelező? Nem mintha egy-egy sikeres vizsga, tartalmas előadás nem nyújthatna élményt, olykor még felemelőt is, de ott van mögöttük a korántsem bűvös kötelező. Kérdezd meg a gyerekeket, sze-

Esztergomban készült a kép, amikor ott tartottunk egy tantestületi tréninget 2010 augusztusában Strédl Terike vezetésével.

retnek-e iskolába járni, még a ki-tűnő tanulók között is akadnak szép számmal, akik megrázzák a fejüket, nem. Fodor Attila végzett is ilyen jellegű felméréseket, ún. klímateszt formájában, többek között nálunk is. Mi éppen ezért, hogy ne viszolyogjanak az iskolától, pótolhatatlannak tartjuk a gyerekek szabadidős foglalkoztatását. Hogy délutánjaikat számukra vonzó dolgokkal tölthessék el, de ne otthon a tévé vagy a számítógép előtt, esetleg rosszban sántikálva csellengjenek.

Az utóbbi másfél, lassan két évtizedben divatba jött az iskolákban a videó, a számítógép, az interaktív tábla. A mi tantermeink felszereltsége e szempontból is gazdagnak mondható, csakhogy van e törekvésnek, mint minden jó szándéknak, negatív oldala is. Míg a tanító, tanár hosszadalmas magyarázatai passzivitásra kárhoztatnak, a modern eszközök az emberi kapcsolatokat silányíthatják el. Ezért hát e kettőnek egyensúlyát kell megtalálni, de még inkább azt, hogy a gyerekeknek adjunk lehetőséget a cselekvésre. Ne kelljen azt érezniük, hogy ők valamiféle eszközök, passzív befogadói az általunk közvetített tananyagoknak. Erre már felhívták figyelmünket kitűnő tanáraink is, például Nyitrán Szeberényi Judit és Esztergomban Gyárfás Endréné.

- **Hogy kerül ide Esztergom?**

- Nem Esztergom került ide, hanem én az évfolyamtársaimmal jutottam el Esztergomba. Nem tudom, pontosan mikor, talán még a nyolcvanas évek elején jött létre Csehszlovákia és Magyarország Oktatásügyi Minisztériumai között a diákcserékre vonatkozó szerződés, amelynek alapján mi, a nyitrai alsó tagozatos tanítójelöltek két szemesztert az esztergomi Vitéz János Főiskolán hallgathattunk, ahol Gyárfás tanárnő szinte anyai gondoskodással istápolta bennünket. Épp úgy, mint Nyitrán Szeberényi Judit. Ki ne hagyjam a felsorolásból férjét, Szeberényi Zoltánt, aki szintén közkedvelt volt a diákok között. Én a diplomamunkámat is nála írtam az olvasóvá nevelésről. Erről jut eszembe, mennyire fontos a nevelés-oktatásban a leírt és a kimondott szó, amit megszeretnünk, és hatékonyan alkalmazni, csak folytonos gyakorlás által lehet. Vagy már utaltam rá? Úgy érzem, egy kicsit elkalandoztunk.

- **Én megszoktam, hogy a kollégákkal folytatott beszélgetések szinte kivétel nélkül az emlékek**

kalvarkáját zúdítták ránk, s ezek óhatatlanul szakmai problémákkal keverednek. Adósak vagyunk még a konkrét példákkal a Ti szabadidős foglalkozásaitokra vonatkozóan.

- Nagyon vonzóak a támogatóink segítségével által szervezett „madártáborok”, a szakkörök, főleg a sport, de szeretik tanulóink a kísérletező foglalkozásokat, nem különben az éneklést, a történelmet, sőt még a matematikát is némelek, no meg az iskolai kirándulásokat, rendezvényeket, ahol szerepelhetnek. Nem is tudok hirtelen mindent felsorolni.

- **Fülembe jutott, hogy Te a Selye János Egyetemen is tanítottál. Hogyan kerültél oda?**

- Ennek az előzménye az volt, hogy 2005-ben az SZMPSZ aktív tagjaként bekerültem abba a csoportba, amely az Országos Választmány szervezésében elutazhatott Strassbourgba. Együtt-létünk ideje alatt szólított meg Strédl Terike, az újonnan létrejött Óvó- és Tanítóképző Tanszék vezetője, lenne-e kedvem náluk módszertani szemináriumokat vezetni. Örömmel vállaltam heti 9–10 órában, s ez három évig tartott. Amit az egyetemen tapasztaltam, arról győződtem meg, hogy a fiatalok általános műveltsége, világlátása sok kívánnivalót hagy maga után, de ha a nevelésben szép számmal előforduló problémák megoldásának módjára sem készítik fel őket, mit kapnak utaralólul? Nem hiszem, hogy van még egy olyan szakma, amelyik annyira közügy lenne, mint a miénk. Épp ezért van szükség szakmai műhelyekre.

- **Annak idején az SZMPSZ is részen azért alakult meg, hogy általa a szakmai dolgokban hathatós segítséget kapjanak a pedagógusok. Ezek szerint úgy tűnik, még inkább szükség lesz erre. Tudnád bizonyítani, Te mennyire vetted hasznát a szövetség törekvéseinek?**

- Engem, vagy inkább minket Búcsón, Varga Lajos ösztönözött arra, hogy mindenütt ott legyünk, ahol szakismereteinket gyarapíthatjuk. Személyes példájával ő járt előttünk. Sajnálom azokat az iskolákat, főleg a fiatal kollégákat, akiknek nem ilyen igazgatójuk van. Én eddig nyolc alkalommal vettem részt a roznyói napokon. Pályamunkát írtam a tanulók viselkedési zavarairól, és voltam szervezőtitkár is, továbbá az alapszervezet elnöke, és sok éven át a komáromi területi választmány tagja. Az elnöki tisztséget, mivel igazgató lettem,

Honismeret óra a negyedikeseknek a galériánkban, ahol Nagy János László fafaragásairól tanuljuk a magyar nép történelmét

szükségesnek láttam átadni másnak. Vaszyly Tímea vállalta a szerepet, illetve őt választották meg a kollégák. Az SZMPSZ-ben végzett szakmai munkámban nagyon sok segítséget kaptam Ádám Zitától és Fodor Attilától is. Sokat jelentett számomra a hasonló gondolkodású emberekkel végzett közös munka, hogy csak néhányat említek, a CED-program és a tananyagok digitalizálásának koordinálása.

- **Tímea is a búcsi iskola tanulója volt?**

- Nem, ő nem is itteni lakos, Komáromból jár ki hozzánk naponta. Több fiatal kollégám a volt diákjaim közé tartozik: Csákvári Zoltán, Bóna Angelika és Grajczki István. Pityu matematikát tanít, aktívan bekapcsolódik a falu közösségi életébe, akárcsak Pelle Pista, ráadásul hozzá hasonlóan nemcsak a mi iskolánk tanítója, hanem a batorkeszi magániskoláé is.

- **Vannak olyan dolgok, amelyek kellemetlenek számodra, monddam azt, hogy bosszantanak?**

- Apró-cseprő dolgok mindig akadnak, viszont ezek az élet velejárói, de ami kirí közülük, nem helyi jellegű. Ilyen volt például az ún. hazafisági törvény. Mi azonnal megtagadtuk a végrehajtását. Nem az egynyelvű bizonyítványok által kiobbantott háború kötelezett rá bennünket, hanem a jóérzés. Egy ország szimbólumai, köztük a himnusza sem arra való, hogy erőszakoskodjanak vele, meg kiruszoljanak. Mi soha nem kezdtünk himnusszal tanévet, a magyarral sem. Tanítási hetet vagy napot meg pláne nem. Másképpen is lehet ünnepi hangulatot teremteni. Mindennek megvan a módja és az oka. Azt sem szeretem, ha némely szülő úgy tekint az iskolára, mint gyermekmegőrzőre, de ami még ennél is jobban bánt mostanában, a köz-

ség politikai ügyei, amelyek sajnos az iskolába is beszűrődnek. Mint ahogy a legtöbb településen, nálunk sem tartoztak az iskola ügyei az önkormányzat prioritásai közé. Hogy nem jártunk a nyakukra folyvást, és anyagi, gazdasági terhet – kiváló titkárnőnk és könyvelőnk jóvoltából – eddig nem jelentettünk számukra, nem azt tükrözi, hogy nem esne jól néha, ha legalább megkérdeznék, miben segíthetnének. Az utóbbi pár hónapban azért történt már némi javulás. Bízunk benne, ez az elkövetkező időben csak fokozódni fog, hiszen az egyre öregedő iskolaépület, a demográfiai hullám miatt csökkenő gyermeklétszám és az iskolával szemben támasztott egyre nagyobb elvárások miatt sajnos gyakrabban szorulunk majd a kívülről érkező támogatásokra.

Amikor felhívtam Andreát, hogy szeretnék vele interjút készíteni, akkor a faluban működő éneklőcsoport próbájára sietett.

- **Mi az, ami örömet ad?**

- Mindenekelőtt a gyerekek és persze a kollégáim sikerei, a szülők visszajelzése egy-egy szép rendezvény vagy jó eredménnyel záruló megmértetés után.

- **Van-e, akinek átadhatod majd a stafétabotot?**

- Egyelőre úgy tűnik, sajnos gyerekeimnek nem, mert lányunk a Corvinus Egyetemre jár Pesten, fiunk pedig szakmát tanul Gútán. Bár ki tudja, mit tartogat még a sors. Maradnak hát a kollégák. Megtisztelő lenne, persze nem éppen az igazgatói posztra gondolok, ha úgy adhatnám át az ominózus botot, ahogyan Varga Lajostól és az engem tanító egykori kollégáimtól átvettem, remélve, hogy majd ők is tovább adják az utánuk jövő nemzedéknek.

Csicsay Alajos

95 évvel ezelőtt történt

Az „áruló” halála

„Párizs ifjúságának vádja egy szó: áruló.
Akire rússítik, meghal. A szó kivégez, gyilkol.”
(Madách Imre: Az ember tragédiája)

Az ember, aki 67 éven át hordozta az árulás vádját, 1916. május 21-én, életének 99. évében fejezte be hosszú földi pályafutását. Volt ebben valami sorsszerű: Görgey Artúr (1818-1916) pontosan azon a napon hunyt el Budapesten, a lipótvárosi Mária Valéria utca 17. számú házában, amelyiken az 1848–1849-es szabadságharc idején talán legfényesebb katonai győzelmét aratta. A diadalmas tavaszi hadjárat lezárásaként a honvédsereg 1849. május 21-én vette vissza az osztrákoktól Buda várát. Hogyan lett a külföldön is hatalmas visszhangot kiváltó tavaszi hadjárat vezetőjéből áruló; pontosabban: „áruló”? Bihari Péter történész egyik tanulmányában így ír a jelenségről: „... úgy tűnik, hogy Magyarországon, amelynek fordulatlan történelmében a vereségek gyakoribbak, mint a győzelmek, szükség van árulókra, akik a győzelmeket vereségbe fordítják. Hiszen így sokkal egyszerűbb a magyarázat.”

1849. szeptember 12-én az elbukott magyar szabadságharc politikai vezetője, Kossuth Lajos, törökországi emigrációja kezdetén levelet írt az angliai és a franciaországi magyar követekhez és diplomáciai ügynökökhez. Ennek célja az volt, hogy a magyar kérdést a nemzetközi diplomácia szintjére emelje. A történelemben a „vidini levél” néven ismert írás első mondatai a következők: „Szegény szerencsétlen hazánk el van vesztve. Nem az ellenség ereje, hanem az árulás és alávalóság által esett el. (...) Én Görgeyt a porból emelém fel, hogy magának halhatatlan dicsőséget, s a hazának szabadságot vívjon ki! S ő Magyarország gyáva hőhérává lön.” Ma már nyilvánvaló, hogy a kormányzó azt akarta éreztetni a nyugati közvéleménnyel, hogy Magyarország nem saját gyengesége miatt szenvedett vereséget a két retrográd nagyhatalommal szemben. A bukás fő oka a magyar fővezér árulása volt. Ez a konstruált vád elete végéig, sőt azon túl is Görgeyn maradt. Lehetetlenne

Budavár bevétele (Jakobey Károly festménye)

tette számára a magyarországi közéletbe való tényleges visszatérést – a kiegyezés után is.

*

Görgey Artúr 1818. január 30-án született a felvidéki Toporcon – Görgey György és Perczián Erzsébet harmadik fiaként. Szülei 94 éves korában érdekes módon nyilatkozott a Nyugat című lapnak róla írást készítő Móríc Zsigmondnak: „Az apám! Az nem volt ember! Az egy lump volt... Az anyám! Nem félttem a haláltól, mert meg akartam halni. Minden csatába azzal mentem, hogy kitártam magam a golyónak! Bele a csata legnagyobb tüzebe, s kitártam a karom, és azt kiáltottam: Anyám! És láttam őt az égben...”

Ez a szenvedélyes időskori visszaemlékezés valószínűleg több dologra vezethető vissza. Görgey Artúr tizenegy éves korában elvesztette az édesanyját, akivel 1829-ben a rák végzett. Görgey György könnyelműen elherdálta felesége hozományát, emiatt anyja, Görgey Jánosné megszakított a családdal minden kapcsolatot. A pénztelenség nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy Görgey Artúrt apja a késmárki gimnázium elvégzése után 1832-ben a tullni császári-királyi utáskiskolába íratta be. A természettudományok iránt érdeklődő Artúr elég lesújtóan nyilat-

kozott a katonaságról: „Mai pályámat – katonának lenni béke idején – akkor azért utáltam, mivel nem ismertem; ma azért utálom, mert ismerem.” Ennek ellenére a tullni iskolát kitűnő eredményekkel végezte el. 1837-ben Ármin bátyja helyére – immár hadnagyi rangban – felvételt nyert a bécsi nemesi testőrségbe. Rengedeteg nélkülözött, sőt: ideiglenesen a magyar nemzeti identitása is meggyengült. Egyre rosszabbul beszélt magyarul. Ez a negatív tendencia azonban nem folytatódott, amit elsősorban öccsének, Istvánnak köszönhetett, akivel szabadsága idején 1840-ban hosszú túrákat folytattak a Tátrában, közben megvitatták a reformkori Magyarország dolgait. Görgey Artúr a nemesi testőrségtől főhadnagyi rangban a Nádor-huszárokhoz került, 1842-ben csehországi szolgálatra vezényelték. Am hazájával a kapcsolata nem szűnt meg. Hűséges olvasója lett a reformkor legfajslúlyosabb újságjának, Kossuth Pesti Hírlapjának, melyet öccse jóvoltából rendszeresen megkapott.

1843-ban váratlanul elhunyt az édesapja, Görgey György, aki a katonai pályára irányította. Két évvel később hősiünk – főhadnagyi rangját elhagyva – kilépett a hadsereg kötelékéből. 1845 őszén már a prágai egyetem hallgatója volt,

a neves vegyészprofesszor, Josef Redtenbacher legkedvesebb tanítványa, akit mestere a lemergi egyetem tanársegédjévé akart megnevelni. Ekkor azonban újabb fordulat következett be: 1847-ben elhunyt nagybátyja, Görgey Ferenc, akinek özvegye Görgey Artúrra kívánta hagyni a toporci birtok kezelését. Artúr a hazatérés mellett döntött, ám mielőtt Magyarországra visszatelepült volna, Prágában eljegyezte, majd feleségül vette a Redtenbacher család egyik hölgytagjának társalkodóját, a francia hugenotta családból származó Adèle Aubouin-t.

*

Görgey Artúr 1848 tavaszán egy forrongó és alapjaiban változó Magyarországra tért haza. Így a toporci birtok vezetése csak egy rövid intermezzo volt a 30 éves fiatal ember életében. Miután befejezte vegyészeti szakdolgozatát (A kókuszdió-olaj szilárd és folyékony zsírsavai), és elküldte azt Redtenbachernak, Pestre indult, hogy belépjen a Batthyány-kormány új hadseregébe. A kormány ugyanis felhívásban szólította csatlakozásra a kilépett tiszteket. Görgeyt századosi ranggal osztották be a Győrről szerveződő 5. honvédszázalékba. Előbb kiképzőtisztként tevékenykedett, majd a kormány megbízásából Törökországban, Ausztriában és Csehországban járt: fegyverek, illetve hadászati eszközök beszerzése volt a feladata.

1848 késő nyarán az osztrák vezetés elhatározta a forradalmi Magyarországnak adott korábbi engedmények megnyirbálását – megpróbálta megfosztani a Batthyány-kormányt a hadügyi és pénzügyi önállóságtól. A kialakult konfliktusban a fegyverek vették át a szót. 1848. szeptember 11-én Jellasics horvát bán megtámadta Magyarországot. Előretörését csak szeptember 29-én állította meg Móga János Pákozdnál. A kibontakozó szabadságharc eseményei hamar meghozták Görgeynek a hírnevet. Jellasics veresége után Csepel-sziget parancsnokaként elfogatta, hadilőrvényszék

elő állította, majd szeptember 30-án Lőrén közsgében kivégeztette a horvát bánnal összejártszó gróf Zichy Ödönt. Egy héttel később Perczel Mór parancsnoksága alatt jelentős része volt Roth és Philippovich horvát seregének legyőzésében Ozoránál. Határozottsága sokaknak, főképp az Országos Honvédelmi Bizottságot vezető Kossuth Lajosnak is feltűnt. Egyre többen a lehetséges magyar fővezért látták Görgeyben. Az 1848. október 30-án elszenvedett schwechati vereség után be is követte a váltás: november 1-jén Kossuth Móra János helyére Görgey Artúrt nevezte ki – tábornoki rangban – a feldunai hadsereg, és valójában az összes magyar hadsereg főparancsnokának. A harmincegyedik életévében járó hadvezér hamarosan komoly feladattal nézett szembe. December közepén az új császár, Ferenc József megindította csapatait Magyarország ellen: nyugatról Windischgrätz, északról Schlik tört be az országba. Görgey előbb a nyugati határszél, a Dunántúl, majd, Kossuth ellenvéleménye dacára, a főváros, Pest-Buda feladása mellett döntött. Az országgyűlés és a kormány szerepét betöltő OHB 1848-1849 fordulóján Debrecenbe tette át a székhelyét. A hadsereg soraiban – főleg a tisztikarnál – a bomlás jelei mutatkoztak. Ezt megakadályozandó Görgey 1849. január 5-én kiadta a nevezetes váci kiáltványt, amely az első komoly ellentétet váltotta ki a szabadságharc katonai és politikai vezetője között. A váci kiáltvány politikai kinyilatkoztatásaival különösebb probléma nem volt, ám Görgey a hadi sikertelenségekre egyértelműen az OHB-t okolta, s megtagadta annak az engedelmséget azzal, hogy csak a hivatalban lévő hadügyminiszter, Mészáros Lázár parancsait hajlandó követni. A váci kiáltvány felkeltette a debreceni vezetés, főleg Kossuth bizalmatlanságát Görgeyvel szemben. Kossuth Lajos radikális lépésre szánta el magát: a Párizsban tevékenykedő Teleki László javaslatára Görgey helyett a lengyel Henryk Dembinskyt nevezte ki a magyar hadak élére.

Január elején Görgey megkezdte az ún. északi hadjáratát, amellyel kettős célt követett: megakadályozni, hogy Windischgrätz Debrecen irányába nyomuljon, ugyanakkor lehetővé tenni az új politikai centrum védelmének megszervezését. S mivel József Bem Erdélyben sikeres hadműveleteket hajtott végre, Debrecen egyelőre minden irányból védve volt. Az 1849. február 5-én meg-

Az idős Görgey

vívott branyiszközi csata után Görgey sikerrel levitte seregét a Tisza mögé, ahol megkezdődött a magyar seregek összevonása. Az új fővezér, Dembinsky bemutatkozása azonban nem sikerült: a magyar hadsereg 1849. február 26–27-én vereséget szenvedett a kápolnai csatában. Néhány nappal később Tiszafüreden a tisztikar megbuktatta a lengyelt. A katonai táborba még indulattal érkező Kossuth végül jóváhagyta a tisztek döntését, a hadsereg élére Vetter Antalt nevezte ki, aki azonban hamarosan beteget jelentett. Az OHB elnöke kicsit kényszeredetten ugyan, de mégis újra Görgeyt bízta meg a honvédsereg vezetésével – helyettes fővezéri minőségben. Görgey Artúr élt a lehetőséggel, sokkal kezdeményezőbb oldaláról mutatkozott be, mint a téli hadjárat során. Vezetésével a magyar sereg áprilisban és májusban egymást követő hét csatában legyőzte az osztrákokat. Görgey és Kossuth vitájának újabb fejezete viszont éppen a diadalmas hadjárat idején Debrecenben kiadott Függelenségi Nyilatkozat kapcsán alakult ki. Igaz, a konfliktus nem azonnal eszkalálódott. A Habsburg-ház trónfosztását követően megalakult Szemere-kormányban (a fővezérség mellett) a hadügyminiszeri posztot is elvállaló Görgey az ún. békepárt segítségével megpróbálta visszavonultatni a Függelenségi Nyilatkozatot, mert azt Magyarország nemzeti-közi megítélése szempontjából elhibáztottnak tartotta.

Ám hamarosan újból a honvédelem kérdése került előtérbe. A júniusi orosz invázió új helyzetet teremtett. A magyar hadakat a sikertelen Vág menti csaták után Komárom térségében összpontosították. Görgey meggyőződése az volt, hogy csak itt lesznek képesek feltartóztatni a hatalmas túlerőben lévő ellenséget. Ám

Görgey Artúr
(Barabás Miklós festménye)

június 28-án Görgey távollétében a haditanács a magyar hadsereg Tisza-Maros-szögi összpontosítása mellett döntött. A fővezér ellenvéleményét levélben közölte Kossuthal, majd egy következőben azt is megírta, fenntartásai ellenére teljesíti a parancsot. A levelek azonban fordított sorrendben kerültek a kormányzó kezébe, aki e tévedés miatt újból megfosztotta a fővezérségtől az „engedetlen” Görgeyt. Ismét Dembinskyt nevezte ki a főcsereg élére. A komáromi harcokban életveszélyes sebesülést szenvedő Görgey Artúr a szabadságharc utolsó bravúros hadműveletét végrehajtva, az orosz csapatoktól szorongatva, sértetlenül vezette le a hadsereget Aradra. Ám a többi csapat, Dembinsky és Bem seregei időközben felőrldtek az osztrákok és az oroszok ellen vívott harcokban. Görgey és Kossuth aradi megegyezése értelmében a kormányzó Törökországba emigrált, a teljhatalommal bíró hadvezér pedig 1849. augusztus 13-án a Világos melletti Szőlősnél az oroszok előtt letette a fegyvert.

*

Bár minden józanul ítélő ember számára világos volt, hogy a harcok folytatása már csupán további felesleges emberáldozatot jelentett volna, Kossuthnak a vidini levélben Görgeyvel szemben megfogalmazott árulási vádja termékeny talajba hullott. S a szabadságharc legnagyobb hadvezérének helyzetét még tovább rontotta, hogy nem osztott tisztársai sorsában. Az ő életét – az aradi vértanúkéitól eltérően – az oroszoknak sikerült megmenteni: feleségével együtt a karintiai Klagenfurtba internálták. Miután az október 6-i események híre eljutott hozzá, rezignáltan írta István öccsének: „Akasztófát, golyót vagy örkös börtönt vártam – rövid szenvedések után végső nyugodalmat. De

jelen állapotom százezre rosszabb mindezeknél!” Az árulási vádakat az 1852-ben német nyelven írt Életem és működésem Magyarországon 1848-ban és 1849-ben című emlékiratában próbálta cáfolni. Ám ezzel inkább olajat öntött a tűzre, mert több helyen kemény kritikával illette a sokak szemében érinthetetlen Kossuthot, továbbá vezértársait, Klapkát és Perczelt. Igaz, nem kímélte az osztrák hadvezetést sem. A kiegyezés évében jelent meg a Gazdátlan levelek című védőirta, de komolyabb áttörést ezzel sem sikerült elérnie.

Az 1867. évi kiegyezés után hazatérhetett Ausztriából, ám Budapestre érkezésekor ablakát bedobták, a pesti ifjúság pedig macskazenével fogadta. Munkához csak alkalmanként, s akkor is csupán rövid időre jutott. Némi elégtételt jelenthetett számára, hogy 1884-ben 207 egykori honvéd, köztük Klapka György, nyilatkozatban jelentette ki: Görgeyt nem tartja árulónak. Élete hátralevő részét felváltva Visegrádon, illetve Budapesten töltötte.

*

A Görgey-kérdés hosszú évtizedekig foglalkoztatta Magyarországot közvéleményét. Olyan jelentős személyiségek nevezték árulónak, mint Vörösmarty Mihály, Bajza József, Vajda János, Ady Endre, Illyés Gyula. S olyan jelentős személyiségek álltak ki mellette, mint Gyulai Pál, Kemény Zsigmond, Mikszáth Kálmán, Móricz Zsigmond, Jászi Oszkár, Németh László. Azt azonban el kell mondani: a személyét elítélők hangja sokáig jóval erősebb volt. Görgey Artúr rehabilitálását tulajdonképpen Kosáry Domokos végezte el, aki 1936-ban megjelentette A Görgey-kérdés története című kötetét, amelyben bebizonyította: Görgey Artúr nem a szabadságharc elvetemült elárulója, ellenkezőleg: annak legtehetségesebb hadvezére volt.

A jelenlegi történetírástól Hermann Róbert hadtörténész a következőképpen foglalta össze: „Manapság már nemigen akad épelméjű történész, aki az árulási vádat valland. Tagadhatatlan: máig egyetlen olyan dokumentum sem került elő, mely azt bizonyítaná, Görgey tudatos kártevője lett volna az ügynek, vagy hogy akár az osztrák, akár az orosz féllel tudatosan összejártszott. Természetesen követett el taktikai vagy hadászati hibákat – de ez minden hadvezérrel megessik.”

Pelle István

Jubilálnak a komáromi Jókai Mór Alapiskola kórusai

**„Fel hát a szépség jegyében,
dalra, énekre fel!”**
(Kodály Zoltán)

A Jókai Mór (egykor II. lakótelepi, később Béke Utcai) Alapiskolában 50 évvel ezelőtt alakult gyermekkar-, az intézmény gyermekkarának krónikája szerint a fent idézett kodályi üzenet szellemében.

50 év, ez már történelem! Hihetetlen, mintha csak tegnap történt volna (1965-öt írt a naptár), amikor a már 5. éve eredményesen működő gyermekkar egyik próbájára először mentem be, és rácsodálkoztam a csillogó szemű gyermekcsereg szépen csengő éneklésére, hangjára. Pálinkás Zsuzsa – az iskola matematika-fizika szakos pedagógusa – a gyermekkar alapító karnagyának keze alatt áhítattal, tiszta szívvel, őszinte lélekkel énekeltek a gyerekek; akkor hallottam láttam életemben először ezt a csodát. Pálinkás Zsuzsa lelkesedése, az „ügyben” való hite, engem, a frissen végzett zenészek tanítót arra ösztökélt, hogy a csodát, amit úgy hívnak, hogy kórusmuzsika, én is műveljem. Pálinkás Zsuzsával 15 éven át tartó közös tevékenységünk – melyet ezúton is köszönök

neki –, egymás bátorítása, biztatása gyümölcsöző lett: kórusunk hamarosan a szlovákiai magyar gyermekkarok élmezőnyében helyezkedett el. A kórusversenyeken való sikeres megmérettetések – a Jókai Mór Alapiskola Gyermekkórusa az egyedüli gyermekkar, amely a Csengető Énekszó, a szlovákiai magyar gyermek- és ifjúsági kórusok országos fesztiválja eddig összes (XIV) évfolyamán részt vett –, a hazai és a magyarországi cserefelépések adta élmények számomra mindmáig felejthetetlenek. A karvezető öröme mindig megsokszorozódik, amikor kórusának egykori tagjai – ma már felnőttek – örömmel idézik fel az „énekkarozás” izgalmait és élményeit: örömmel emlékeznek vissza egy-egy nagyszerű fellépésre, jelentős eseményre. A sok közül hadd idézzem a talán legemlékezetesebbeket. Ilyen volt az I. Kodály Napok, a szlovákiai magyar énekkarok országos fesztiválja Galántán, amelyre néhány gyermekkar, köztük a miénk is meghívást kapott. A rendezvényhez nevét adó is elfogadta a meg-

hívást, de sajnos ő nem érte meg a mi nagy ünnepünket. Kodály Zoltánné azonban a jelenlétével megtisztelte a rendezvényt. Krónikánkba a következőket írta: „A komáromi 2. számú lakótelep kilencéves iskolájának további jó munkát és sok hasonló szép kóruszereplést kíván Kodály Zoltánné, Galánta 1969. június 22.” Felemelő érzés volt, nagy élmény: látni-hallani az egyesített kórusok, a mintegy 600 énekes közös éneklését, Kodály-Berzsenyi: Magyarokhoz című kánonjának megszólaltatását Sziijjártó Jenő vezényletével. A kiváló Kodály tanítvány, Bárdos Lajos 75. születésnapját (a zeneszerző jelenlétében) a szlovákiai magyar kórusok – köztük Gyermekkarunk is – egy közös hangversennyel Komáromban ünnepelték. Ennek a csodálatos estnek emlékét őrzi krónikánkban ez a bejegyzés: „Hálával 1975. február 18-ért”. Talán Bárdos Lajostól kaptuk a legnagyobb elismerést: a „mester” ezen a hangversenyen kórusunk éneklését egy bravó bekiáltással jutalmazta. 1985-ben a jubiláló gyermekkar Zsol-

nára is eljutott, a Znejúca pieseň (Éneklő Ifjúság) – a gyermekkarok össz-szlovákiai versenye országos fordulójára, ahol – a szlovákiai magyar gyermekkórusok egyedüli képviselőjeként – aransávos minősítést ért el. Idézem dr. Ivan Hrušovský, a neves szlovák zeneszerző, a bírálóbizottság tagjának bejegyzését a kórus krónikájából: „Sympatickému detskému zboru z Komárna gratulujem k jeho výkonu, ktorým potvrdil tradičnú vysokú úroveň maďarských zborov a želim mu – i jeho dirigentovi – veľa úspechov a vytrvalosti pri ďalšom zdokonaľovaní svojho umenia”. (A szimpatikus komáromi gyermekkarnak gratulálok teljesítményéhez, amellyel bizonyította a magyar kóruséneklés hagyományosan magas színvonalát. A kórusnak – és karnagyának – további sok sikert és kitartást kívánok művészetük tökéletesítéséhez.) Ugyancsak nagy élmény volt mindegyik – 5 évente sorra kerülő – jubileumi hangversenyünk; de kiváltképpen a 40. évforduló alkalmából rendezett, hiszen a gyermekkar

egykori tagjai kilencvenen álltak önálló kórusként dobogóra; a hangversenyt záró összkarban pedig mintegy 400 énekes énekelt közösen. És akkor is öröm tölt el bennünket, ha az I. VOX HUMANA rendezvényünkre, a komáromi énekkarok első fesztiváljára emlékezünk, amelyet 2002. áprilisában, Kodály Zoltán születésének 120. évfordulója alkalmából tartottunk. Újfént, mintegy 300–350 énekes énekelt közösen Kodály Zoltán: Hány János című daljátékából a Toborzót a helyi Comorra kamarazeneke kíséretével. Duka-Zólyomi Emese, a Szlovákiai Magyar Zenebarátok Társaságának elnöke a következőket jegyezte be a krónikánkba: „Köszönöm ezt a felejthetetlen estét. Kívánok sok sikert, és remélem, hogy a szép rendezvény híre átélve Komárom határait, további kórusokra is biztatóan fog hatni és azok egy igazi családot fognak alkotni.”

A Jókai Mór alapskola másik jubiláló énekkarát, az alsó tagozatos Kicsinyek Kórusát, amely már 40 éve, mint forrás a patakot táplálja a „nagyok kórusát”, a gyerekek szeretett tanító nénije, Kaszás Jánosné Morvay Margit alapította. Az ő kivételes pedagógiai érzéke, szaktudása, lényéből áradó kisugárzása nemcsak a gyerekeket bővölte el, ránk, „ifjabb” kollégáira is rendkívüli erővel hatott, nemkülönben a vele jó néhány éven át együttműködő, majd a „kiskórus” élére álló Zsákovicsné Kubovits Zsuzsannára is, akinek következetes, kitartó munkája eredményeként a Kicsinyek Kórusának neve továbbra is jól csengett Szlová-

kia szerte. A „kicsinyeket” Zsákovics Zsuzsától 2000-ben Juhászné Kopják Mónika, az iskola zene szakos pedagógusa vette át, aki a gyermekkar egykori tagja, jelenleg a nagykórus karnagya. Velem való 10 éves együttműködését ezúton is köszönöm!

A jubiláló kórusok hosszú élete ékes bizonyítéka Kodály Zoltán tanítása igazának, miszerint: az iskolai kórus sikeres működésének legfőbb záloga az olyan „... énektanár, aki déli harangszókor nem dobja vissza a maltart a vakolóládába. Akinek lelki szükséglete az a kis munkatöbblet, amire hivatala nem kötelezi, de ami éppen a hivatalos munka ízét, lelkét, értelmét adja meg. Szerencsére vannak ilyenek is.” – Szerencsére mindmáig vannak ilyenek. Közülük való Pfeiferlikné Hajabács Annamária is, aki 5. éve áll a Kicsinyek Kórusa élén, akinek (elődeihez hasonlóan) lelki szükséglet az a kis munkatöbblet, ami olyan színvonalat eredményez, amelynek alapján 2009-ben a Kicsinyek Kórusa – a járási és kerületi megmérettetések után – a szlovákiai magyar gyermekkórusok képviselőjeként meghívást kapott a Mládež Spieva országos verseny 40. évfolyamára. A „kicsinyek” kórusa nagy sikert aratott; a neves szlovák szakemberek alkotta bírálóbizottságtól ezüstsávós minősítést kapott.

De hadd tegyek említést az iskola harmadik kórusáról, a GAUDIUM vegyes karról is. A kórust 9 évvel ezelőtt a gyermekkar azon egykori tagjai alapították, akik felnőtteként is gaudi-ummal – örömmel énekel-

nek; innen az énekkar elnevezése is. Számomra az a nagy öröm – az elixír – hogy karnagyuknak engemet választottak. Köszönöm!

Kevés kórusnak és karvezetőnek adatik meg, hogy egy-egy zeneszerző nekik írjon művet. Kórusainknak ez is megadatott. Ezúton is tisztelettel köszönjük a komáromi zeneszerzőknek: Dobi Géának és Zsákovics Lászlónak, hogy egynéhány szerzeményüket nekünk írták. A felejthetetlen emlékü Erkel-díjas zeneszerző, a kiváló karnagy, a szlovákiai magyar kórusmozgalom újjáélesztéséből nagy részt vállaló Vass Lajos, a jubilánsok őszinte barátja mindig nagy elismeréssel volt „zeneszerzőink” műveit illetően; a kórus krónikájából idézem: „A komáromi II. lakótelep énekesei (...) mindig szolgálnak valami csemegével.” Önzetlen, segítőkész munkájukért mondok köszönetet Czókoly Éva és Bakos Márta (az iskola egykori diákjai) a Komáromi Művészeti Alapskola (MAI) tanárainak, állandó zongorakísérőinknek, s csakúgy Domonkos Dezső tanár úrnak is, aki a MAI növendékzenekarával a VOX HUMANA fesztiválok rendszeres közreműködője volt. És köszönet illeti a mindenkori kórustagok szüleit; a kollégákat, a mindenkori iskolavezetést – Bartha Vilmos és Vörös Mária igazgatókat –, a VMK dolgozóit – Varga Anna igazgatónővel az élen –, s mindazokat, akik az eltelt 50 évben támogatták kórusaink és a karvezetők munkáját.

A jubiláló kórusok hangversenye – a GAUDIUM polgári társulás és a Komáromi Városi Művelődési

Központ szervezésében – a X. VOX HUMANA, a komáromi énekkarok hagyományos tavaszi fesztiválja keretében került megrendezésre. A jubilánsok mellett fellépnek: a helyi Eötvös Utcai Alapskola Gyermekkara, Siposs Jenő, a Marianum Egyházi Iskolaközpont Gyermekkara Stubendek István, a Selye János Gimnázium Kórusa és Hangszeres Kamaraegyüttese, Stirber Lajos, a Művészeti Alapskola Zenekara, Fekete Vince vezetésével. Vendégfellépők: a pápai Erkel Ferenc Ének-zenei Általános iskola Gyermekkara, karnagy Kálmán Frigyes, és a nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Magyar Kórusa, karnagy Józsa Mónika. A hangversenyt a hagyományhoz hűen az egyesített kórusok összkara – mintegy 300 énekes közös éneklése – zárja.

Mind a szereplők, mind a szervezők minden kórusbarátot szeretettel vártak a „vox humana – az emberi hang”, a kórusmuzsika ünnepére a X. VOX HUMANA fesztiválra, a Jókai Mór Alapskola kórusainak Jubileumi hangversenyére, 2011. április 15-én, 18 órakor a Vmk-ba.

Befejezésül hadd idézzem a jubiláló kórusok egy volt tagjának, Csere Andreának a 40 éves jubileumi hangverseny után, a kórus krónikájába írt üzenetét: „Mindig is imádtam ezt az énekkart, és ezt az iskolát. Szívem még most is visszahúz ide, a régi falak és kedves tanítóim közé. Kívánom, hogy még sokan így érezzenek!”

Stirber Lajos,

a Jókai Mór Al ny. pedagógusa

Csicsay Alajos: Találkozás a szeretettel II.

Mi egy jó csapat vagyunk!

László Irén 1978-ban szerezte meg a mentálisan sérült gyerekek nevelésére feljogosító szakképesítését a pozsonyi Komenský Egyetem Nagyszombatba kihelyezett pedagógiai karán. Büszkén mondja, hogy szorgalma jutalmául promóciója alkalmával piros diplomát vehetett át. Pályáját a Gágyor József néprajzgyűjtő és helytörténeti író igazgatása alatt működő tallói bennlakásos kisegítő iskolában kezdte, ahol tíz évig tanított. Jól tudott hegedülni és két énekkarban, a már említett CSMTKÉ és a dunaszerdahelyi Szent György Kórusban, valamint az Orbán Gyula vezette kisudvarnoki Pünkösdirózsa éneklő csoportban énekel, immár évtizedek óta. Huszonkét évig állt a szóban forgó speciális iskola élén, amelynek vezetését 2010-ben adta át kollégájának, Šándor Györgynek. Ő pedig most a súlyosan sérültekkel foglalkozik. Vannak közöttük olyanok is, akik alig reagálnak. Már annak is örülni lehet, ha egy-egy ráhatásra valami módon visszajeleznek. Láthatóan igen szeretnek gyerektársak között lenni. A test lehet mozgásképtelen, de a lélek, ha felvidul, szárnyalni is képes.

Találkoztam Bea néniel is, aki egy csinos, jó kedélyű fiatalasszony, két nagyfiú édesanyja. Büszkén mondja, hogy idősebbik fia Zoltán, hivatásos sportoló, Szlovákia-szerte ismert futballista, pályáját Szerdahelyen a DAC-ban kezdte, most is a csapat tagja, ám egy évre kölcsönjátékosnak ment Teheránba.

Harsányi Beata nem készült pedagógusnak. Mivel külföldön szeretett volna egyetemi diplomát szerezni régészetből, érettségi előtt egy évvel Selmezbányára kellett mennie

az ún. felkészítőbe, de mire leérettségizett, beköszöntött a rendszerváltozás, s az addigi államforma nemcsak politikailag omlott össze, hanem más szerkezeti elemeinek is leállt a működése. Beáta férjhez ment és munkát keresett. Dolgozott a takarékpénztárban, egy varrodában (magánvállalkozónál), ami betette nála az ajtót. Rájött, hogy tanulni akar és elkezdett érdeklődni a pedagógusi pálya iránt. Két évig dolgozott a csallóközkürti óvodában, és fél évig a nagymenyéri speciális iskolá-

ban asszisztensként. Közben a Komáromi Városi Egyetemre járt, valójában a győri Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskola levelezői tagozatának volt a hallgatója. Meg is szerezte az általános iskola alsó tagozatára szóló oklevelét 2005-ben. Kitüntetéssel végzett – 1200 diákból csak heten –, ezért az Apáczai-émlékérem ezüst fokozatát adományozták neki. Ahhoz, hogy Szlovákiában is elfogadják diplomáját, még két évig kellett tanulnia Nyitrán. Ott érdemelte ki a Mgr. titult. Végül 2010-ben diplo-

mázott gyógypedagógiából a pozsonyi Komenský Egyetemen. Így most már a mentálisan sérült gyerekek szakképzett pedagógusaként dolgozik Dunaszerdahelyen a Szabó Gyula utcai iskolában. Készségfejlesztő csoportjába öt fiatal tartozik. A nevelteknek csak a keresztnévét tüntetjük fel, mégpedig úgy, ahogyan „Bea néni” emlegeti őket:

Veronkám Down-kóros, 31 éves, Udvarnokról hordják őt naponta.

Romanom halmozottan sérült, gyengén látó is, húsz éves, dunaszerdahelyi.

Ivettkám halmozottan sérült, azt mondják vak, de szerintem, lát valamennyire, 36 éves, dunaszerdahelyi.

Matyikám (vagy Martinom) halmozottan sérült, 24 éves, vásáruői.

És Andikám (Andrea) mentálisan sérült, erős autista beütéssel, 27 éves, Komáromból hordják őt.

Nagyon szeretem őket, teszi hozzá, s aztán részletekkel szolgál nevelői apró megnyilvánulásairól, amelyek rengeteg szeretelenséggel tarkítottak, amiket olykor nevetve idéz fel, mert mi tagadás, eléggé sok bennük a komikus elem. Amíg benn voltam közöttük, hol az egyik, hol a másik csimpaszkodott a nyakába. Egy-egy pillanatig hagyta, de aztán rájuk szólt, elég a hízelkedésből, tessék dolgozni! A „gyerekek” rajzoltak, képeket rakosgattak össze, ha jól láttam babszemekből, magokból, papírszemekből, miegymásból.

- Hogy állunk a vizsgák-lal? - kérdeztem.

- Ó, a vizsgák! Azokat nagyon komolyan veszik. Ekkor

mutathatják meg, mit tudnak. Kérdéseket húznak, mint az igazi vizsgázók. Duzzognak, ha rossz a kérdés, és viharos öröm tör ki belőlük, ha jó, vagyis akkor, ha „szerencsénk” van. Attól függ, kinek mi megy jobban. Arra készítjük fel őket, hogy tudjanak önállóak lenni, például öltözködni, pénzzel bánni, kevésbé igényes ételeket elkészíteni, mint például a sülttojas, kenyeret szelni, megkenni valamivel, kávét leforrázni, tésztát gyúrni, lángossá formálni. Hiába mondanám nekik, kerek legyen a lángosnak való, ha csak azt értik meg, hogy napocskát csinálnak belőle. Mindehhez persze bizonyos fokú fegyelemre is szükség van. Veronkám például szeretett ki- s berohangálni hol az egyik, hol a másik csoport tantermébe. Nem engedtem. Ezért mondta azt, hogy kikészítem őt. Vagy Mariánom egyszer a napocska helyett téglalakot formált. Láttam, csak azért is csinálja. Rászóltam keményen: „Ez neked napocska?” Összemarkoltam a tésztát és mérgesen lecsaptam. Nagyon meglepődött, de én még jobban. Túl valóságosra sikeredett a kiborulásom. Azóta nagyon vigyázok, hogy ilyesmi ne forduljon elő. Nekik mindig érezniük kell, hogy szeretem őket. Higgye el, valóban így érzek irántuk.

Gyakorló pedagógusként nem szerettem ezt az ezerszer lejáratos szót, de neki elhittem. Meg is mondtam, miért. Hogy egyetlen nyelvtani jellel győzött meg őszinteségéről, amit véletlenül sem hagyott el a „gyerekek” nevének végéről, az-m toldalékot. Kicsit meglepődött az észrevételemen, mert munkája során nála e szóhasználat magától értetődővé vált. Még annyit hozzátett, hogy némelyik neveltjét a szülők igen elkényeztetik, ezért próbálja meggyőzni őket, hogy gyerekük sok mindenre képes pályogatás nélkül is, önállóan. Nem kell mindenhová személykocsival hordani, hiszen jól bír gyalogolni, és a csoportról sem válik le, ha valaho-

László Irén foglalkozás közben

va együtt megyünk. Bízbanak benne, mert neki is van személyisége, amely ezt igényli.

– *Szívesen van itt?* – fölösleges kérdés az elmondottak után, de azért feltettem.

– Sehol másutt nem tudnék ilyen odaadással dolgozni.

Šándor György 2010. január elsejével került az iskola élére, de már évekkkel előtte benne dolgozott. Két diplomával rendelkezik. Mint a legtöbb gyógypedagógus, előbb általános iskolára vonatkozó képesítést szerzett. A nagymagyar szlovák tannyelvű alapiskolának volt az igazgatója, amelyben túlnyomó többséget alkotnak a roma gyerekek, akik között sok volt a szociálisan hátrányos helyzetű. Sokan úgy vélik, a szellemi fogyatékoság leginkább genetikai eredetű, azaz öröklött vagy veleszületett, ami azt jelenti, hogy a magzatot méhen belül, esetleg szülés közben érte károsodás. Ám van egy harmadik is, a valamilyen betegség vagy a környezet káros ráhatása folytán, általában kisgyermek- esetleg csecsemőkorban szerzett. Ennek taglalása most nem lehet szándékunk, ezért az igazgatót inkább a speciális iskolájuk rövid bemutatására kértem.

– Hozzánk kizárólagosan közepes és súlyosan fogyatékos fiatalok járnak. Az enyhén fogyatékosoknak

Dunaszerdahelyen külön iskolájuk van. Az 1988-ban alapított iskolánk előbb egy családi házban kapott helyet, de azt pár évvel ezelőtt a város vezetősége eladta, ezért egy másik épületbe kellett átköltöznünk. Végül, köszönhető ez Homolya Évának, a már említett szakközépiskola igazgatójának, hogy épületkomplexumuknak e részét átengedte nekünk, kedvező bérlet ellenében. Először félttem, hogy az egészségesen fejlődött szakközépiskolás kamaszok nem tudják majd elfogadni a mi sérültjeinket, ha testileg nem is, de pszichikailag bántalmazni fogják őket. Szerencsére nem így történt. Azt is mondhatnám, hogy kölcsönös elfogadás, mi több, ragaszkodás és talán még szeretet is kialakult közöttük. Számomra ez megnyugtató, sőt felemelő érzés.

Az alapiskolában húsz, napi „tanulónk” van négy csoportba (osztályba) besorolva, ebből kettő az autistáké. Kilencel foglalkozunk individuálisan. Olyan súlyos fogyatékos, mozgásképtelen is van közöttük, aki csak hetente kétszer két órát tölthet nálunk. A két készségfejlesztő osztályunkat pedig 10 diák látogatja. A pedagógusok száma tizenegy, ebből három asszisztens, akik az autistáknál segédkeznek. Köztudott, hogy speciális iskolába is csak tizennyolc éves koráig járhat a fiatal, ameddig

iskolaköteles, viszont a hároméves készségfejlesztő iskola nincs korhoz kötve. Ezért van az, hogy találhatók közöttük harminc év fölötti is.

– *Mi lesz a további sorsuk, ha a három év letelik?*

– Működik a városban egy, a Mentális sérülteket segítő társulás, Cséfalvay Ágnes vezetésével. Klubot is működtetnek, ahová a volt neveltjeink délutánonként bejárhatnak.

Cséfalvay Ágnest szerdahelyi tartózkodásom rövidsége miatt csak hazulról tudtam felhívni telefonon. Ő egészségügyi nővér volt, de megszerezte a pedagógiai minimumot. Társulásuk működéséről rengeteg információ birtokába jutottam, amit most sajnos a terjedelem miatt nem írhatok le. Annyit azonban igen, hogy a társulás támogató tagjai között található: Lanstyák István, ismert nyelvész-professzor, Zsidó János, katolikus esperesplébános, valamint dr. Strédl Teréz és dr. Németh Margit pszichológusok. Az utóbbi kettő az Összevont (speciális) iskolához kötődik, a harmadik részlegben, amely a Gyógypedagógiai tanácsadási központ nevet kapta. A benne dolgozó négy szakember közül három fő-, egy pedig mellékállásban végzi áldásos munkáját.

2011 - a család éve

**„A boldog családok mind hasonlók egymáshoz,
minden boldogtalan család a maga módján az.”**

(Lev Tolsztoj: Anna Karenyna)

Húsz egynehány évvel ezelőtt a család témakörének illusztrációja valamennyi iskolai olvasókönyvben a következő volt: Este a konyhában együtt a család. Anya főz, apa rádiót javít, a nagymama a karosszékekben kötöget, nagypapa újságot olvas, a gyerekek az asztalnál tanulnak. Még a nyelvkönyvek is ezt a képet idézték, hiszen bemutatathatók rajta a családi viszonyok és a megszokott tevékenységek.

Mára ez az idilli kép alaposan megváltozott. Hol él ma együtt két generáció egy kétszobás lakótelepi lakásban? A mai nagymamák – jó esetben – még javában dolgoznak, hogy segíthessék felnőni nem akaró vagy nem tudó gyermekeiket. A nagypapák úgyszintén. Az apa nem rádiót javít, (a rádiót talán már nem is javítják, hiszen egyhasználatosak, akár a borotva), hanem éppen a másodállásában teljesít. A gyerekek a napköziben már végeztek a tanulással, este tévét néznek vagy chatelnek a virtuális térben. Mindig van egy barát online. Az anya szerepe az egyedüli, amely talán állandó (ez sem lehet véletlen). Tehát anya főz, ha éppen nem éjszakás a Nokiában.

Körülöttünk minden változik (a környezet, az életfeltételek, a szokások, az erkölcs), miért lenne éppen a család kivétel?

A gond csak az, hogy a változások nem jó irányt mutatnak. A legtöbb párkapcsolat nem is végződik házassággal, jó esetben együttéléssé szelődik. A megkötött házasságok sorsa is cernaszálon függ. Európában minden fél percben elválíék egy házaspár. 1980 és 2005 között a házasságkötések száma több mint 22 százalékkal csökkent, a válások száma azonban 55 százalékkal emelkedett. Az ezer főre jutó válások száma Görögországban a legalacsonyabb, Litvániában és Csehországban a legmagasabb, Magyarország és Szlovákia a középmezőnyben helyezkedik el.

A válások 21 millió gyermeket érintenek.

Míg 2003-ban Szlovákiában 10 716 házasságot bontottak fel – közülük 7470 esetben kiskorú gyermekeket érintett a családfelbomlás – 2008-ra ez a szám 13 412-re emelkedett. A legnagyobb a válási hajlandóság a Kassai, Nyitrai és a Pozsonyi területben, a válást kezdé-

ményezőik életkora általában 30–35 év.

A válóokok között leggyakrabban az összeférhetetlenséget jelölték meg a házastársak (61%), 11%-ban a férj, 6%-ban a női hűtlenség a válás oka. Az élettársi viszony népszerűsége viszont egyre növekszik.

A szinglilét – világjelenség. Egész iparágak épülnek ennek az életmódnak a kiszolgálására. Aki fél a kötöttségektől és vígan boldogul egyedül, választhatja ezt az életformát.

Vannak, akik nem kedvelik a magányos életmódot, de elköteleződni sem akarnak, míg a halál el nem választ, nos, ők lépnek élettársi kapcsolatba. Ez a „majdnem házasság” megadja nekik a „bármikor megszakíthatom” illúzióját.

Az együttélés – papírral vagy anélkül – nem biztos, hogy automatikusan gyermekvállalással is jár. Akik tartanak a gyermeknevelés nem kis felelősségétől, vagy nem akarják feladni függetlenségüket, inkább ne is próbálkozzanak vele. A gyermeknek ugyanis teljes értékű család jár, ahol örömmel várják érkezését, még akkor is, ha mások a biológiai szülők.

A család olyan szerepet tölt be az életünkben, amely semmivel sem pótolható. Gazdasági, érzelmi, kulturális és szellemi közösség ez, amelyben a gyermek mindent megtanulhat, hogy önálló élete a későbbiekben stabil gazdasági és érzelmi alapokra épülhessen.

A családban megtanulható, hogy mi a jó és mi a rossz. Mi az anya, az apa és a nagyszülők szerepe. Megtanulható a jó gazdálkodás mibenléte, a pénz szerepe, a beosztás, a beruházások fontossági sorrendje.

Megtapasztalható, mi az áldozatvállalás, gondoskodás, összetartás, szeretet.

A munkáról alkotott felfogás, hozzáállás is a családban alakul ki, mint ahogyan az is, milyen véleményt alkotunk a körülöttünk élő emberekről, hozzátartozókról, idegenekről.

A másság elfogadása is a társadalom legkisebb közösségeiben dől el, de az identitás, az önazonosság kérdése is. Milyen nyelven (nyelveken) beszélünk, melyik kultúrához tartozunk, mely nemzettel vállalunk sorsközösséget, mely szellemi örökség továbbhordozóivá szeretnénk válni.

Hatalmas felelősség kimondani a holtomiglan, holtodiglan, és még nagyobb felelősség gyermeket vállalni, őt (őket) a fentiekre megtanítani, példát mutatni, értük régi életünk tükörcserepeiről lemondani, magunkat egy kicsit háttérbe szorítani. De megéri!

A gyermek – ajándék. Nem kérte tőlünk az életét, de ha már a sors kegyéből hozzánk került, az élet legnagyobb lehetőségét kaptuk meg általa. Nemcsak saját vonásainkat leljük meg benne, hanem ezer meg ezer felfedezésre váró örömteli titkot, mely csak általunk bontakozhat ki. Bánjunk hát vele úgy, ahogyan megérdemli, adjuk meg neki azt, amit csak mi adhatunk meg.

Először is: jó szülőket, akik a sokadik kiszámíthatatlan, előre nem látható családi bonyodalom után

sem hátrálnak meg, nem menekülnek ki a kapcsolatból, amely nem sokkal előtte két ember igaz érzelméből kötöttet.

A gyermek ugyanis saját magát is hibáztatja szülei kapcsolatának megromlása miatt, lelkiismeret-furdalás gyöttri, lelki gondokkal küzd. Ennek következtében a válás nemcsak a gyermek életszínvonalának csökkenését, hanem lelki károsodását is előidézhetheti.

Nyilván más megítélés alá esnek azok a boldogtalan családok, ahol olyannyira elfajulnak a dolgok, hogy a válás az egyetlen és legjobb megoldás.

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia 2011-re meghirdette a család évét azzal a céllal, hogy növelje a felelősség érzését a társadalom legfontosabb intézménye, a család iránt.

A család az emberi együttélés alapformája, amelynél az emberiség még nem talált jobb megoldásra.

Becsüljük meg hát értékeit!

Gálfy Mária

Szemezgetés a diákélet eseményeiből

A Selye János Gimnázium diákönkormányzatának élére a tanév kezdetekor Varjú Csaba került. A diákéletnek azóta is az önkormányzat a motorja, sorra követik egymást az érdekesebbnél érdekesebb programok, rendezvények, s még nem érkezünk el a tanév végéhez.

Az első bál november 15-én került megrendezésre, elsőként összekötve a diszkóval. A diákok talán ezen jelentek meg a legtöbben, betöltve az aulát és a diszkónak berendezett kis osztályt. A diszkóhoz a zenét az iskola tanulója szolgáltatta. November 19-én, a bántalmazott gyermekek világnapján selyés diákok is bekapcsolódtak az adománygyűjtésbe.

Decemberben hagyományosan meglátogatták iskolánkat a Mikulás és segítői, akik szaloncukrokat osztogattak az osztályokban (persze miután az osztály megcsillogtatta énektudását). Szerveztünk egy Luca-napi palacsintázást is, ez az elmaradhatatlan szokás népszerű a gimnáziumban, a nagyszünetben tömegesen jönnek a tanulók a lekváros és csokis palacsintáért. Utána gyűjtöttünk a gadóci kutyamenhely kutyái számára, hogy nekik is szép karácsonyuk legyen.

A karácsonyi bált nem fűztük össze diszkóval. A sok ember alig fért el az aulában, mindenki táncolni akart. Reméljük, a diákok számára kellemes befejezése volt ez az évnek.

Január 24-én, a magyar kultúra napja alkalmából vendégeket hívtunk meg iskolánkba. Különböző osztályok vehettek részt az előadásokon. Kopócs Tibor festőművész a kortárs festészetről

tartott előadást, buzdítva mindenkit az önkifejezésre. Nálunk járt Zsapka Attila versenklő, aki megzenésített verseket hozott a kultúrára szomjazó fiatalságnak. Lengyel Zoltán hobbi-fotós pedig a fényképezés rejtelseibe avatta be a társaságot, elmondva mitől is válik igazán széppé egy kép. A Vasárnap szerkesztőségéből is elfogadták a meghívásunkat, és talán sikerült felkelteniük a diákok érdeklődését a nyomtatott sajtó iránt.

Február 14-én, Valentin-nap alkalmából mézeskalács szíveket és rövid üzeneteket küldhettünk szerelmünknek, vagy egyszerűen csak azoknak, akiket szeretünk.

Nemrég, március 8-án került megrendezésre a gimnázium álarcosbálja és diszkója. Ez volt a tanév legszínesebb bálja, bár a diákok létszáma az eddigiekhöz képest csökkent. Viszont találkozhattunk rózsaszín-seprűs boszorkánnyal, focista fiúkkal, rémisztő kutya-álarccsal és papíroval, aki végül a jelmezversenyt is megnyerte. Itt üzemelt először a diákbüfé, ahol gofrít, hot-dogot, melegszendvicseket, süteményeket egyaránt megtalálhattak az éhezõ gimisek.

És hogy mi vár ránk? Áprilisban a költészet napja alkalmából a diákönkormányzat szintén érdekes rendezvényekkel készült, a Föld napján pedig fát ültettünk az iskolaudvaron. Valamint vár ránk még egy diákbál, ami reméljük szintén olyan sikeres lesz, mint az előzőek. És év végén ne feledje a sok gimis az After Party-t, ami a tavalyihoz hasonlóan fergetegesnek ígérkezik.

A sok munkának, fáradságnak, ami a programok megszervezésével jár, tehát megvan az eredménye. Ha más nem is, legalább a sosem unatkozó diáksegreg.

Paluska Zsuzsanna, III. H

Vágai iskolások az Atlantis Tudományos Központban

A vágai alapiskola 2011 tavasza folyamán partnerszerződést írt alá a lévai székhelyű Atlantis Tudományos Központot létrehozó és üzemeltető „Gyermekek és az iskola” nonprofit szervezettel, amelynek köszönhetően az iskola módszertani támogatásban részesül a természettudományi tantárgyak területén. Ez magában foglalja a kedvezményes látogatást és a kiállításszervezést, valamint az iskolánk tanári módszertani segédanyagokkal való ellátását.

E reményteljes együttműködés első lépéseként az iskolánkat meghívták 2011. április

27-én szerdán délelőtt 10 órára e tudományos központ ünnepélyes megnyitójára. Eleget téve e felkérésnek 4 vágai iskolás a fizikatanárával karöltve látogatott el e napon Lévára, ahol még abban a megtiszteltetésben is részesültek, hogy a 7. osztályos tanulóink, Szakál Kevin vághatta át a megnyitón a szalagot „Albert Einsteinnel” együtt az érdeklődő közönség és a médiák figyelmekíséretében.

Az ünnepélyes megnyitó után a tanulóink is kipróbálhatták a megközelítőleg 500 m²-es területen felállított több mint 75 interaktív fizikai segédeszközt, ahol majdnem 3 órán keresztül kalandoztak az érdekesebbnél

Buborékok...

Ünnepélyes megnyitó

érdekesebb eszközök között. Mindenképpen elmondhatjuk, hogy ez az élménytúra jól sikerült, hiszen tanulóink másnap élményteljes beszámolót tar-

tottak osztálytársaiknak, akik már türelmetlenül készülnek az újabb kiruccanásra e tudományos központba.

Czakó Attila

Kirándultunk

A nemeskajali gyerekek minden évben nagy izgalommal várják az év végi kirándulást. Most sem volt ez másként. Május végén ismét útra keltünk, gyerekek, szülők, pedagógusok. Az úticél ezúttal Ógyalla és Komárom volt. A planetárium, a csillagos égbolt vizsgálata mindenki számára nagy élményt jelentett. Komáromban múzeumban voltunk, ahol a golyákról szóló vándorkiállítást tekintettük meg. Sokan itt láttak először fekete golyát. Utána sétáltunk a Klapka-téren is, majd az Európa-udvarban töltöttünk el egy órát. Hazafelé sajnos lerobbant az autóbusz és több mint kétórás késéssel értünk haza, de azért mindenki nagyon jól érezte magát.

Kép és szöveg: Futó Mária

Csoportkép a csillagvizsgáló parkjában

Klapka György szobránál

Gyerekek és golyák

IQ vagy EQ?

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége megalakulásának 20. évfordulóját a hazai pedagógustársadalom nagyszabású rendezvénysorozat keretében ünnepelte meg az elmúlt év novemberében Komáromban.

Az ünnepség keretében húsz pedagógus kapta meg a szövetség komáromi területi választmányának elismerő oklevelét. Az egyik közülük Szalay Szilvia volt, az idén megalakulásának 150. évfordulóját ünneplő komáromi Művészeti Alapiskola pedagógusa.

Vele beszélgettem iskolájáról, saját magáról, pályafutásáról, mindennapjairól.

Szó esett arról is, hogy iskolájuk négy tagozatát mintegy 1100 tanuló látogatja, és sohasem küszködtek tanulóhiánnyal. Elmondta, hogy az ő intézményüket is sújtják a tetemes pénzvonások, és amikor meg kell küzdeni a járandóságokért, döntő érvként mindig azt hozzák fel, hogy a művészeti nevelésbe befektetett pénz a társadalom számára minden esetben megtérül. A művészeti iskolát látogató tanulókból ritkán lesz elvesztett ember, hiszen ez az életforma megkövetel bizonyos fegyelmet, kitartást, öltözködési és viselkedési kultúrát, összpontosítási készséget, tudatosságot, önuralmat, melynek birtokában a diákokból határozott, öntudatos, a művészeteket, kultúrát értő és támogató felnőttek lesznek.

Ez az okfejtés számomra nagyon rokonszenves, és egybevág azzal az elképzeléssel, ami Magyar-

országon az új oktatási törvény előkészítésével kapcsolatban felmerült, nevezetesen: a művészeti tárgyak óraszámának megemlése. Az oktatási szakemberek szerint a zenei és a képzőművészeti oktatás óriási hatással van a többi készség: a fegyelem, a többirányú figyelem, a memória, a koncentráció és a teljesítmény fejlesztésére is. A művészeti tárgyaknak az erőszak visszaszorításában is bizonyított eredményei vannak.

Mindazok, akik a közoktatásért felelősek, már rájöttek arra, mai iskolai oktatásunk bizony féloldalas a szó szoros értelmében, hiszen csak az agy bal féltekéjét képzik, miközben a kreativitásért és az érzelmeikért felelős jobb félteke kihasználatlanul marad.

Hiába tanítják a reál tárgyakat nagy erővel, az érzelmi sivárság miatt a tanulók idővel nem tudnak továbbfejlődni.

Márpedig az utóbbi időben egyre inkább előbbre kerül az érzelmi intelligencia mellett az érzelmi intelligencia szükségessége is.

Az iskolázott, értelmes, művelt, logikusan gondolkodó emberre szoktuk mondani, hogy magas az IQ-ja. Az „intelligence quotient” tulajdonképpen egy viszonyító szám, amely az ember pillanatnyi értelmi képességét jelzi.

Napjainkban azonban egyre inkább előtérbe kerül az ember EQ-jának vizsgálata, ami az érzelmi intelligenciát rejt magában.

Rég megdőlt már ugyanis az a nézet, hogy az életben a biztos siker titka kizárólag az értelmi palérozottság. A sikeres életvitelt az érzelmi intelligencia magas foka jobban befolyásolja. A magas értelmi szint tág lehetőségeket nyit az ember életében az érvényesüléshez, de az érzelmi intelligencián múlik, hogy használni tudja-e ezeket. A szakember ezt így fogalmazza meg: „Az IQ fontos, hogy munkát kapj, az EQ pedig az előléptetéshez kell.”

Mi mindent foglal magában az érzelmi intelligencia? Egy bizonyos tudásszintet, józan ítélőképességet, logikus gondolkodást, az összefüggések felismerését, elvont gondolkodást.

Az érzelmi intelligencia pedig önismeretet, önuralmat, kitartást, beleérző képességet, a környezethez való alkalmazkodást, a társas kapcsolatokban való jártasságot, gyakorlati érzéket, dönteni tudást, problémamegoldó képességet.

Ki ne szeretne mindezekből többet?

Az értelmi és érzelmi intelligencia egyaránt fejleszthető. Az első a

tudásszint fejlesztésével, a második pedig az érzelmi neveléssel.

A tudásszint fejlesztését az oktatásra bizzuk, de magunk is tehetünk hozzá bőven önképzéssel, olvasással, tájékozódással.

Az érzelmi intelligencia alapjait gyermekkorunk biztosítja a szülői ráhatás, nevelés és a környezet által.

Érdekes módon az érzelmi intelligencia a koraal együtt szinte magától növekszik az élettapasztalatokkal arányosan, húsz és ötven éves korunk között mintegy 25 százalékkal.

Az oktatásban a művészeti nevelés az érzelmi intelligencia alapjaira, hiszen a művészet az öröm forrása, márpedig a sikeres iskolai (és nem iskolai élethez is) az öröm feltétlenül szükséges. A művészet élmény, amely feléleszti, illetve fokozza az életörömet.

Jó lenne, ha más országokhoz hasonlóan nálunk is növelnék a művészeti tantárgyak oktatásának heti óraszámát. Hosszú távon mindannyian jól járnánk vele.

A címben megadott választási lehetőséget pedig így módosíthatnánk: IQ és EQ!

Gálfi Mária

Csillagászati előadás a gimnazistáknak

A 42. Czuczor Gergely Irodalmi és Kulturális Napok keretén belül Csizmadia Béla, a gimnázium egykori tanára 2011. március 18-án könyvbemutatót tartott az Érsekújvári Csemadok-székházban. Közönségét a Pázmány Péter Gimnázium diákjai képezték, akik pedagógusai között a könyv szerzője örömmel fedezte fel egykori tanítványait. Üdvözölte – ahogy ő fogalmazott – az „apródnevelést”, azaz: az intézmény képes kinevelni tanárokat saját diákjai közül, akik továbbra is hűek maradnak az alma materhez. Ő ebben is látja a gimnázium jövőjét.

Emlékezett egykori diákkorára, a hontalanság éveire, amikor magyar gyerekként nem járhatott magyar iskolába, majd a középiskolás évekre, amikor rajongani kezdett a csillagászatért. Matematika-fizika szakos tanárként csillagászati szakkört is vezetett, a sok-sok év tapasztalatait most papírra vetette, így született meg A klasszikus csillagászati elemi módszerei című kiadvány. Mindazoknak az amatőr csillagászoknak ajánlotta, akik szívesen kémlelik az égboltot, és úgy állította össze, hogy már egy középiskolás is használni tudja.

Gyakorlati példákkal illusztrálta, hogyan használhatják fel a diákok matematikai ismereteiket a csillagászatban: hogyan számíthatják ki Érsekújvár pillanatnyi távolságát a Naptól, a Föld forgási sebességét stb.

A nyugalmazott tanár gyakorlati jótanácsokkal is ellátta közönségét. Óvta őket attól, hogy mindent feltétel nélkül elhiggyenek, amit az iskolában hallanak. Arra kérte őket, mindig próbáljanak megbizonyosodni saját maguk egy-egy tétel, állítás igazságáról. „Az univerzum végtelen, de jó volt benne találkozni” – búcsúzott.

Benkő Tímea

Médiasztár II. – 2011

A Médiasztár II. döntőjének ismét a Gútai Magán Szakközépiskola adott otthont. A döntőt levelező forduló előzte meg. A versenyre jelentkezett 74 diák négy fordulón keresztül postai levélben vagy elektronikus formában küldhette el feladatlapját a szervezőknek. Az ifjú tehetségek a levelezőfordulóban készítettek szórólapot, gyakorolták a kutatómunkát, érvelhettek különböző álláspontok mellett vagy ellen, utánajártak a CSEMADOK működésének, megvizsgálták a nyelvtörvényt és kipróbálhatták magukat szerkesztői és újságírói szerepekben is. A beérkező munkákat Cseri Ilona és Bálint Katalin értékelte. Az értékelés után felállított sorrend alapján a Médiasztár II. döntő fordulójára az első kategóriában 8, a második kategóriában 9 és a harmadik kategóriában 8 tanuló mérte össze tudását, leleményességét, kreativitását és újságírói tehetségét. Az iskolaújságok számára meghirdetett versenybe 15 iskolaújság nevezett be.

A Médiasztár II. döntősei 2011. 3. 29-én reggel folyamatosan érkeztek az ország különböző pontjairól. A regisztrációt követően mindenki iskolánk galériatermében foglalt helyet és izgatottan várta a verseny kezdetét. A döntő megmérettetését ünnepélyes megnyitó előzte meg Komáromi Enikő, a gútai Magyar Tannyelvű Magán Szakközépiskola 1. osztályos tanulójának a szavalata után Cseri Ilona, a Médiasztár főszervezője köszöntötte a verseny házigazdáját: Szokol Dezső mérnök urat, a Gútai Magyar Tannyelvű Magán Szakközépiskola alapító tulajdonosát és Murányi György igazgató urat, valamint kedves vendégünket: Szigeti László volt oktatásiügyi minisztert és a versenyzőket, felkészítő tanárokat. Rövid beszédében köszönetet mondott a verseny főtámogatójának az SZMSZS-nek pályázati támogatásáért, illetve a verseny médiapartnereinek, a Vasárnap és az Új Szó szerkesztőinek.

A rövid köszöntő után Szokol Dezső iskolaalapító és Szigeti László tartotta meg nyitó beszédét. Ezt követően az ifjú tollforgatók értékelői kerültek bemutatásra. A döntő megmérettetés egyéni versenyzői három kategóriában mérték össze erejüket. Az első kategória értékelői Cs. Liszka Györgyi a Vasárnap főszerkesztője, Nagy Erika magyar szakos tanárnő és Saróka Liliána a 2009/2010 év harmadik kategóriás Médiasztárja volt. A második kategóriában versenyző diákokat Molnár Norbert, az Új Szó főszerkesztője, Vermes Anikó és Benkő Tímea értékelte. A harmadik kategória értékelői Lacza Gergely, a Katedra szerkesztője, Szabó Szokol Katalin magyar szakos tanárnő és Lantódy Andrea voltak. A Médiasztár iskolaújságok számára meghirdetett verseny értékelésére Szanyi Mária, a Pedagógusfórum szerkesztője, Fekete Irén és Mastiś Ilona érkezett.

Ez után a verseny segítőit mutatták be. Az első kategóriában versenyző tanulók összecsapását Bálint Katalin tanárnő – a levelező forduló értékelője – irányította, munkáját Komáromi Enikő és Morvai Boglárka tanulók segítet-

ték. A második kategória versenyzőit Szapu Tünde tanárnő vezette, akit a Médiatáborból ismerhettek a versenyzők. Munkáját Kovács Kinga és Németh Barnabás tanulók segítették. A harmadik kategória versenyzőit dr. Balázs Zoltán tanár úr irányította, munkáját Csontos Orsolya és Hegedűs Orsolya tanulók segítették. A megmérettetés főszervezője, Cseri Ilona ügyelt a verseny problémamentes lebonyolítására. Az ő segítségével Kondé Dóra tanuló, a Vasárnap aktuális számának címlaplánya volt.

A segítők bemutatását követően az ifjú tollforgatók elfoglalták helyüket a megmérettetésre kijelölt tantermekben, és kezdetét vette a versengés. A döntő 12 óráig tartott, ennyi idő állt a versenyzők rendelkezésére, hogy a megadott három feladatot megoldják, és a bemutatásuk az értékelőknek. A versengést a felkészítő tanárok is figyelemmel kísérték, együtt izgultak növendékeikkel. Míg a tantermekben lázasan folyt a munka, addig az iskola galériatermében az iskolaújságok versenyére beérkezett iskolaújságok kiértékelése zajlott.

A verseny alatt az iskola galériatermében állandó büfé állt a kedves vendégek, versenyzők rendelkezésére, ahol Vass Danka mesternő irányításával iskolánk pincérvendégei kávéval és frissítővel szolgáltattak a vendégeknek. A szellemi felfrissülésről pedig diákjaink fél-éves munkáiból készített kiállítás és a Gömői Fotóklub vándorkiállítása gondoskodott.

Ebéd után növendékeink körbevezették vendégeinket iskolánk épületeiben, bemutatták a tantermeket, informatika és grafika szaktantermeket, kozmetikai szalont.

A rövid séta után elérkezett a nap fénypontja, az eredményhirdetés, melyre a galériateremben került sor. Az eredményhirdetést rövid értékelés előzte meg, minden kategória értékelőinek elnöke pár mondatlal foglalta össze a nap eseményeit és értékelte a feladatokat. Az első kategória feladatait Cs. Liszka Györgyi, a Vasárnap főszerkesztője, a második kategória versenyzőit Molnár Norbert, az Új Szó szer-

kesztője, a harmadik kategória versenyzőit Lacza Gergely, a Katedra szerkesztője értékelte. Mindhárom zsűritag elismerően beszélt a diákok munkáiról, az értékelés mellett sok hasznos tanáccsal is ellátta az ifjú tollforgatókat, s a további alkotásra ösztönözte őket. Az iskolaújságok értékelését Szanyi Mária, a Pedagógusfórum szerkesztője végezte. Értékelésében felhívta a figyelmet az iskolaújság jelentőségére és feladatára, majd tanáccsal és példával szolgált az ifjú szerkesztőknek munkájuk javítása érdekében. A rövid értékelést követően minden versenyző könyvjutalomban részesült és átvette a Médiasztár oklevelét, ami Egyházi Dóra tanárnő tervei alapján készült. Ez után az eredményhirdetés és ajánlékozás következett. Minden kategória győztese az év Médiasztárjának járó emléklapok és medált vehetett át, melyet Kovács Ingrid tanárnő tervezett és készített.

Senki sem térhetet haza üres kézzel a döntőről. A tanulókat felkészítő tanárok elismerő oklevelet vehettek át iskolánk vezetőségétől. A verseny értékelő kedves vendégeknek pedig virággal köszönték meg az odaadott munkájukat.

A Médiasztár II országos újságírói tehetséggondozó verseny országos döntő eredményei:

1. kategória:

- 1. helyezett: Tánczos Rita,** Corvin Mátyás Alapiskola, Gúta, felkészítő tanár: Lantódy Andrea
- 2. helyezett: Horváth Viktória,** Corvin Mátyás Alapiskola, Gúta, felkészítő tanár: Lantódy Andrea
- 3. helyezett: Šesták Krisztina,** Gömöralmágyi Alapiskola, felkészítő tanár: Végh Mária

2. kategória:

- 1. helyezett: Puchla Nikolett,** Gregorovits Lipót MTA, Jókai, felkészítő tanár: Kovács Anikó
- 2. helyezett: Koncz Regina,** Párkányi Gimnázium, felkészítő tanár: Forgács Péter
- 3. helyezett: Cselényi Krisztina,** Tornaljai Gimnázium, felkészítő tanár: Miko Attila

3. kategória:

- 1. helyezett: Varga Dávid,** Bátorkeszi Magán Szakközépiskola, felkészítő tanár: Csekes Ilona
- 2. helyezett: Forgács Ádám,** Párkányi Gimnázium, felkészítő tanár: Forgács Péter
- 3. helyezett: Baka Veronika,** Alsóbodoki Magyar Tanítási Nyelvű Magán Szakközépiskola, felkészítő tanár: Szomolai Andrea

Iskolaújságok - Alapiskola:

- 1. helyezett: Sulisok(k),** AI, Hidaskürt
- 2. helyezett: Tükörkép,** Alapiskola és Óvoda, Ipolyszakállós
- 3. helyezett: S.TRE.SSZ,** Jókai Mór Alapiskola, Komárom és Mátyás, az igazmondó, Corvin Mátyás Alapiskola, Gúta

Iskolaújságok - Középiskola:

- 1. helyezett: Krétapor,** Párkányi Gimnázium
- 2. helyezett: Krétapor,** Nagyboldogasszony Egyházi Gimnázium, Gúta
- 3. helyezett: Bakancs,** Magyar Tannyelvű Magán Szakközépiskola, Gúta

Az eredményhirdetést követően Cseri Ilona felkérte Szokol Dezső mérnök urat és Murányi György igazgató urat, hogy útravalóul, zárszóként mondjanak néhány szót vendégeinknek. Murányi György elismerő szavakkal beszélt az ifjú tehetségek munkáiról és kiemelte, hogy az útravaló kincs már minden versenyében megtalálható.

Mert a kincset nem lehet szavakba önteni, a kincs ott van mindenki szívében, lelkében. Szokol Dezső az anyanyelv ápolását, a magyar nyelv és magyar nemzetiség védelmét emelte ki, melyet a Médiasztár verseny is elősegít.

Bálint Katalin

A jövő újságírói?

A gútai Magyar Tannyelvű Magán Szakközépiskola már másodszor hirdette meg a Médiasztár elnevezésű országos újságírói tehetséggondozó versenyt. Pályázni lehetett Az év diákujságírója címre, valamint Az év iskolaújsága kategóriában is.

A verseny 4 forduló egyéni levelezőversenyből áll, adott műfajban, meghatározott terjedelemben, két alkalommal kötelező témát, két alkalommal pedig szabadon választott témát dolgoznak fel a versenyzők. Az 5. forduló már élő verseny, az intézmény oszlopgalériájában rendezik, idén 2011. március 29-én került rá sor.

Itt háromlépcsős vetélkedőben dönt el, kik lesznek az idei Médiasztárok. Egy-egy kategóriába az év folyamán a legtöbb pontszámot elért versenyzők kaptak meghívást. Az érsekújvári Pázmány Péter Gimnáziumot Vanya Dorottya képviselte. Az iskola Mi ONE? című diáklapja ugyancsak ringbe szállt.

A szakmai zsűri a következő felállásban értékelte a fiatal tehetségeket:

1. kategória – alapiskolák 5–7. évfolyama:

Cs. Liszka Györgyi, a Vasárnap főszerkesztője, Nagy Erika, magyar szakos tanár, Saróka Liliána, a 2009/2010-es év Médiasztárja középiskolák kategóriában

Médiasztár lett: Tánczos Rita (Gúta)

2. kategória – alapiskolák 8–9. évfolyama:

Molnár Norbert, az Új Szó főszerkesztője, Vermes Anikó, magyar szakos tanár, Benkő Tímea, magyar szakos tanár, a Vasárnap munkatársa

Médiasztár lett: Puchla Nikolett (Felsőszeli)

3. kategória – középiskolások:

Lacza Gergely, a Katedra főszerkesztője, Lantódy Andrea, magyar-média szakos tanár, Szabó Szokol Katalin, magyar szakos tanár

Médiasztár lett: Varga Dávid (Bátorkeszi)

Az év iskolaújsága az alapiskolások kategóriájában a hidaskúrti Sulisok(k), a középiskolások kategóriájában a párkányi Ady Endre Gimnázium Krétapora lett. Az iskolaújságokat Szanyi Mária értékelte.

A verseny főszervezője Cseri Ilona, a szakközépiskola tanára volt. A rendezvényt a Szlovákiai Magyar Szülők Szövetsége is támogatta.

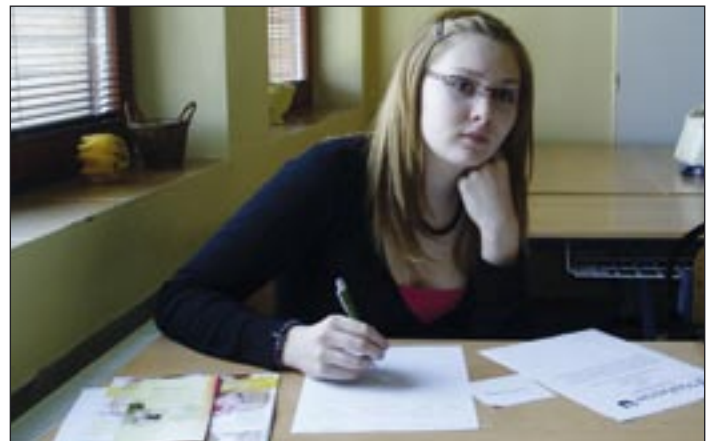
Benkő Tímea

Az I. kategória zsűrije

A II. kategória zsűrije

Vanya Dóri, a pázmányos versenyző

A XVI. Komáromi Pedagógiai Napokról még egyszer

Rendhagyó találkozásra került sor 2011. március 18-án a Felvidéki Magyar Pedagógusok Házában, Komáromban.

Fekete Irén, az SZMPSZ Komáromi Területi Választmányának elnöknője hívta meg a Komáromi Pedagógiai Napok (2011. 2. 14–18.) szervezőit, társszervezőit, a befogadó intézmények vezetőit és azokat az intézményvezetőket, akik a legtöbb pedagógust tették szabaddá a hét folyamán, és biztosítani tudták az oktatás zökkenőmentességét. A jelenlévők köszöntése után az elnöknő hangsúlyozta, hogy fontosnak tartja, hogy a rendezvényről legyen visszajelzés, legyen kiértékelés, mert abból lehet jövőre még jobb, sikeresebb szakmai találkozót szervezni. Ezen találkozót célja is ez volt.

Az összefoglalásából kiderült, hogy Ranschburg Jenő professzor nyitóelőadásán 310 résztvevő, a Drogmegelőzés fontossága c. előadásorozaton – alapiskolás és középiskolás diákok részére – 240 érdeklődő volt jelen. A lebonyolított 12 képzés – gyakorló pedagógusok és egyetemi hallgatók részére – 637 résztvevőt vonzott. A hét folyamán összesen 947 résztvevő jelent meg. A nemesócsai Móra Ferenc Alapiskola 11, az óvónők szakmai társulásától 9, a komáromi Eötvös Utcai Alapiskola, a Jókai Mór Alapiskola 8-8, a csicsói Gáspár Sámuel Alapiskola, a lakszakállasi Magyar Tannyelvű Alapiskola, az ógyallai Feszty Árpád Alapiskola, a csallóközarányosi Kóczán Mór Alapiskola 5–5, az ekeli Hetényi János Alapiskola 4 képzésen képviseltette magát. Ezen

intézmények vezetőinek megköszönte az elnöknő az aktivitást, majd sajnálattal állapította meg, hogy voltak olyan intézmények is járásunkban, amelyek nem vettek részt egyetlen képzésen sem. Aggodását fejezte ki, mert szerinte a XXI. század sikeres iskolájának egyik feltétele a megújulás, az innovatív pedagógusok kinevelése. Ehhez pedig kitűnő „receptet” adtak a hét folyamán zajló képzések. Sajnos aki kimarad, az lemarad – jegyezte meg az elnöknő.

Az értékelés után megköszönve a segítséget, kedves meglepetésként emléklapot nyújtott át minden szervezőnek, majd kötetlen beszélgetés, véleménycsere közben megvendégelte a meghívottakat.

Sajnos, egy nagyon szomorú esemény árnyékolta be a XVI. Komáromi Pedagógiai Napokat. Ranschburg Jenő pszichológus, a pszichológiai kandidátusa valószínűsíthetően itt tartotta élete utolsó előadását, mert 2011. március 10-én, 76. életévében elhunyt. A találkozó résztvevői egyperces néma csennel tisztelegtek emléke előtt.

Valamennyien, akik a kiértékelésen jelen voltunk, azt a véleményt fogalmaztuk meg, hogy a 2011-es Komáromi Pedagógiai Napokat sikeresnek mondhatjuk, és ez erőt ad ahhoz, hogy a 2012-es még sikeresebb legyen.

Lajos Marianna, Speciális Alapiskola Gúta/Nemesócsa

Tantárgyi felületek az SZMPSZ honlapján

Az elmúlt három évben a tantervek és a tananyagtartalmak változásai, a „reformévfolyamok” aggasztó tankönyvhiánya, a tanári módszertani kiadványok elmaradása arra kényszerítette a munkáját tisztességesen ellátni igyekvő pedagógust, hogy a tananyag kiválasztását, tanórákra történő rendszerezését, módszertani feldolgozását, az eddigieknél több munkát fáradságos módon önmaga végezze el. A témérdek ismeretanyag és az informatikai technikák ugyan lehetőségeket nyitnak, csábítanak az oktatási tartalmak, tananyagok színvonalas tanórai feldolgozására, azonban a munka időigényessége gátat szab annak, hogy a napi több tanítási órára való tananyag előkészítése a tanév során folyamatosan kidolgozásra kerüljön. A tanórák hatékony megtervezése, a témához leginkább illeszkedő módszerek alkalmazása megfelelő tankönyvek hiányában megfeszített munkát igényel a tanárok részéről.

Az oktatási minisztérium a tankönyvhiányt „gavallérosan” a digitális és interaktív tananyagtartalmak létrehozásával kívánja orvosolni. Az előző választási ciklusban kiválasztott, erre szakosodott cég vár az alkalomra, hogy megfeleljen a megszabott feltételek kívánalmainak. Az informatika mai lehetőségei kínálják ezt az utat. Bizonyára élni is kell vele, de az iskolai állapotokat ismerve a tankönyvek helyettesítésére kizárólagos megoldást valószínűleg nem ez fog nyújtani. A www.zborovna.sk honlap tananyagbankja az utóbbi hónapokban népszerűvé vált a pedagógusok körében. Annak ellenére, hogy különböző színvonalú anyagokról van szó, a tanárok számára hasznos segítséget jelentenek ezek a feldolgozott tananyagok. A magyarországi Sulinet projekt tananyag-feldolgozásait pedig évek óta kihasználják az informatikában jártas szlovákiai magyar pedagógusok is

A kollégákkal folytatott beszélgetések nyomán érlelődött meg a gondolat, hogy a felvidéki magyar pedagógusok is segíthetnek egymás munkáját a digitális technika és az internet nyújtotta lehetőségek kihasználásával. A kidolgozott szlovák nyelvű anyagok fordítást igényelnek, a magyarországi tantervek szerint kidolgozott ismeretanyagot pedig a hazai igények, tantervek szerint szükséges módosítani. Az iskolák pedagógiai programjaiban rögzített elvárások és a regionális sajátosságok is befolyásolják a tananyagtartalmakat.

Szövetségünk ezért ajánlja a kollégák figyelmébe a hon-

lapunkon (www.szmpsyz.sk) fokozatosan kialakítandó tantárgyi felületeket, melyek az egyes műveltségi területekre összpontosítva kívánnak információkat adni, szakmai segítséget, fórumot nyújtani a szaktanárok számára. Az iskola pedagógiai programjához jól illeszkedő tantervek, tantervrészek egyeztetése, az alap- és a kiegészítő ismeretek elérhetőségeinek közkinccsá tétele, a tananyag-feldolgozások cseréje, közös továbbfejlesztése, pontosítása, kibővítése, célirányos átalakítása bizonyára alkalmat fog adni a kollégák közötti szakmai egyeztetésekre. Az adott műveltségi terület oktatásában részt vevő pedagógusok remélhetőleg alkalmat találnak arra

is, hogy megbeszéljék, megvitassák, véleményt cseréljenek egymással a tankönyvekről, a szakköri foglalkozásokról, a segédeszközök használatáról, a versenyfeladatokról, a továbbképzési lehetőségekről. Alkalomadtán a nem oktatással foglalkozó szakemberek, mentorok, a tudományszerűsítéssel foglalkozó személyek hozzászólásai termékenyítő hatással lehetnek az oktatásra.

A kollégák, különösen a kisebb iskolákban sokszor szakmailag elmagányosodnak, önmagukra maradnak módszertani gondjaikkal. Az iskolai könyvtárak felszereltsége, akár a tudományos kiadványok, akár a szakfolyóiratok tekintetében szűkösek. Tan-

testületeinkben elmaradnak a szakmai, tudományos, módszertani témájú beszélgetések, a szakmai műhelyek termékeny hatása nagyobb iskolák esetében sem bír számottevő erővel. A honlapon létrejövő szakmai véleménycsere lehetősége, az együttműködés ebben a formában azon kollégák között is létrejöhet, akik jelentős távolságra élnek egymástól. A terhes utazások, a találkozások időpont-egyeztetése sem nehezítik a kapcsolattartást. A program megfelelő kialakítása és fogadtatása a szlovákiai magyar közoktatás egészére kedvező hatással lehet.

A Pedagógussszövetség lehetőséget kínál fel a szakma, a tantárgyak iránt elkötelezett pedagógusok számára – vegyenek részt a tantárgyfelületek létrehozásában, fejlesztésében, gondozásában – ehhez anyagi forrásokat biztosít. Várjuk az egyes tantárgyi honlapfelületek gondozását felvállaló és e munkába bekapcsolódó kollégákat, szakmai csoportokat. A tanév során létrejött értékes szakmai anyagokat az SZMPSZ – igény esetén – szeretné kiadvány formájában tematikus füzetekben is megjelentetni.

A nyári szünetidő a pedagógus számára a pihenés és az erőgyűjtés ideje, de egyben a következő tanév megalapozásának az időszaka is. Reméljük, hogy a szünetidő ellenére pedagógusaink saját munkájuk megkönnyítése érdekében kialakítják a szakmai együttműködés ezen formáját, mely jótékony hatással lesz iskoláinkban a szakmai munka minőségére.

Pék László

Darnai Zsolt:

Irodalomtanítás az alapiskolák felső tagozatán

Az alábbi írást a szerző elsősorban a pedagógiai munkája során szerzett tapasztalataira alapozva állította össze (a 2010/2011-es tanév első félévének végén), miközben az irodalom tanításának különböző problémaköreire egy magyartanár nézőpontjából igyekezett rámutatni. A tanulmány első változata a szombathelyi Savaria Egyetemi Központ (Nyugat-magyarországi Egyetem) magyartanári képzésén (2009–2010) Az irodalom tanítása c. tantárgy szemináriumi dolgozatának íródott. (Teljes szövege a www.szmps.sk honlapon a Tantárgyfigyelő menüpont alatt, Irodalomtanítás a Csallóközben címen olvasható. – szerk.)

Az egyes fejezetek témáját a szlovákiai magyar (alap)iskolák irodalomoktatásához kötődő kérdéskörök közül választottam ki: irodalomtanítás magyarul, a tankönyvek problematikája, illetve az irodalomtudomány, a tananyagszervezés, a tanítás és a regionális ismeretek összefüggései. A regionális kultúrának és a szülőföld irodalmának tananyagban való megjelenítését ismertető részben olyan példákat is hoztam, amelyek a közelmúlt helyi, regionális és országos szintű rendezvényein gyűjtött tapasztalataimhoz kapcsolódnak.

Írásommal a fent említett kérdéskörökből kiindulva – tágabban értelmezve az oktatásügyön, szűkebben az irodalomtanításon belül – a következő témák fontosságára kívánok rámutatni: egy Kárpát-medencei együtt gondolkodás felteteleinek megteremtésére, az iskoláinkban felmerülő problémáink és nehézségeink pontos megfogalmazására, illetve ezek megoldására szánt szakmai javaslatok kidolgozására, és a különböző országokban felhalmozott magyar pedagógusi tapasztalatok rendszeres és kölcsönös átadására. Nem tekinthetem célnak az irodalomtanításunk minden iskolatípusra kiterjedő egé-

szének feltárását, mivel az elmúlt közel egy évtizedben – egy-egy középiskolai szakmai gyakorlatot nem számítva – kizárólag a szlovákiai magyar alapiskolában tevékenykedtem, valamint nem a teljes intézményrendszerünkre kiterjedő kutatás eredményét, hanem egy magyartanár saját tapasztalatain alapuló véleményét kívánom közölni.

Irodalomtanítás ma magyarul, Szlovákiában

„...két fogalom – identitás és irodalom – gyakran és magától értetődő módon jelenik meg egymás kiegészítőjeként, különösen az ún. kisebbségi vagy határon túli magyar irodalmak vonatkozásában.”

A magyar nyelv és irodalom oktatása napjainkban két program, illetve (reform)elképzelés alapján történik. A 2010/2011-es tanévben az 5., a 6. és a 7. évfolyamon már az új szlovák közoktatási törvénynek (2008) megfelelően terveztük meg a munkát. A 8–9. osztályokban még a korábbi terv szerint haladunk.

Az 5. osztályban továbbra is a legkiterjedtebb tananyag Petőfi Sándor János vitéz c. műve, míg a 6. osztályban Arany János Toldija. Természetesen a tanulók a magyar és a világirodalomból további más irodalmi al-

kotásokkal is megismerkednek. A 7. évfolyamban a témakörök feldolgozása már időrendi sorrendben történik: a 2008-ban harmadik kiadásban is megjelent tankönyvben az Irodalmunk az írásbeliség előtt c. résszel kezdődik és Mikszáth Kálmánnal zárul. Ezt követi egy rövid világirodalmi kitekintés: William Shakespeare, Johann Wolfgang Goethe, Victor Hugo műveivel. Az itt ismertetett felosztási mód véleményem szerint több nehézséget is okozhat:

- az 5. és a 6. osztály után a tanulókra hirtelen hatalmas mennyiségű ismertetet zúdít,
- a pedagógusnak nem kis feladatot jelent a helyes arányok megtalálása (a magyar irodalomban a kezdetektől kell eljutni a XIX. század végéig),
- az életrajzi adatok mellett az alkotások címeinek sokaságával, valamint az irodalomelméleti ismeretekkel is küzdenek a tanulók,
- az élmény rovására a lexikális tudáson van a hangsúly – ennek méréséklése a tanár hozzáállásán múlik,
- a követelmények teljesítése a tanulói kreativitás kibontakozásához szükséges időt is elveszi.

A 8. osztályban a magyar irodalmat a XIX. század végétől a II. világháború végéig tárgyalják (Ady Endrétől Radnóti Miklósig) a tanév végi világirodalmi kitekintéssel (Ernest Hemingway, Thomas Mann, Paul Verlaine, Arthur Rimbaud) zárva. A 9. osztály tanulói a II. világháború végétől napjainkig tanulják a magyar irodalmat (Tamási Árontól Nemes Nagy Ágnesig), a szlovákiai magyar irodalmat (Forbáth Imrétől Grendel Lajosig), a határon túli többi (romániai, vajdasági, kárpátaljai), illetve nyugati magyar irodalmat. A zárást itt is a világirodalom megismerése jelenti (William Golding, Mihail Bulgakov, George Arthur Orwell, Bohumil Hrabal). Ez utóbbi két évfolyam tananyagához és a jövőbeni (reform)tankönyvekhez a következő rövid megjegyzéseket teszem:

- a irodalom és a kultúra kapcsolatára minél több példát kell(ene) közölni,
- a feladatok ösztönözzék a tanulókat az együtt gondolkodásra,
- a színes képeket közvetlenül a tananyagba is be kell(ene) építeni,
- az élmény és a tanulói kreativitás irodalomórai megjelenése ne csak a peda-

gógus hozzáállásán (-járulásán?) múljon,

e.) a világháló kínálta lehetőségeknek is teret kell(ene) adni.

A felsorolt kérdés-, illetve problémakörök is rámutatnak azokra a nehézségekre, amelyek már központilag „bekódolva” érkeznek az iskolákba. Nem vitatom, nagyon sok múlik a tanár és a tanulók hozzáállásán, ám a közös (!) munkájukat nem nehezíteni, inkább ösztönözni kell(ene). Ez természetesen új megközelítést igényelne a módszertan, a tankönyvírás, a tantervkészítés, a segédtankönyvek és a munkafüzetek stb. szerkesztése terén (is). Új időknek új dalaival? A mindenkinek megfelelő válasz még mindig várat magára, hiszen a közoktatási reform intézkedései már a 7. évfolyamot is érintik/érintenék, azonban az új tankönyv híre még mindig nem jutott el hozzánk. A magyartanároknak sem lehetett örömteli pillanat, amikor 2010 szeptemberében világossá vált, hogy a fent (reformelképzelők által) megfogalmazott újat lent (az iskolákban) a régi (tankönyv) szerint kell oktatni – mint ahogyan a tantárgyak egy részénél ez korábban már tapasztalható volt.

Az irodalomtudomány egy terminológiai kérdése

A különböző kiadványok és a szakirodalmak egyaránt használják a szlovákiai magyar irodalom megjelölést. Így tesz a szlovákiai magyar tannyelvű alapiskolák kilencedik osztályának írt tankönyv is, mivel ebben az évfolyamban tanulunk róla. Előtte A magyar irodalom a II. világháború végétől napjainkig című témakör van (Tamási Árontól Nemes Nagy Ágnesig), utána pedig a határon túli többi magyar irodalom következik. Azonban a tankönyvünk is adós

maradt a magyarázattal arra vonatkozóan, mi is tekinthető szlovákiai magyar irodalomnak, illetve mely szerzőket sorolhatjuk ide. Vegyük például Tamási Áront: az első tananyag az ő élete és pályája, de a magyar irodalmon belül tárgyalva. Az ugyancsak 1897-ben született Fábry Zoltán már a szlovákiai magyar irodalomhoz tartozik.

1.) Mi alapján történt a besorolás?

a.) Tamási Áron: 1897, Farkaslaka, magyar irodalom,

b.) Fábry Zoltán: 1897, Stósz, szlovákiai magyar irodalom.

2.) Melyik a helyes terminus? Miért?

a.) csehszlovákiai magyar irodalom / (cseh)szlovákiai magyar irodalom,

b.) szlovákiai magyar irodalom.

A kérdés megválaszolása azért sem egyszerű, mivel a nyelv (Szlovákiában nincs külön magyar nyelv), az állampolgárság (egy szerző élete során többel is rendelkezhet), a lakóhely és az életrajzi adatok (az ember hosszabb-rövidebb ideig több országban is megfordulhat), a szerző által választott témák (Miért kellene minden szlovákiai magyar alkotónak a szlovákiai magyarsággal foglalkoznia?) alapján nem tudok egyértelmű kritériumrendszert felállítani. Ha a tankönyv által sugallt megoldásnál maradok, akkor azokat az írókat és költőket sorolnám ide, akik Csehszlovákiában/Szlovákiában éltek, illetve – a fiatalabb nemzedék közül – akik itt születtek. A könyv összeállításakor valószínűleg az ország(ok) területéből indultak ki (a feltételezést csak erősíti a szlovákiai magyar irodalom államtörténet-központú korszakolása is). Ha ezt a rendszerezést

elfogadom, még mindig nem tudok mit kezdeni Tamási Áron elhelyezésével (a születési hely, az életrajzi adatok, a választott témák stb. alapján).

A bizonytalanságot tovább fokozhatja a tankönyvben említett szerzők között körülnézve még Márai Sándor pályáját és műveit bemutató témakör is. Életrajza a nyugati magyar irodalmonál jelenik meg a következő zárójeles kiegészítéssel: „(1925-ig csehszlovákiai magyar írónak számított)”

A tananyagszerzés kérdése

A (cseh)szlovákiai magyar irodalmat miért a XX. századi magyar irodalom után oktatjuk? A kérdéssel a tananyagszerzésre kívánok utalni Gordon Győri János véleményére hivatkozva: „Az irodalomtanítás egyik legfontosabb kérdése a tananyagszerzés.”

Tankönyveink többsége azt az érzést keltheti a tanulóknak, mintha például a magyar irodalomhoz képest a szlovákiai magyar irodalom egy későbbi korszakhoz tartozna. Ez sajnos zavart is okozhat a fejekben, így nincs okunk a csodálkozásra, ha olykor problémát jelent nekik egy-egy szerző időben való elhelyezése. Mindez kiküszöbölhető lenne az ugyanazon korszakban alkotott/alkotó írók műveinek egy témakörön belüli megismertetésével (pl. Tamási Áron és Fábry Zoltán). Már csak azért is, mert a magyar és a világirodalom egészének bemutatására való törekvés önmagában hordozza a (pedagógiai) kudarc élményromboló negatív hatását is.

Regionális ismeretek az irodalomtanításban

Egy kisebbségben élő közösségnek a szülőföld meg-

ismeréséhez nagy szüksége van a hagyományokra, a családi gyökerekre, az iskolában pedig a különböző tantárgyak – mint például a honismeret, a történelem, a földrajz, az irodalom stb. – megfelelő tankönyveire is. Csakhogy a központilag kiadott művek az esetek többségében éppen ebben a megismerés-élmény kialakításban nem tudnak a szlovákiai magyar tanulók és a tanárok társaivá válni. Miért? Mert alig vagy egyáltalán nem tartalmaznak a szülőföldre vonatkozó információkat.

Nem kell azonban kétségbe esni, hiszen a hiány ezen a téren is pótolható. A feladat első ránézésre nagyon egyszerűnek tűnhet: a helyi és regionális ismereteket kell beemelni az irodalom oktatásába. Ez azonban nem lehetséges tervszerű és rendszeres önképzés, valamint pedagógusi összmun-ka és külső segítség nélkül. Mindezt pedig régióként kell megoldani, hiszen egy központból előre elkészített forgatókönyv szerint ezt a munkát sikeresen irányítani szinte lehetetlen. Sajnos, továbbra is adott az időhiány és a tanulók leterheltsége, ám bizonyos helyi elemeket be lehet csempészni az egyetemes, országos szintű ismeretek közé. Az elmúlt években is így tettem a családközi kötődésű művekkel és szerzőkkel, majd az előző tanévben a helyi és regionális értékeinket bemutató szakkör indításával a régiónk irodalmának még ennél is jelentősebb szerepet szántam. Szülőföldünk, Csallóköz irodalmi hagyományainak és emlékhelyeinek feltérképezéséhez a Szlovákiai Magyar Írók Társaságának (Dunaszerdahely) honlapját szoktam ajánlani. A főoldalra érkezve két helyen is kutathatunk:

a.) Magyar irodalmi hagyományok és emlékhelyek Szlovákiában A-Z,

b.) Emlékhelyeink (ill. Irodalmi emlékhelyeink).

A weboldalon elhelyezett csallóközi regionális ismeretek jól érzékeltetik szülőföldünk gazdag – ám a tanönyvekben alig tárgyalt – irodalmi hagyományát, valamint kínálják a világháló tanórai alkalmazásának lehetőségeit.

Egy példa a regionális ismeretek átadására

A 2006-os évben mi is részt vettünk a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége által első alkalommal meghirdetett Kincskeresők – regionális értéket felkutató diákok című országos diákkonferencián. Csatunk (egy kilencedik és két nyolcadik osztályos tanuló alkotta) összeállítása után azokat a helyi kötődésű témaköröket kerestük, amelyek számíthattak a közönség és a zsűri érdeklődésére. Mivel a témaválasztás időszzerűségét is szerettem volna hangsúlyozni, ezért a legmegfelelőbbnek Baka község születtének, Jankó Zoltán író pályájának megismertetése mutatkozott (2006-ban volt születésének 135. és halálának 65. évfordulója). Sajnos, neve a szülőföldjén a XXI. század elején sokak számára már nem csengett ismerősen, ezért a csapat tagjai valóban kincs-

keresőként kutattak a még fellelhető források után. Írói pályája mellett az első Csehszlovák Köztársaság idején kifejtett közéleti tevékenységét (publicista, lapszerkesztő, múzeumalapító és mecénás) is igyekeztünk bemutatni.

A helytörténeti témát feldolgozó és prezentáló szakköri tevékenység során szükségesnek tartottam az alkalmazásképes tudást középpontba helyező oktatás eredményeinek felhasználását. Az utólagos elemzések és a csapat sikerei alapján ugyanis helyesnek bizonyult a törekvésem az egyik legfontosabb célom elérésére: az elméleti ismeretek és a gyakorlati tapasztalatok egymást kiegészítve legyenek jelen a szakköri munkánkban, a helyi és regionális ismeretek oktatásakor. Az írói pálya eseményeit nem csupán a történetiség szemüvegén keresztül dolgoztuk fel, hanem a művek ismertetése terén és a prezentációk elkészítésekor nagy hangsúlyt kapott a tanulói alkotóképesség kibontakoztatása is.

A délutáni szakköri órákon a tanulók és a pedagógus a téma kiválasztásától, a pályázati jelentkezés elkészítésén, az információk gyűjtésén és feldolgozásán át, az előadás előkészítéséig jó hangulatban tudott dolgozni annak érdekében, hogy a közönség érdeklődését egy

helyi születésű személyiség pályájára irányítsa.

Befejezés

Dolgozatomban egyes fejezeteiben a problémafeltáró megközelítés révén olyan kérdéskörökre igyekeztem kitérni, amelyek egy magyar nyelv és irodalom szakos tanárt naponta foglalkoztathatnak.

Mint már korábban is utaltam rá, a megoldások keresése és a vélemények kölcsönös megosztása a Kárpát-medence bármelyik régiójában tevékenykedő pedagógus munkáját segíthetik. Pontosabban segíthetnék, mivel a rendszeresen megszervezésre kerülő fórumok hiányában, sajnos, éppen a mi szülőföldünkön nem vitathatják meg a leginkább érintettek: a magyar szakos tanárok. Az írásomban gyakorta megjelenő „kell(ene)” szóval is az irodalomtanítás- és úgy általában az oktatási rendszeren belül tapasztalható bizonytalanságokra, illetve ellentmondásokra kívántam utalni. A Csallóközben – de talán máshol is – mindez az egyetemi tanulmányok módszertani és szaktárgyi ismereteinek, a hétköznapi tapasztalatainak, valamint a közoktatási törvények kínálta lehetőségek összehangolásának nem elégséges mértékéből is ered(het). Megfelelő szakmai irodalom-/magyartanári fórumok, szlovákiai ma-

gyar módszertani központ, valamint állami segítséggel kiépített országos lefedettséggel rendelkező szlovákiai magyar pedagógiai intézetek hálózata nélkül ezen nincs is mit csodálkozni. Ezzel természetesen nem a fennálló helyzeten való kesergésre, sokkal inkább a (közel)jövőben megvalósítandó építkezésekhez szükséges alapok lerakására, tehát a célok újrafogalmazására szeretném az érintetteket ösztönözni.

Az irodalomra és annak tanítására napjainkban is nagy szükség van, ám ezt nem csupán egy-egy oktatási intézmény falain belül képelem el (bár kétségtelen, a nevelés és az oktatás oldaláról nézve ez a legfontosabb helye), hanem egyre több feltételt kell biztosítani, egyre több lehetőséget kell adni az iskola-irodalom-társadalom kisebb-nagyobb közösségekben működő kapcsolatának kialakulásához. Meggyőződésem: nem csupán oktatni, hanem nevelni is kell, hiszen a jövő évtizedek írói, költői, tanárai, olvasói és törvényalkotói most ülnek az iskolapadokban. Közös felelősségünk nagy, a tét pedig óriási. Miért? Mert ma, holnap és holnapután a tantermekben dől el, vajon egy vagy néhány évtized múlva lesz-e irodalom a tantárgyaink között, egyáltalán lesz-e irodalomtanítás az iskoláinkban.

1 Bárczi Zsófia, Identitás és irodalom, In Identitás – nyelv – irodalom. Kérdések és válaszadási lehetőségek a Muravidéken és Dél-Szlovákiában, Ruda Gábor szerk., Pilisvörösvár – Dunaszerdahely, Muravidék Baráti Kör Kulturális Egyesület – Gramma Nyelvi Iroda, 2008, 116.
2 vö. Lengyel Cs. Julianna, Irodalom az alapiskola 7. osztálya számára. Literatúra pre 7. ročník základných škôl s vyučovacím jazykom maďarským, Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá s.r.o., Harmadik kiadás, 2008.
3 vö. Simonné Teleki Mária, Irodalmi nevelés az alapiskola 8. osztálya számára. Literárna výchova pre 8. ročník základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským, Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá s.r.o., Negyedik kiadás, 2008.
4 Pappné Balázs Éva, Irodalom az alapiskola 9. osztálya számára. Literatúra pre 9. ročník základnej školy s vyučovacím jazykom maďarským, Bratislava, Slovenské

pedagogické nakladateľstvo, 2000.

5 Pappné Balázs Éva 2000.

6 Pappné Balázs Éva 2000: 199.

7 Gordon Györi János, Irodalomtanítás. Közös kérdések-különböző válaszok, In Gordon Györi János-Jakobsenné Szentmihályi Rózsa-Jankay Éva-Juhászné Horváth Katalin-Kutyina Olga-Roni Mann-Pála Károly-Rab Irén-Sándor Csaba, Irodalomtanítás a világ kilenc oktatási rendszerében, Budapest, Pont Kiadó, 2003, 14.

8 vö. Füzfa Balázs, Irodalomtanítás ma és holnap? In Eső, Irodalmi lap, 2003. ősz, VI. évfolyam, 3. szám, 65.

9 http://vfe.vfmk.hu/00000018/eso_2003_03.pdf

10 /2010.08.28./

11 <http://www.szmik.sk/>

Egymástól tanulni

A kétnyelvűség, mint oktatási forma a felsőőri kétnyelvű gimnáziumban

Kedves vendégek látogattak el Komáromba egy szokatlanul hideg februári napon. Húsz gimnazista diák két tanárával együtt irodalmi és interkulturális tanulmányi kirándulás keretében kereste fel a Duna parti várost.

A Felsőőri (Oberwart, Ausztria) Kétnyelvű Szövetségi Gimnázium tanulói megtekintették Győr nevezetességeit, a monostori erődöt, számba vették Komárom látnivalóit, majd Pozsony felé vették az irányt.

Nem titkolt szándékuk volt bepillantani az itt élő magyar népcsoport társadalmi és politikai helyzetébe is, hiszen olyan közegből érkeztek, ahol a kétnyelvűség és egymás nyelvének tisztelete a mindennapok elkerülhetetlen velejárója.

A felsőőri kétnyelvű gimnáziumban ugyanis a matematika és az idegen nyelvek kivételével minden tantárgyat német és magyar, illetve német és horvát nyelven tanulnak. A gimnázium 270 tanulója ugyanis német, magyar, illetve horvát anyanyelvű.

Felsőőr hétezer lakosú ausztriai kisváros, Bécsről 128, Graztól 88, a magyarországi Szombathelytől 35 kilométerre, Burgenland tartomány kötelékében. Neve a határvidékre telepített örökre utal, a német Oberwart a magyar név tükörfordítása.

A kétnyelvű gimnáziumot az osztrák kormány 1992-ben alapította azzal a céllal, hogy a magyar és horvát népcsoportnak anyanyelvű és német nyelvű középiskolai képzést biztosítson. A 2001-es népszámlálás feldolgozott adatai szerint ugyanis az Osztrák Köztársaság területén 40 583 személy jelölte meg használati nyelvként a magyart, ezzel a magyar népcsoport lélekszámban a legnagyobbak mondható, megelőzve a karintiai és stájerországi szlovénokat, burgenlandi horvátokat, romákat, a bécsi szlovákokat és cseheket.

Mivel a burgenlandi tartományban jelentős számú horvát népcsoport is él, kézenfekvőnek tűnt a magyar-horvát-német

nyelv oktatásának összekapcsolása.

Az ötlet bevált, az iskola iránti érdeklődés tekintélyes. Nemcsak a közeli településekről, hanem Bécsből és Szombathelyről is látogatják a kétnyelvű gimnáziumot, ahol a bejáró tanulók részére a közeli Felsőővben (Oberschützen) van lehetőség kollégiumi elszállásolásra. Különösen Magyarországnak az Európai Unióhoz való csatlakozása után nőtt meg a kétnyelvű gimnázium iránti érdeklődés.

A nyolcéves gimnáziumba tízéves kortól jelentkezhet az a tanuló, aki sikeresen befejezte a negyedik évfolyamot, és beszél németül.

Az itt tanuló magyar diákok három csoportba oszthatók: akik jól beszélnek a magyar és a német nyelvet is, akik rosszul beszélnek magyarul, de jól németül, és akik jól beszélnek magyarul, de rosszul németül. Ez a tény nyilvánvalóan komoly kihívást jelent az oktatóknak, hiszen a kétnyelvű tantárgyak oktatása során figyelembe kell venniük a diákok különböző szintű nyelvtudását. Ezt úgy igyekeznek megoldani, hogy a kezdők megtanulják a szakszavakat, a haladók pedig németül, illetve magyarul tartanak beszámolókat, felelnek. A lemaradást tanítási időn kívüli foglalkozások keretében is igyekeznek behozni,

de hatalmas előnyt jelent a napi együttlét, az egymástól tanulás lehetősége is. A cél: érettségiig mindkét nyelvet magas színvonalon elsajátítani.

A tantárgyak hasonlóak a többi középiskoláéhoz, vannak alternatívan és kötelezően választható tárgyak is, valamint minden osztályban heti két órában, labdajátékok, népzene, néptánc, karének, színjátszás, számítástechnika szerepel a szabadon választható tantárgyak listáján. Népszerű a fordítói tanfolyam is.

A gimnáziumban a magyar illetve horvát nyelvet oktató tanerőktől elvárják mindkét nyelv magas szintű ismeretét és az ezt tanúsító diplomát, amelynek megszerzése a Bécsi Egyetem Finnugor Tanszékén történik, illetve a tanárok másik felének

Magyarországon szerzett diplomája van.

A kétnyelvű tantárgyakat oktató tanerőknek elegendő a nyelvtudás, nem feltétel a nyelvi diploma. A fiatalok fegyelmezettek, érdeklődők és kulturáltak voltak. A szokatlanul hideg februári szélben, könnyű öltözékben, de zokszó nélkül néztek meg mindent, amit városunk látnivalókban kínál, fényképeztek, jegyzeteltek, figyeltek minden szóra.

Mint minden első találkozás, ez is hordozott számomra meglepetéseket és tanulságokat. Leginkább az gondolkodtatott el, hogy a két kísérő tanár (prof. mag. Pathy Livia és mag. Öze Géza) és a tanulók is, beszélgetéseink során következetesen ausztriai magyar és horvát népcsoportról beszéltek, és az itteni magyarokat is ezzel a szóval emlegették.

Kérdésemre elmondták, hogy náluk szalonképtelen szóvá vált a „kisebbség” megnevezés, hiszen ez magával hordja azt a mellékjelentést is, hogy „kevesebb”, „értéktelenebb”, „alsóbb rendű” – ami előbb-utóbb kisebbségi érzést válthat ki abból, akit vele megneveznek.

Hát, tényleg van mit tanulni egymástól!

Sok sikert, kétnyelvű gimnázium, ahol nem csak az oktatás európai színvonalú, hanem a gondolkodás kultúrája is!

Gálfi Mária

Magyarországi továbbképzési lehetőségek

A Magyar Köztársaság Nemzeti Erőforrás Minisztériumának Külhoni Magyarok Osztálya
a Balassi Intézet közreműködésével
a szomszédos államokban élő magyarokról szóló 2001. évi LXII. törvény 11.§-a értelmében

2011. év II. félévére a továbbképzési jegyzékben szereplő, indítási engedéllyel rendelkező 30 órás akkreditált magyarországi pedagógus-továbbképzéseken való részvételre biztosít lehetőséget

1. Hatékony iskolavezetés a közoktatásban - MIOK

A továbbképzés célja az intézményvezetők, a pedagógusok segítése a nagyobb felelősséggel járó feladatok elvégzésében, a nevelési, oktatási intézmények eredményesebb működésének érdekében.

A résztvevők a tanfolyam során megismerik a professzionális vezetés és a hatékony intézmény működését a következő területeken:

- a vezetői tevékenység lényeges elemei a törvényi szabályozók tükrében;
- a humánerő gazdálkodás új kihívásai;
- a vezető szerepe a pedagógusok kompetencia bővítésében, a módszertani kultúra fejlesztésében;
- az intézmény szerepe és küldetése;
- projektmenedzsment működése;
- a szervezetfejlesztés és a változásmenedzsment – ismeretek, gyakorlati tudnivalók;
- a nevelés-oktatás és a menedzsment összeegyeztethetősége.

A képzés gyakorlatorientált, a résztvevők megismerik a tanulók egyéni fejlesztéséhez igazodó pedagógiai eljárásokat és munkaformákat, az intézményi konfliktusok kezelésének módjait és a csapatépítés ismérveit, alkalmazhatóságát.

2. Kooperatív módszerek az oktatásban - Qualitas T&G

A továbbképzés fő témái:

A kooperatív tanulás négy alapelve, tanulásszervezési módok, csoportalakítási módok. Szerepek a kooperációban. A hagyományos és a kooperatív csoportok összehasonlítása. A csoportépítő gyakorlatok szerepe. Differenciálás. Képességek, tanulási stílusok, tudásszint szerinti differenciálás. A tanár megváltozott szerepe.

3. Hiperaktivitás és figyelemzavar- Eötvös József Pedagógiai Szolgáltató

A program célja a hiperaktív (AD/HD) szindrómás és figyelemzavarral küzdő gyermekek együttnevelési esélyeinek javítása, tanórai működésük minőségének fejlesztése, a közoktatásban dolgozó pedagógusok szemléletének formálásával, speciális tantárgy-pedagógiai elemek átadásával. Ennek érdekében a résztvevők megismerik az AD/HD (hiperaktivitás) szindróma és a figyelemzavar elméleti hátterét, diagnosztizálási és kezelési módszereinek lehetőségeit, valamint megtapasztalják a differenciált csoportmunka előnyeit, az ezekre épülő tantárgy-pedagógiai módszereket, oktatási-nevelési eljárásokat, speciális pedagógiai technikákat és alkalmazzák a saját mindennapi oktatói-nevelői munkájukban.

A résztvevők tapasztalatokat szereznek a valós oktatási-nevelési problémahelyzetekről.

4. Tevékenységközpontú pedagógiák a tanítás-tanulás folyamatában - Baranyai Pedagógiai Szolgáltatások

A továbbképzés a pedagógusok szemléletváltozását kívánja segíteni azzal, hogy megismerteti őket a tevékenységközpontú tanulás elméletével, eljárásaival. Szélesíti módszertani eszköztárukat, hogy képesek legyenek a bevett tanítás módszerek helyett a gyermeki tanulás egyediségének figyelembe vételére, így az együtt tanulás hatékonyabb szervezésére.

A tanfolyam tematikája indirekt és direkt tanulásra, kooperatív tanulásszervezésre is lehetőséget biztosít, melynek során lehetővé válik az egyéni és csoportos tapasztalatszerzés:

ismerkednek a résztvevők. - Tudatosul, hogy felbontható a tanterem rendje, az osztály-tantárgytanóra rendszer is, amennyiben új tanulásszervezési eljárásokat alkalmaznak. Egy projekt részletén ke-

resztül megtapasztalják a szabad választás és a tervezett tevékenykedés élményét.

- Közös tevékenységeken, vitákon és konfliktusokon keresztül jutnak el a kooperációig, miközben fejlődik kommunikációs technikájuk, konfliktuskezelő képességük, együttműködési készségük, és megismerkednek néhány kooperatív technikával. A továbbképzés során az önálló, a kiscsoportos feldolgozás és a közös tudásmegosztás élményét is átéljük.

Az egész továbbképzést átfogja az állandó reflexió a történésekre, érzésekre, saját tanulási tevékenységekre, amely a tudatosodást, a tapasztalatok mélyebb beépülését szolgálja. A foglalkozási egységek végén kulcsszavak gyűjtésével alakul ki a tevékenységközpontú pedagógiák fogalmi rendszere.

5. Kompetenciák fejlesztés az irodalomórákon - Nemzeti Tankönyvkiadó

A képzésen az alábbi témák és művek megbeszélésére kerül sor:

Paradigmaváltás a nevelés- és irodalomtudományban (tanulási- és tudásfelfogások, olvasásmódok, a saját tanári gondolkodás és gyakorlat, tanárszerep)

A tudás és kérdés szintjei (gondolkodás, intelligencia, kognitív kompetencia, a kritikai gondolkodás lehetőségei az irodalomtanításban, a tanári és tanulói kérdés irodalomórán).

Az érvelés és a vita (érvelő szöveg alkotásának előkészítési folyamat, vitatechnikák és szerepük az irodalomtanulás folyamatában)

A szövegalkotási kompetencia (a szövegalkotást: elemzés, esszé, összehasonlítás, érvelés) támogató módszerek, kreatív írás.

A kooperatív tanulás, mint az irodalomóra stratégiai kérdése (a szöveg jelentésének dialogikus jellege, értelmezői közösségek, a kooperatív tanulás tanári és tanulói feltételei, a kooperatív tanulás hatékonyságának feltételei, differenciálás, csoportalakítás).

A projektorientált tanulás lehetőségei az irodalomtanulásban (a projekt- és portfóliós tanulás folyamatának áttekintése a tanár és a diák szempontjából, irodalmi projektvázlat vagy portfólióvázlat kidolgozása).

- A tanulói portfólió lehetőségei az irodalomtanulásban.
- Drámajátékok irodalomórán. A drámaóra szervezésének feltételei, szempontjai, szabályozó elemei
- A tervezés a kompetenciaalapú irodalomtanításban/tanulásban
- Összehasonlító elemző óra tervezése

6. Tehetségfejlesztés, tehetséggondozás az alap-és középiskolákban - Kocka Kör Tehetséggondozó Kulturális Egyesület

A képzést azoknak ajánljuk, akik a tehetséggondozás szakmai műhelyitkaiba kívánnak betekintést nyerni. A gyakorlatcentrikus képzés főbb témakörei (ezek összeállításakor figyelemmel voltunk a határon túli magyar szervezetek, pedagógusok számára is elérhető pályázati lehetőségekre):

- A tehetséggondozás pszichológiai alapjai.
- Kiket, milyen téren kell gondozni.
- Iskolai tehetséggondozó programok tervezése.
- Tanárok, tanulók felkészítése az iskolai tehetséggondozó programban való részvétellel.
- Az alulteljesítő tehetségek gondozása.
- „Jó gyakorlatok” bemutatása.
- A tehetséggondozó programok hatásvizsgálata.
- Nemzetközi kitekintés.

7. Környezetismeret, környezeti nevelés - Nemzeti Szakképzési Intézet

A továbbképzés főbb témái:

A környezetszennyezés okai, következményei

A léghő szennyezői, élővizek szennyezői, talajszennyezések.

Globális környezeti problémák, megelőzési lehetőségek (nemzetközi egyezmények). Az EU környezetvédelmi előírásai

Természetvédelmi terepgyakorlat Nemzeti Parkban (A helyszín ismertetése, a megfigyelés szempontjainak összegyűjtése: mik figyelhetők meg és ezekből mire lehet következtetni.)

Szennyvízkezelés. Vízutak-rosszabb állapot a háztartásba. Közművesítés, szennyvíztisztító szerepe a környezet megóvásában. Pedagógiai, módszertani lehetőségek az iskolában a vízutak-rosszabb állapot kapcsolatos egyéni és közösségi teendők tudatosításával kapcsolatban.

Energiatakarékosság, Pedagógiai, módszertani lehetőségek az iskolában az energiatakarékossággal kapcsolatos egyéni és közösségi teendők tudatosításával kapcsolatban.

A környezetszennyezés megelőzés - Hulladékkezelés megelőzése, hulladékkezelés szakszerű módjai. Környezettudatos vásárlás, fogyasztási szokások.

Találkozás és szervezett, konzultatív eszmecsere a magyar Környezettudatos Iskolák Hálózatának tanáraival.

Környezetvédelem beépítése a tananyagba. A résztvevők saját szaktárgyaik tanítása és osztályfőnöki munkája során adódó lehetőségek és módszerek összegyűjtése, megvitatása, részletes kifejtése.

Tanórán kívüli lehetőségek, módszerek: projektek, terepgyakorlatok, erdei iskola, kirándulások, táborozások alkalmával megvalósítható tevékenységek.

8. Erkölcsi nevelés az iskola és a szülő együttműködésével – Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai Intézet

A továbbképzés célja, hogy a hallgató konkrét segítséget és módszertani ötleteket kapjon az erkölcsi nevelés az iskola és a szülői együttműködés témakörében. A cél olyan változatos módszerek megismertetése és kipróbálása, amelyek a tanítási gyakorlatban jól alkalmazhatók. Az erkölcsi nevelés tanítási órán történő megismertetése, az tanítási óra megtervezése. Az erkölcsi nevelés az iskola és a szülő együttműködés lehetősége-

inek sokoldalú bemutatása, mindezek megvalósítása. Az erkölcsi nevelés az iskolában, az etika oktatás és képzés az iskola és szülői együttműködésre épülő képzés az érintett pedagógusok számára nyújt gyakorlati felkészítést a tananyag tanításához.

9. Problémás, gyerekek kezelése az óvodától az iskoláig

Nehezen, de nevelhető gyerekek sajátosságai - Horvát&Dubecz Tanácsadó Kft

A programban az alábbi témakörök megbeszélésére, gyakorlatok elvégzésére kerül sor:

- A ma iskolájának megváltozott szociálpszichológiai közege, egészséges média használat
- páros gyakorlat :konfliktusok a Tekintély-tisztelet témában,
- teszt csoportos elemzése, megbeszélés,
- PPT: Pozitív pszichológiai megközelítés az iskolában.
- Hatékony tanulás feltételei, hatékony tanulás, gondolatterkép, többszörös intelligencia teszt kitöltése.
- PPT: a többszörös intelligenciá-

ra épülő tanórai differenciálás

- kiscsoportos gyakorlat: a többszörös intelligenciára épülő differenciált tananyag-feldolgozáshoz minta vázlatkészítés,
- vázlatok bemutatása, reflexiók, érzékenyítő gyakorlat,
- előadás PPT: Legújabb/ lehetőségek az iskolai inklúzió /befogadás/ sikerességébe,
- Papíros –nem papíros gyerekek kategorizálása,
- érzékenyítő gyakorlat,
- csoportos megbeszélés: befogadó attitűd elérése,
- hallgatói prezentáció: korai érzelmi nevelés és drogprevenció témában osztályfoglalkozási terv,
- non verbális gyakorlat- értjük-e a néma üzenetet,
- információ torzulás „így terjed a pletyka” játék: tábornok üzenete,
- PPT : Kommunikáció és konfliktuskezelés: tudatos kommunikáció,
- szituációs játék-konfliktusok kezelése témában.

KINCSKERESŐ – honismereti tábor pedagógusoknak és diákoknak

A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége Galántai Regionális Központja honismereti tábort (továbbképzést) szervez a szlovákiai illetőségű, helytörténet iránt érdeklődő tanároknak és tehetséges diákoknak.

A tábor időpontja: 2011. július 18–23.

Helyszín: Áj (Háj), Kassa-vidéki járás, <http://www.haj.altway.sk>

Célcsoport: Pedagógusok és diákok (az alapiskola 7–9. évfolyamát, ill. a nyolcéves gimnáziumok ennek megfelelő évfolyamát befejező diákok, valamint középiskolások és egyetemisták).

A tábor célja: Módszertani segítség a helytörténeti kutatásokat végző, helytörténetet tanító, szlovákiai magyar tanároknak és tehetséges, érdeklődő tanítványaiknak.

Résztvételi díj, mely magában foglalja a teljes ellátást és az 1 napos kirándulást a borsodi (Boldva, Edelény, Tornaszentandrás) műemlékekhez: 50 €/fő, diákokat kísérő SZMPSZ tagoknak 35 €, bejáróknak 30 €.

- Felkészülés a terepmunkára;
- adatgyűjtés a terepen és a könyvtárban;
- egy nap a múzeumban;
- az adatok lejegyzése és rendszerezése;
- egy adott témakör kidolgozásának módszertani szempontjai.
- Szabadidőben túra a festői szépségű Áji völgybe, ill. a tornai várromhoz.
- Részletes programot a jelentkezések után kapnak az érdeklődők.

Jelentkezés: a www.szmps.sk honlapról letölthető jelentkezési lap beküldésével.

Határidő: 2011. jún. 30.

További információk: Szanyi Mária, szanyi.maria@gmail.com, 0911 451 024, 031/780 4864

Ünnepel a Vágsellyei Pázmány Péter Alapiskola és Óvoda

*„Nézz vissza most egy percre, nézz az útra, Nézd meg, mit tett, mit alkotott a munka.
Nézz vissza.... aztán ismét csak előre. S indulj tovább az alkotó jövőbe!”*

(Kiss József)

Iskolánk krónikájában és történelmében több jelentős kötődése lesz a 2011-es évnek, hiszen ehhez az évhez fűződik az iskola újraindításának 60. évfordulója, a Pázmány Péter tiszteletbeli név felvételének 10., az iskolaépület átadásának 105. és az óvoda iskolával való egyesítésének 5. évfordulója.

Minden születésnap, minden jubileum legalább annyira szól a jövőről, mint a múlttól. Sok minden múlik a bennünket körülvevő világon, amivel itt most foglalkozni aligha érdemes, nézzük tehát csak önmagunkat. Meggyőződés, hogy iskolánknak akkor lesz jövője, ha a két megtartó erőnk – épület és szellem – tovább él és fejlődik. Ezért is volna olyan fontos, hogy a régi, patinás épület újjá változzon, helyzetünk benne stabilizálódjon, és a klasszikus, a régi, a történelmi kor a modern kor vívmányaival karöltve adjon otthont a korszerű magyar nyelvű oktatásnak Vágsellyén. A másik, a szellem, a nevelés kérdése kicsit bonyolultabb.

Ma az oktatást sokan egyszerű szolgáltatásnak tekintik, amelyben az iskola feladata, hogy információszerezésre és -feldolgozásra nevelje a felnövekvő nemzedékeket. Egyéni szinten ez a versenyképesség növelését, társadalmi szinten a megfelelő munkaerő biztosítását jelenti. Ebben az összefüggésben az oktatás megrendelője egyfelől a szülő, aki minél hasznosabb képzettséget kíván gyermeke számára biztosítani, másfelől a gazdaság, a munkaerőpiac. Nos, nem tagadván, hogy biztosítanunk kell tanulóink versenyképességét, hogy továbbra is felvételt nyerhessenek a legjobb középiskolákba és egyetemekre. A Pázmány elsőrendű hivatását mégsem ebben látom. Nem fogok újat mondani, hiszen régóta ezt próbáljuk adni változó körülmények között is mindig: a valóság ismerete mellett eszményeket, gondolatokat mellett a gondolkodás készségét és igényét, de mindenekelőtt szellemet és erőt,

hogy tudjunk méltón küzdeni nemcsak célokért. Szent-Györgyi Albert szavai szerint „az iskola arra való, hogy az ember megtanuljon tanulni, hogy felébredjen tudásvágya, megismerje a jól végzett munka örömét, megízlelje az alkotás izgalmát, megtanulja szeretni azt, amit csinál, és megtalálja azt a munkát, amit szeretni fog”.

A legegyszerűbb út eme cél megvalósításához a szeretet, hogy szeretettel tudjunk diákjaink felé fordulni, és a tudat, hogy nem önmagunkért, nem pusztán a tudásért, hanem egy kultúra képviselésében tanítunk. Elődeink a legnehezebb években is tudták ezt, és ha mi nem ehhez tartjuk magunkat, soha nem lesz sikeres a munkánk. A legszebb szavunk is csak zengő érc, ha nincs mögöttünk az a kultúra, amelynek nevében diákjaink elé állunk. Ugyanilyen prioritás számunkra, hogy az oktató-nevelő munkánk során a legkorszerűbb módszertani és tanítási technikákat alkalmazzuk, e célból pedagógusaink folyamatosan továbbképzéseken, tanfolyamokon, nyári egyetemi képzéseken vesznek részt, hogy tudásukat a napi gyakorlatban alkalmazzák. Mindezen törekvéseink és innovációs szándékaink helyes irányát erősítik meg, támasztják alá tanítványaink sikerei, a különböző szintű versenyeken elért eredmények, helyezések, elismerő oklevelek. Büszkeséggel tölt el, hogy pedagógusaink országos szintű eredményekhez segítettek tanítványainkat (Öveges fizika verseny, Katedra, Kincskeresők, Fiz IQ stb.), valamint olyan kutatómunkára is ösztönözni tudták a gyerekeket, melynek eredményeként csodálatos prezentációk születtek régióink híres személyiségeiről, történelmi eseményeiről, nevezetességeiről.

Azt szeretnénk, ha tanulóink büszké lennének saját szülőföldjükre, szűkebb pátriájukra, hiszen a hozzá fűződő érzelmi kötődésük személyiségük része, erkölcsi tartásuk alapja. S Vágsellye helyi értékei,

jeles személyiségei, történelme oly gazdag ismeretanyaggal szolgál, hogy igazán van mivel büszkélkednünk. A pedagógusok, tanulók közös munkájának köszönhetően megszületett az iskola saját kiadványa: „Pázmány Péter élete és kora”. A helyi értékek megismerését segítő kiadvány célja elsősorban az, hogy gyermekeinknek (de a felnőtt olvasó számára is) izgalmas, játékos módon ismereteket adjon át Vágsellye történelméről, Pázmány életéről és munkásságáról, feladatok segítségével keltse fel az ér-

deklódást a továbbkutatás iránt. S hogy megmutassuk, büszkén kell vállalnunk a múltat.

A múlt és a jövő között azonban megálljt parancsolnak az ünnepek, életünk ritka, becses pillanatai. Amikor végiggondoljuk, mit is tanultunk a múltból? Gyarapítottuk-e vagy elherdáltuk az örökséget? Lezárunk egy korszakot, hogy feltöltődött lélekkel nyithassunk új korszakot. Iskolánk 2011. május 20-án ünnepelt, számotvetett, és kezdett egy új korszakot.

Dohányos Katalin, iskolaigazgató

Iskolánk programja

- * Intézményünk 2-6 éves korig biztosítja az óvodai nevelést, az alapiskolában pedig az alapfokú képzést a város és a környező falvak magyar anyanyelvű tanulóinak.
- * Bővített óraszámban oktatjuk a természettudományi tantárgyakat, a matematikát és az informatikát.
- * Az óvodában is nagy hangsúlyt fektetünk az egészségmegőrzésre, ebben segít a szőszoba és a szauna gyakori használata.
- * Az óvodások részt vesznek az egyes iskolai programokon, mint például a fenyőünnepély, anyák napi esztrádműsor.
- * Iskolánk tanulói bekapcsolódnak különféle projektekbe: Kincskeresők, Katedra, EKOLand, FyziQ.
- * Az osztályokban kerámiatábla és új iskolai bútorok biztosítják tanulóinknak az egészséges környezetet.
- * Iskolánkban többféle szakkör működik, diákjaink érdeklődésüknek megfelelően hasznosan tölthetik el a szabadidőt.
- * Multimediális tantermünkben interaktív tábla és számítógépek biztosítják a modern oktatási módszerek alkalmazását.
- * A tehetséges diákokat különböző versenyekre készítjük fel.
- * A gyengébb képességű tanulókkal individuálisan foglalkozunk (spec.pedagógus segítségével)
- * Nemcsak oktatunk, hanem odafigyeléssel nevelünk is.
- * Évente úszó- és sítanfolyamot, erdei iskolát szervezünk.
- * Programjainkba bevonjuk a szülőket és a nagyszülőket is.
- * Tanulóink a Diákszékházban képviselik saját érdekeiket, és felelősséget vállalnak az iskolai programok megvalósításáért.
- * Színházi előadásokat és tanulmányi kirándulásokat szervezünk.
- * Az alsó tagozatosok a vakáció idején iskolai nyári táborban pihenhettek és szórakozhatnak.
- * Megemlékezünk a jelentősebb világnapokról, pl. AIDS elleni világnap, Víz napja, Vitamin-nap, Föld napja stb.
- * Különböző pályázatok által bővítjük iskolánk felszereltségét.
- * Prioritásként kezeljük pedagógusaink állandó továbbképzését, fejlesztését.

Vágsellyei Pázmány Péter Alapiskola és Óvoda

